

“ህዝቦይ ሰኣን ፍልጠት
ይጠፍኝ። ፍልጠት ስለ
ዝኣቤኻ፡ ኣነ ድማ ካህን
ከይትኹነኒ ኸኣብየካ እየ።
ሕጊ ኣምላኽካ ስለ ዝረሳዕካ፡
ኣነ ኸኣ ንደቅኻ ኸርስዎም
እየ¹።”

ናይ ኣእምሮ ስፍሓትን
ፍልጠትን ዚርከብ፡
ብምስማዕን መጽሓፍ
ብምንባብን እዩ። እዛ
መጽሓፍ፡ ፍልጠት
ንምርካብ፡ ካብተን ኣብዛ
ዓመት ዚንበባ መጻሕፍቲ
ሓንቲ ትኹን።

ማይ
ንዝጸምኡ፤
ምኽሪ ንዝሰምሒ

ብያቆብ ኪዳነ አድሐኖም

መዘከርታ ካልየት

ከ-ባ

ና-ባ

ብዕለት:

እተዋህበት።

ትሕዝቶ

ብዛዕባ እዛ መጽሓፍ	11
ምስጋና	12
አወላልዳ እዛ መጽሓፍ	14
ወፊያ	16
ዕላማ ናይ እዛ መጽሓፍ፡	17
መእተዊ	18
1. ብንጽህና ምንባር	22
1.1. ትርጉም ሓዳር	24
1.2. ብዘይ ሓዳር ሓቢርኻ ምንባር	24
1.3. ሓቢርኻ እናነበርኻ ዘይምርፃው	29
1.4. ሓቀኛ ፍቕሪ	30
2. ውሳኔ እንታይ ማለት እዩ፡	34
2.1. ትርጉም ውሳኔ	34
2.2. ኣጠቓቕማ ውሳኔ	34
2.3. ኣድላዪነት ውሳኔ	35
2.4. ገለ ብማይ፡ ገለ ኸኣ ሰንኣን ማይ	39
2.5. ቆራጽ ውሳኔ	43
3. ምርጫ መጻምድቲ	45
3.1. ንመን ክምርቦ፤	46
3.2. ብኸመይ ክመርጽ፤	47
3.3. ኣበይ እረኩብ፤	49
3.4. ቅድሚ ምርጫ ክንፈልጦ ዘሎና ነገራት	52
3.5. ብዛዕባ ምርጫ መጻምድቲ ንሰባት ምዝራብ	54

4. መን ይሕተት፡ ንሳ ወይ ንሱ፤	56
4.1. ደላዪን ተደላዪትን ምርኻብ	57
4.2. ቅድሚ ምሕታት ክርእ ዘለዎ፤	58
4.3. ሰብኣይ ንሰበይቲ ንሓዳር ኪሓትት	60
4.4. ሳዕቤን ሰብኣይ ንሰበይቲ ንሓዳር ኪሓትት	63
4.5. ሰበይቲ ንሰብኣይ ንሓዳር ክትሓትት	64
4.6. ሳዕቤን ሰበይቲ ንሰብኣይ ንሓዳር ምሕታት	66
5. ትጽቢ ዓይነት ሰበይቲ/ሰብኣይ	69
5.1. ሕቶ ንደቂ ኣንስትዮ	69
5.2. ሕቶ ንደቂ ተባዕትዮ	70
5.3. ደጋዊ ሰብ፤	71
5.4. ውሽጣዊ ሰብ፤	74
5.5. ከምቲ እተጸቤኹዎ እንተ ዘይኩነኹ፤	77
6. ምኽሪ ምድላይ	81
6.1. ምኽሪ እንታይ ማለት እዩ፤	82
6.2. ስለምንታይ ምኽሪ፤	82
6.3. ምኽሪ ካብ መን፤	84
6.4. ካብ ተጂሉ ምጥንቃቕ	87
6.5. ኪበልዕዎ ዝደለዩ ኣባጉምባሕ	89
6.6. ዘይወጽእ ጣዕሳ	90
7. ምስ ዘይወዲ (ጓል) ዓድኻ ምውሳብ	94
7.1. ምትሕንፋጽ ቅኑዕ ድዩ ኣይኩነን፤	95
7.2. ሳዕቤናት ምትሕንፋጽ	96
7.3. መጽሓፍ ቅዱስ ስለ ምትሕንፋጽ እንታይ ይብል፤	98
7.3.1. ብሉይ ኪዳን	99
7.3.2. ሓድሽ ኪዳን	100
7.4. ኣብ ማሕበራዊ ናብራ	101
7.5. ኣብ ኤርትራ	103

8. ኤችኣይቪ / ኤይድስ	105
8.1. ኣብ ዓለም	106
8.2. ኣብ ኣሜሪካ	107
8.3. ኣብ ኤርትራ	107
8.4. ዓይነታት ኤችኣይቪ/ኤይድስ	108
8.5. ኤይድስ ብኸመይ ይመሓላለፍ፤	109
8.6. ሰብ ኤይድስ ከም ዘለዎ ብኸመይ ይፈልጥ፤	110
8.7. ኤይድስ ዘይመሓላለፎ መንገዲ	111
8.8. ቅድሚ ሓዳር ክግበር ዘለዎ	111
8.8.1. መጽምድቲ ብጥንቃቕ ብምምራጽ	112
8.8.2. ሓኪም ምርመራ ብምግባር	112
8.9. ክርስትያንን ኤይድስን	113
8.10. ሕሙማት ብኸመይ ንርእዮም	116
8.11. መድሓኒት ናይ ኤችኣይቪ/ኤይድስ	117
8.12. ጥንሲን ሕርሲን ካብ ቫይረስ ንክላኸለሉ መገዲ	117
9. ግብረ ስጋ ርክብ ቅድሚ ሓዳር 120	
9.1. ዘመናዊ ዕሽነት	122
9.2. እምቢ ምባል	124
9.3. ሕራይ ምባል	126
9.4. ንዘይ ኣማኒ ሕራይ ምባል	129
9.5. ስለምንታይ ሰባት ዘይምርፃዉ	132
9.6. ካብ ጌጋ ምምላስ	133
9.7. ዝብኢ ክሳብ ዝደልዎ ይሕንክስ	135
10. ናይ ኣምላኽ ጊዜ	147
10.1. ክንደይ ዝኣክል ጊዜ እዩ ነዊሕ ጊዜ፤	145
10.2. ንጊዜ ኣዝዩ ነዊሕ ዘምስሎ፤	146
10.3. ጊዜኡ ክሳብ ዝኣክል እንታይ ክገብር፤	147
10.4. ጊዜኡ ከም ዝኹነ ብኸመይ እፈልጥ፤	149
10.5. ንሱ ከም ዝኹነ ብኸመይ እፈልጥ፤	151
10.6. ንኣምላኽ ግድን ሕጂ ሀበኒ እንተ ኢለዮኹ፤	152

11. ዕላማ እግዚአብሔር	154
11.1. ዕላማ እግዚአብሔር ብኸመይ እፈልጥ፤ ...	157
11.2. ዕላማ እግዚአብሔር ብኸመይ ይግለጽ፤	158
12. ናይ ኣምላኽ በረኸት	163
12.1. ናይ ተስፋ ሰብኣይ/ሰበይቲ ምድንጓይ	165
12.2. ተስፋ ምቕራጽን ሳዕቤኑን	167
12.3. ትትስፈዊዮ መርዓዊ/መርዓት ምምጻእ	170
12.4. ኣምላኽ ዝመደቦ ሰብ ክሳብ ዚመጽእ፡	171
13. ሰብኣዊ ምስክርነት ናይ መርዓ	173
13.1. ብኸመይ ተፋሊጥና	173
13.2. ብዛዕባ ሓዳር ምዝርራብ	175
13.3. ሼሎ ምስእንን ምርኅብን	176
13.4. ሰደት ኣብ ቅን መርዓ.....	178
13.5. ድሮ መርዓ ማእሰርቲ	179
13.6. መርዓ መዓልቲ ሰደት	180
14. መደምደምታ	182
15. ዝርዝር መጻሕፍቲ (Bibliography/endnote)...	185

ብዛዕባ እዛ መጽሓፍ።

እዛ መጽሓፍ፡ ብዙሕ ዘካትዕን ሓቂን ክነሱ፡ ብቐሊሉ ዘይወሓጥ፤ ዓይኒ ዘንቀራሽ፤ ምስትውዓል ልቢ ዚኸፍት ኣብዮታዊ (REVOLUTIONARY) ሓሳባት ዝሓዘት እያ። ወይለኩ፡ ከምዚዶኽ ኣሎ እዩ ኣቢላ፡ ንገለ ሰባት ንብዙሕ ዓመታት ንድሕሪት ብሓሳብ መሊሳ ሳዕቤኑ፡ ሎሚ ክትፈናቕል ትኸእል። ምናልባት ንገለ ሰባት ፈናቂላ ከም ብሓድሽ ዝበለጸ ዝምድናን ሓዳርን ክትፈጥር፤ ንገለ ሰብ ኸእ፡ ዝነበረ ዝምድና ኣፈራሪሳ ከም ዘይዕረ ክትገብር ትኸእል። ተጻሒፉ ብዘሎ ምህሮን ምኽሪን ሰጉምቲ ቅድሚ ምውሳድ፡ ብምስትውዓል ምንባብ ሓላፍነት ናይ ኣንብብቲን ወሰንቲን እዩ። ጌጋ ዘይረኣዩ ሰባት፡ ኣብ ዘለዉዎ ይጽንዑ። ጌጋ ዝረኣዩ ኸእ፡ ካብ ጌጋኦም ይመለሱ። ብተወሳኺ፡ ዝሓለፈ ሓሊፉ ስለ ዝኹን፡ ብዝሓለፈ ምጥዓስ ኣየድሊን። ሎሚ፡ ክግበር ዝግባእ እንተ ተገይሩ፡ ካብ ብዙሕ ተወሳኺ ክሳራታ ምድሓን ይከኣል። እዛ መጽሓፍ፡ ብዙሕ ከተፍርስን ክትሃንጽን ትጽቢት ይግበረላ።

ብዛዕባ እዚ ተጻሒፉ ዘሎ፡ ሕቶ ኩነ ርእይቶ እንተ ሃልዩኩም በዚ ዚሰዕብ ኣድራሻ ምስ እትሓቱ፡ ንክቐበል ፈቓደኛ ምኃንይ ብትሕትና እገልጽ።

YAKOB KIDANE ADHANOM
229 KING ARTHUR DR.
LAWRENCEVILLE,
GA. 30046

E-MAIL: nnyakob@hotmail.com

COPY RIGHT © JANUARY 24, 2008
July 04, 2010 ካልኣይ ሕታም

BY: YAKOB KIDANE ADHANOM
ብዘይ ፈቓድ ደራሲ ኣባዚሕካ ምሻጥ ኣይፍቀድን እዩ።

ምስጋና

እዛ መጽሓፍ ብዕላማን ሓሳብ ጊዜን ጥበብን ናይ ኣምላኽ እያ ተጻሒፋ። ስለዚ፡ ክብሪን ምስጋናን ነቲ ጀማሪን ደምዳሚን ዝኹነ፤ ንልዑል ፈጣሪ ይኹኖ።

ንብዙሕ ዓመታት በቲ ካብ ትምህርቲ ዝረኹብኩዎን፡ ብህይወት ዝሓለፍኩዎን ሕማቕን ጽቡቕን ጉዕዞታት፡ ንህዝብና ጠቓሚ ዝኹነ ምህሮ ዝሓቕፈ ተመክሮታት መጻሕፍቲ ንክጽሕፍ ኣብ ልብይ ነይሩ። እንተኹነ ግን፡

- ❖ ካባይ ብትምህርቲ፣ ብዕድመ፣ ብልምዲ፣ ንጹህ ህይወት ብምንባር ዝበልጽ ሰባት ኣለዉ ንሳቶም ይጽሓፉ።
- ❖ መብዛሕትኡ ህዝብና ኣብ ምስማዕ ስለ ዝኹነ ሓይሉ፡ እንተ ጸሓፍኩዎን፡ ዘንብብ የሎን ካብ ዝብል ተስፋ ምቕራጽ ክጽሕፍ ኣይከኣልኩን።

ነቲ ኣብ ኢደይ ዝነበረ ጽሑፋት ከየሕተምኩ ነዊሕ ድሕሪ ምጽናሕ፤ ንኣቦይ ቀሺ ኪዳነ፤ ንደራሲን ዘማሪን ዳንኤል ተስፋይ፤ ከምኡውን ንደራሲን መምህርን ሃይለ በኹረ ብዛዕባ እዚ ዘሎኒ መደብ ምስ ኣዘራረብኩዎም፤ ጽቡቕ ተበግሶ ዝብል ምኽሪ ሂሮምኒ። ዋጋ ከፊሉ፡ ሰባት ናብ ጽቡቕ ተስፋን ህይወትን ምስትውዓልን እንተ መሊሰ፤ ካብ ገንዘብ ዝበልጽ ምርቓን መኽሰብን እዩ ብምባል፡ ነቲ ዘሎኒ ሓሳብ ብጽሑፍ ኸንብር ናይ ግድን ኣብ ዝኹነኒ መገዲ ኣትየ፤ ንህይወተይን ንካልኣትን ንክጠቅም፡ ዘይብቐዕ ክነሰይ፡ እዛ በኹሪ መጽሓፍ ክጽሕፍ ወሲኑ።

ቀጺለ ድማ፡ ብዙሕ ሓሳባትን ምኽሪን ብምህብ ዘበራታዕኩምኒን ዝሓገዝኩምኒን ኣቦይ፡ መምህር (ቀሺ) ኪዳነ ኣድሐኖም፣ ኣደይ ለተብርሃን ተኪኤ፣ ከምኡውን ሓገዝ ዘይተፈለየኒ ንብዓልቲ ቤተይ ኤልሳ ተስፋማርያምን ደቅና ሃናን እዮቤድን ምሳታቶም ከሕልፎ ዝግብኣኒ፡ ንክጽሕፍ ጊዜ ስለ ዝህበኒ ከመስግን እፈቱ።

ብተወሳኺ ኸኣ፡ ጊዜ ዘይብልኩም ክነሰኹም ኣብ ሓጺር እዋን ጽሑፋተይ ደጋጊምኩም ብምንባብን ብምእራምን ብኣሰራርሓን ዝሓገዝኩምኒ ዳንኤል ተስፋይ፣ መምህር ሃይለ በኹረ፣ ሰሎሞን ኣርኣያ፣ በረኸት ብርሃነ፣ መምህር ሚዛን ብርሃነ ኣመስግነኩም። ከምኡውን፡ ብምእራም፣ ሓሳብን ምሳይ ሐቢሮም ኣስተምህሮ ብምሃብን ዝሓገዙኒ ኣቦይ ቀሺ ኪዳነ ኣድሐኖምን ዶክተር ታፈረ ብርሃነ፡ ንዝረዳእኩምኒ ምስጋናይ ወሰን የብሉን። ብፍላይ ኣቦይ፣ ዳንኤልን ሚዛንን እተን ወረቓቕትተይ ዝገደፍኩምለን የብልኩምን። ኩሉ ምኽርኹምን ሓሳባትኩምን ኣዝዩ ጠቓሚ ኩይኑ ረኺበዮ።

ጌልጋል ቤተ ክርስትያን ሳን ጆሴ፡ ካሊፎርኒያ ኸኣ፡ ኣሚንኩምኒ ንተምህርትታተይ ኣብ ዌብሳይትኩም ንዘቕረብኩም፡ ምሉእ ቤተ ክርስትያን ብፍላይ ድማ ኣስመሮም ጌለ፣ ኤልያስ ሃይለ፣ ዳዊት ሃይለ ኣመስግነኩም። ልዕሊ ኩሉ ኸኣ፡ ኤልያስ የማነ ደኺመ ከይበለ፡ ብዘይ ክፍሊት፡ ንዘቕረበ፡ ምስጋናይ ወሰን የብሉን። እቲ ሰናይ ግብርኹም ኣብ ካልኣት ሰባትውን ይቕጽል ምህላዉ ርእየ እሕጉሰ። ሳላ እቲ ዝኸፈትኩምለይ ደገ፡ ኣነን ብዙሕ ሰብን ንኸንጥቀምን፤ ኣብ ከምዚ ዝበለ ደረጃ ንክብጸሕን፡ ኣመስጊንካ ዘይውዳእ ኣበርክቶ ጌርኩም። ብዘይ ናታትኩም ሓገዝን ምቅልጣፍን ኣብዚ ኣይምበጸሕኩን። ኣብ መወዳእታ፡ ኸኣ ካብ ርሑቕን ካብ ቀረባን ደዊልኩም ንናይ ተሌ ኮንፈረንስ ትምህርቲ ንዝተኻፈልኩም ኸኣ ከመስግነኩም እፈቱ። ካብ ልቢ ዝነቐለ ምስጋናይ እህበኩም።

አወላልዳ እዛ መጽሓፍ

ንሰራሕ ወንጌል ትሕግዝ ጽሑፍ አዳልዮ፡ ንሰባት፡ ረአዩዎ እሞ ክትዝርጋ ኢለ ሂበ። ሓደ ካብቶም ዝህብኩዎም፤ ሰሎሞን አርአዮ፡ እተባህለ ጽቡቕ ሓሳብ ኢሉ፡ መሕተሚ ብምኽፋልውን ሓጊዞኒ። ኩይኑ ግን፡ ምስ ካልኣት፡ ብአሰራርሓ ዘይምርድዳእ ምኽንያት ጽሕፍተይ ንኸይትዝርጋሕ ተኸልኪላ፡ መገድታትውን ተዓጽዩኒ። እግዚአብሄር ግና፡ ካልእ መገዲ ኸፊቱ፡ ኣብ ብዙሓት ሃገራት ተዘርጊሓ።

ብተወሳኺ ኸኣ፡ ሓደ ሓው ብክርስትና ህይወት ንኸፃቢ ዝሓገዘኒ፡ ናብ ናቱ ስቴት ንኣገልግሎት ጸዊዑኒ። ኣብኡ፡ ብፍላይ ብዛዕባ ቤተሰብ፡ ህዝብና ኪፈልጦ ዘለዎ ነገር ተማሂረ። እቲ ኣብ መገሻ እተመህርኩዎ፡ ንቤተሰብ ጠቓሚ ዝኹን፡ ምህሮ ኣብ ቀረባይ ንዘለዉ ከመሓላልፍ መገዲ ስለ ዘይነበረ፡ ብኢመይልን ብተሌፎን ኮንፈረንስን ጀመረ። ካብ ጊልጋል ቤተ ክርስትያን ሳን ጆስ ካሊፎርኒያ፡ አስመሮም ጊለ፤ ኤልያስ ሃይለን ዳዊት ሃይለን እቲ ምህሮኻ ኣብ ናትና ዌብ ሳይት ክንገብሮ ፈቓድዶ ትህበና፤ ኢሎም ሓቲቶም። ጽቡቕ ሓሳብ ስለ ዝኹን ተሰማሚዕና፡ ብኢንተርኔት ኣብ ምሉእ ዓለም ተዘርጊሑ። ብዙሕ ትምህርቲ ሓሊፉ፡ ብዙሓት ሰባት ተጠቂሞም፡ መጽሓፍ ዘይትገብሮ ኢሎም ርእይቶ ሂበዎም። መጽሓፍ ንኸገብሮ ኸኣ ተለዓሂለ። 2007 ዓመት ከይተወድአት መጻሕፍቲ ምጽሓፍ መደብ ነይሩኒ። እንተ ኹን ግን ብሰራሕን ናይ ካልእ ተወፋይነት ጊዜ ሕጽረት ምኽንያት ግን ክገብር አይከኣልኩን።

መጽሓፍ ናይ ምጽሓፍ መደብ እንክሎኒ፡ ካብታ ዝሰርሓላ ዝነበርኩ ካልእ ብክልተ ዕጽፊ ዝሓሸ ኣታዊ ናብ ዘለዎ ስራሕ ቀደረ። ሾብዓተ መዓልቲ ኣብ ሰሙን ንኸሰርሕ እናተገደድኩ፡ መሊሱ ጊዜ ጸቢቡኒ። ንኣምላኽ ግና፡ መደበይን ሓሳበይን ንሰኻ ትፈልጦ ኢኹ። እዚ ቦታ ጽቡቕ ኣታዊ አለዎ። ንዓይ ግና ካልእ መደብ አሎካ እናበልኩ እጽሊ ነይረ። ክልተ ሰሙን ምስ ሰራሕኩ፡ ሓሙሽተ ካብ ዓሰርተ ሰባት ጸንጺሎም። ኣነ ሓደ ካብ

እተጸንጸሉ ኩይን። ምስ ተጸንጸልኩ፡ ኣምላኽ ካልእ መገዲ ንኪኸፍተለይ እዩ እዚ ገይሩ ዝብል እምነት አሕዲረ። ዝኹን ክሳብ ዝኸውን ነዘን ተጀሚረን ዘለዎ መጻሕፍቲ ኣብ ሓደ መዕለቢ ከዕልበን አሎኒ ኢለ ክሰርሕ ጀመረ። ብውሑዱ፡ ሓንቲአን ኣብዚ ክትበጽሕ ክኢላ፡ ካልኣት ድማ ብጊዜአን ክሰዕባ እዩን።

እቶም ብዘይሓሰብኩዎ መገዲ ናብዚ ተኸፊቱለይ ዘሎ ደገ ንኸበጽሕ ዝገበርኩም ኹኣ፡ ኣምላኽ ይባርኽኩም። ሰብ ብናቱ ኣዘራርቡ፡ ኩሉ ጊዜ ቅኑዕ ከም ዝኹን ገይሩ እዩ ዚዛረብ። ናይ ሓቂ ቅኑዕ ፈራዲ ግና ኣምላኽ እዩ። ሓደ መዓልቲ፡ ነቲ ብህይወት ከሎና ዝገበርናዮ ጽቡቕን ሓማቕን ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ጸብጸብ ክንህበሉ ኢና።

ካብዚ ኣወላልዳ እዛ መጽሓፍ፡ ሓንቲ መገዲ እንተ ተዓጽዮ፡ ካልእ ዝበለጸት መገዲ ከም ትኸፈት ክንፈልጥ ይግባእ። ንኸትሰርሑ ምስ ትለዓሉ፡ እቲ ዘይጓዳእ ዝመስል ዝቐረበን ዝረሓቐን ሰብ ብተጸብኦ ከሳድደኩም ናይ ግድን እዩ። ነቲ ዘሎ ጸጋ፤ ፍልጠት፤ ክእለት ሓዝኩም ብዘይ ተስፋ ምቕራጽ ንቐድሚት ድፍኡ እምበር፡ እኒ እገለ ካብ ዘይደለዩስ ይትረፍ ብምባል ካብቲ ኣምላኽ ብህይወትኩም ኪገብሮ ዚደልዮ ንድሕሪት ክትብሉ ከም ዘይብልኩም ከማሕጽነኩም እፈቱ።

ማይ ንዝጸምኡ፡ ምኽሪ ንዝሰምዑ ትብል
አርእስቲ ናይ እዛ መጽሓፍ፡
ብቀሺ ኪጥነ ኣድሓኖም እያ ተመሪጸ።

ወፊያ መጽሓፍ

ዕላማ ናይ እዚ ጽሑፍ፡

❖ ጥሪ 24, 2010 ኣልማዛዊ እዮቤል ማለት፡ መበል 62 ዓመት ኣብ ሓዳር ንዝኸበሩ፡ ኣቦይ መምህር (ቀሺ) ኪዳነ ኣድሐኖምን ንኣደይ፡ ለተብርሃን ተኪኤን ኣበርክታ።

- እግዚኣብሄር ዚኸብረሉን ሰባት ዚባረኹሉን ሓዳር ንምምስራት ንምድላው።
- ሰባት ሓዳር ንምግባር ስጉምቲ ንኺወስዱ፡ ምኽርን ኣማራጺን ምሕባር።
- ሰብ፡ ብዘይ ሓዳርን ብዘይውሉድን ኪነብር ከም ዚኸእል ንምሕባር።
- ዘሎን ዝመጽእን ምጥልላማት ንምውሓድ።
- ምውሳኔ ዝሰኣነ ኣእምሮ ንኺውስን ንምንቕቓሕ።
- ንተበለጽቲን ንናይ ሓቂ ዘይኮኑን ሰባት ዘላሊ፡ ኣእምሮ ንኺህልዎም ምኽሪ ንምህብ።
- ሰባት፡ ኣምላኽ ንኺፈልጡን ኣብ ኣምላኽ ንኺጸንዑን ኣብ ሓዳርን ውሉድን ንኺበጽሑ ምልዕዓል።
- መጽሓፍ ቅዱስ፡ “ካብ ምንዝርና ህደሙ። ሰብ ዚገብር ዘበለ ሓጢአት ካብ ስጋኡ ብወጻኢ እዩ፡ ምንዝርና ግና ኣብ ገዛእ ስጋኡ እዩ ሓጢአት ዚገብር”² ከም ዝበሎ፡ ሰባት ኣብ ክንዲ ብሓጢአት፡ ብዘይሓጢአት በቲ ፍቐድ መገዲ ስኽፍታ ብዘይብሉ ሓዳርን ግብረ ስጋ ርክብን ንኺፈልጡ ንምሕባር።

ኣቦይን ኣደይን፡ እቲ ሓዳር ምስ ጀመርኩም ንዓሰርተ ዓመታት ከይወለድኩም፡ ንኣምላኽ፡ “ንሸምካ ዝቐድሱን መንግስትኻ ዚወርሱን ጽቡቓት ኸኣ ህበና” ኢልኩም ዝጸለኹምዎ ጸሎት ኣምላኽ ሰሚዑኩም። ብብዙሕ ካብ ውሽጢ ካብ ወጻኢን ዝመጸ መከራን ሰደትን ሓሊፍኩም። እግዚኣብሄር ምሳኹም ስለ ዝኹነን፡ ካብ ህላውነቱ ምሳኹምን ኣባኹምን እተላዕለ፡ ከቢርኩምን ጽቡቕ ርኢኹምን። ካብዚ ዝበለጸ ጽቡቕ ኸኣ፡ ኣብታ ብኢድ ሰብ ዘይተሰርሐት ሰማያዊት ቤት ተዳልዩልኩም ኣሎ።

ሕማቕ ዘይወጸኩም ጽቡቕ ኣርኢያን ኣብነትን ዝኹንኩምኒ ንሰኻትኩም ኢኹም። እቲ ካባኻትኩም እተመሀርኩዎ ጽቡቕ ቃል ምዝራብን ፍቕሪ ንኹሉ ሰብን፡ ካባይ ሓሊፉሰ ኣብ ደቀይውን እርእዮ እሎኹ።

ብዙሕ ጊዜ፡ ከምቲ እትደልዩኒ ውሉድ ንክኸውን በብዘጥፋእኩሉ እዋናት፡ ኣባይ ሓልዮትን ፍቕሪን ስለ ዘለኩም፡ ብዙሕ ምዒድኩምኒን ቀጸዕኩምንን። እግዚኣብሄር ኸኣ፡ ብናቱ ጊዜ ከምቲ ከኹኖ እትደልዩኒ ንክኸውን ብፍቕሪ ይሰርሓኒ ኣሎ። ኣምላኽ ኣብ ዝወደቐኩሉ እናኣተንሰኤ፡ ኣብ ዝደኸምኩሉ እናኣበርትዔን እናቐጽዔን ረዳኢ ብምኃን ኣብዚ ኣብጺሑኒ። ንዚመጽእ ድማ ኣብ ኢዱ ኣሎኹ። እዚ ዮሴፍ ኸኣ፡ ብናታትኩም ጸሎት እዩ።

እዘን እተጠቐሳ ዕላማታት ብሓንቲ ኪጥቐለላ እንክለዋ፡ ኸኣ፡ “ውሕጅ ከይመጸ መገዲ ውሕጅ ጽረግ” ትብል ምኽሪ ንረክብ።

ኣገልጋሊ ኣምላኽ ንክኸውን ስለ ዘተባባዕኩምኒን ፈቓድ ኣምላኽ ኣብ ህይወቲይ ንኺፍጸም ብጸሎትን ብምኽሪን ስለ ዝደገፍኩምኒ ኣመስግኑኹም። ርሑስ ኣልማዛዊ እዮቤል ይብል፡ ያቆብ።

መእተዊ

ብሕክምና ዓለም ክንርእዮ እንከሎና፡ ኣብ ኣካላት ሰብ ዚርከብ መጉዳእቲ፡ ንኸጥሲ፡ እቲ ተጐዲኡ ዘሎ ኣካል እናኣሕመመካ ኪሕጸብን ኪድረዝን ናይ ግድን እዩ። ከየቐንዙወኒ ብምባል ሰቕ ኢልካ እንተ ገዲፍካዮ፡ መሊሱ ይሓብጥን በሻወሻዕ ይብልን። እተጎድኤ ኣካል ስለ ዘይተሓከመ ሕማም ናብ ዞሉ ኣካላትካ ይዝሮ እምበር ኣይትጥሲን። ስለዚ፡ ንዘሎካ መጉዳእቲ ካብ ከየሕምመኒ ኢልካ ናብ ዝገደደ ሕማም ትኸይድ፡ ንሓጺር ጊዜ ተቐንዚኻ ቁስልኻ ብመድሓኒት ተሓጺቡ ክትጥሲ ይሓይሽ።

እዛ መጽሓፍ፡ ንገለ ኣንበብቲ ቁስሊ ዘውጽእን ዚጐድእን መልእኽቲ ኣለዋ። እዚ መጉዳእቲ፡ ንምሉእ ዕድሜኻ ሰናይ ዘሰዕብ ስለ ዝኹን፡ ሕማቕ መጉዳእቲ ኣይበህልን። በዚ ምህሮ ተጐዲኡ፡ ንመጉዳእቲ ተጸሒፉ ብዘሎ መሰረት ኣብ ጥቕሚ ዘውዕል፡ ካብ ብዙሕ ተወሳኺ ሕማቕ ነገር ይድሕን። ቅዱስ ጳውሎስ ኣብ መልእኽቲ፡ ንኣዝዩ ዘፍቅሮም ሰባት ተመሳሳሊ፡ ዝጐድእ መልእኽቲ ልኢኹሎም ነይሩ። ንውጽኢትን ትሕዝቶን መልእኽቲ ብኸምዚ ዚሰዕብ ገይሩ ይገልጻ።

በታ ደብደበይ ኣጉህየኩም እንተ ኹንኩ እኳ፡ ተጥሲሰ ኹነሰይ ኣይመዕስን እዩ። እታ ደብደበ እቲኣ፡ ንጊዜኡ ጥራይ እንተ ኹነ እኳ፡ ከም ዘጉህየትኩም እርኢ ኣሎኹ እዋ። ካባና ገለ ጉድኣት ምእንቲ ኹይትረኽቡስ ከም ፈቓድ ኣምላኽ ኢኹም ዝጉሃኹም፡ ንንስሓ ስለ ዝጉሃኹም ኣይኩንኩን ዝሕጐስ ዘሎኹ። ማለት፡ ጓሂ ኹም ፈቓድ ኣምላኽሲ ንምድሓን ዚኸውን ዘይትመዕስሉ ንስሓ የምጽእ፡ ጓሂ ዓለም ግና ሞት እዩ ዜምጽእ። እንሆ፡ እዚ ኹም ፍቓድ ኣምላኽ ዝጉሃኹምዎ ኸንደይ ጸዓት ዘየምጽኣልኩም፡ ክንደይ ፍርሃት፡ ክንደይ ናፍቕት፡ ክንደይ ቅንኣት፡ ክንደይ መግናሕቲ ዘየምጽኣልኩም።³

ኢሉ፡ እቲ መጉዳእቲ ናብ ሰናይ ከም ዘምርሖ ውጽኢት ኣርእዩ።

ምናልባት ከምዚ ዓይነት ትምህርቲ እንታይ ኣድለዩ፤ ዚብል ሰብ ኪህሉ ይኸእል። እቲ ቀንዲ ዕላማ፡ ከምዚ ዝበለ ኣስተምህሮ ከም ዝግባእ ስለ ዘይንገርን ብዙሓት ሰባት ፍልጠት ስለ ዘይብሎምን፡ ኣብ ጌጋ ኪወድቁ ይረኣዩ። ሕማቕ ከም ዝኹን ዝነገሮም ዘየለ ክነሶም፡ ብዝጋገዩ እዋን፡ ስለምንታይ ተጋጊኹም ተባሂሎም ይንቀፉ። ብዙሓት ወለዲ፡ ንደቆም ብፍላይ ንሓዳር ዝምልከት ገና ኹሎ ካብ ምምዓድ፡ ሕማቕ ምስ ተፈጸመ ስለምንታይ ሕማቕ ተገይሩ ተባሂሉ ምዝራብ ይቐሎም። እዚ ኪኸውን ዘይግባእ እዩ። ስለዚ፡ ፍልጠት ንምህብ፡ ከምኡውን፡ ሰባት ካብ ዘይግቡእ ግብረ ስጋ ርክብ ነጻ ኩይኖም ኣምላኽ ዝኸበረሉ ሓዳር መሰሪቶም ንኹነብሩ፤ ኣብ ሕብረተሰብና፡ ዝባርኽ ሓዳር ሒዞም ንምንባር ምትብባዕ ከምዚ ጽሑፍ ኣድላዪ እዩ።

ብዙሓት ኣሕዋትና፤ ኣሓትናን፤ ደቅናን፡ ሰኣን ምኽሪ ዚህበም፡ ኣይ ካብ ሰብኣይ ኣይ ካብ ሰበይቲ፤ ኣይ ካብ ቁልዑ ኣጉል ኩይኖም ዝተርፉ ዘለዉ። ቅድሚ ውሳኔ ክግበሩ ዘለዎም ነገራት፡ ከምኡውን ውሳኔ ወሲኖም ሓደ ቁም ነገር ንኺገብሩ ዚሕግዝ ማሕበራዊ (ዘይመንፈሳዊ) ሓሳባት ኣለዎ። ስለዚ፡ ናይ ኣንበብቲ ብስለት ኣዝዩ ስለ ዘድሊ፡ ብምስትውዓል ምንባብ ጽቡቕ ውጽኢት ይህብ።

ፈረንጂ፡ ቅድሚ ሓዳር ኩነ ኣብ ሓዳር ከሎ ወይ ብዓመጽ ወይ ብፍቶት፡ ብዘይ ግቡእ ግብረ ስጋ ርክብ ምስ ዚወድቕ፤ ካብ ውድቀቱ ካልእት ሰባት ንኺመህሩ፤ ንምስክር ጽሑፋት ይጽሕፍን ብዛዕባኡ ይዛረብን። ንሕና ኸኣ ብቲቪ፤ ብጽሑፍ፤ ከምኡውን ብራድዮ እቲ እተገብረ ሕማቕ ነገር ምስ ንሰምዕን ንርኢን፡ ከምዚ በደልክ ይግበር ድዩ፤ ሕማቕ ዓዲ። ኣብ ዓድና ከምዚ በደል ኣይግበርን እዩ ኢልና ንወራዝ። ንሳቶም፡ ስለ ዘቃልዕዎ፡ ከማኡ ከም ዘሎ ይፍለጥ። ኣባና፡ ስለ ዘይቃላዕ ከምኡ ዘይግበር ይመስለና። ሓቂ ክንዛረብ እንተ ኹንና፡ ትሕቲ ዕድመ ትኹን ልዕሊ ዕድመ ወይ ብጌጋ፤ መሲሉዋ፤ ተታሊላ፤ ብሓይሊ እተዓመጸትን ዝዓመጸን የለን ማለት ድዩ፤ ኣነኳ ዓሚጸ፤ ወይ ኣነኳ ተዓሚጸ፡ ዚብልን ትብልን ብዙሕ ሰብ ከም ዘሎ ሕልና

ይምስክር። ካብቶም ብግልጺ ዘቃልዑ ብዘይውሕድ፡ (ኣባና) ዘይነቃልዕውን፡ ከምኡ ይፍጸም እዩ።

ኣብ ባህልና፡ ካብቲ ዘሎ ተጽዕኖን ንዕድሜኻ ምሉእ እዚ ሰብ ከምዚ ገይሩ ተባሂሉ ብዘዝረብን ይቕረ ዘይምባልን እተላዕለ፡ ሰብ እቲ ዝበጽሖ ሕማቕ ነገር ከይተዛረበሉ ክቕበር ይመርጽ። እቲ ዝገጠመ ዝሕብአሉ ምኽንያት ኸኣ፡ ቤተሰብይ ብሰንክይ ከይጽረፉን፡ ድሕፊኡውን መን ክእርንበኒ! ምስ ተኣርነብኻን ምስ ተኣርነበትን ኸኣ፡ ብጌጋይ ሰብ ከይጸርፈኒ ካብ ዝብል ፍርሂን እዩ። ትብዓትን ሓላፍነትን ወሲዱ ኣነ ተጋግዮ ንሰኻትኩም ኸኣ ከይትጋገዩ ዚብልን ትብልን ካብ ዘይምህላው እተላዕለ ድማ እዩ፡ ብዙሕ ዘይቅላዕ ጌጋታት ብተደጋጋሚ ዝፍጸም። ካብ ባህላዊ ተጽዕኖ ዝተላዕለ፡ ኣሽማትን እንታውኅትን ናይ ኣብዛ መጽሓፍ ተጠቂሶም ዘለዉ ሰባት ጸሓፊ ዝመረጸ እዩ። ኣብ ህይወት ሰብ ዚፍጸም ስለ ዝኹነ ምስ ሰብ ኪመሳሰል ይኸእል። ኩይኑ ግን፡ ምስ ዝኹነ ሰብ ከይተተሓሕዞ እላቦ።

ሓዳር ከይተገብረ ግብረ ስጋ ርክብ ኣብ ደቂ ኣንስትዮ ከም ዝርእ ኣብ ደቂ ተባዕትዮ ድማ ይርእ እዩ። እቲ ሕማቕ ነገር ግን፡ እታ ንል መፈለጥታ ሓዛ ስለ ትነብር ኩሉ ወቐሳ ናብኣ ጥራይ እዩ ዘመልክት። እታ ክትዘመ ከላ ተታሒዛ ተባሂላ ብዳርባ እምኒ ተጨፍጨፋ ንክትቅተል ኣብ ቅድሚያ የሱስ ዝቐረበት ነዚ ምስክር እያ።⁴ ድንግልና፡ ኣብ ደቂ ኣንስትዮ ጥራይ ዘይኩነስ ኣብ ደቂ ተባዕትዮውን ኣድላዪ እዩ። ሓደ ወዲ ብናይ ኣዕሩኽ ድፍኢት፡ ድንግልናኡ ነታ ዚምርዓዋ ዘይኩነስ ኣብ ካልእ ንል ከም ዘፍረሰን ክግበር ዘይግብእ ጌጋ ከም ዝኹነ ጽሑፋ⁵። ንእተገብረ ጌጋ ንእተሓመነ ኪምሕር ዝኸእል ኣምላኽ ከም ዘሎ ምፍላጥ ኸኣ ኣድላዪ እዩ። ከምቲ እግዚኣብሄር ንክፋኣትን ንሕያዎትን ጸሓይ ዘብርቕን፤ ከምቲ ንጸድቃንን ንሓጥኣንን ዝናም ዜዝንም፡⁶ በዚ ምኽሪ ትግርኛ ኣንብብቲ ኣንቢቦም ኸጥቀሙ ድሌትን ትምኒትን ናይ ደራሲ እዩ።

ብንጽህና ምንባር

"መጀመርታኻ ንእሽቶ እንተ ኹነ መወጻእታኻ ግና እምብዛ ኸበልጽ እዩ።"

እዋኑ እቶም ደኸምናን ቈሪርናን ከይበሉ ዝሓረሱ ፍረ ጳዕርም ዚረኽቡሉ፡ እዋን ዓጺድ፤ መሬት ዘይነበርም እዋ ዘይዘርኡ ድኻታት ኸኣ ኣብ ግራት ሃብታማት ደድሕሪ ዓጺ እናኸዱ ቀሪም ዚኣርዩሉ እዩ ነይሩ። ወይዘሮ ናእማ ኣብ ዓዲ ሰደት ንኹሉ ሰብ ዝበጽሖ ሕሰም ሞት ጐኒፋውን። ኩሉ ሰብ ከም ዚገብሮ ኣዲንተን ንብዓት ምውጻእ ክሳብ ዚስእና፡ ድምጺንውን ክሳብ ዚደክም ብኸዩን። ናይ ሰብኣዩን ከይኣክል ክልተ ብጹሓት ደቀን ድማ ኣብ ሸዊት ዕድሜኦም ብሞት ተፈልዮመን። ነታ ኣይፍለየክንን ዝበለት ሓንቲ ካብ ኣንስቲ ደቀን ሒዘን ናብ ዓደን ተመሊሰን። ሰብኣይ ንክትረክብ ሃንቀውታ ስለ ዝነበረን ኸምዚ ዚስዕብ ኢለን መኸረንኣ፡

እምበኣርሲ ተሓጺብክን ተለኸኸን ክዳንኪ ተኸደኒ እዋ ናብቲ ዓውዲ ውረዲ። በሊዑን ሰትዩን ክሳብ ዚውድእ ግና፡ ነቲ ሰብኣይ ኣይትረእይዮ። ኪኸውን ድማ እዩ፡ ምስ ዚድቅስ እታ ዚድቅሰላ ቦታ ፍለጢ፡ መጺእኪ ድማ ብሸንኽ እግሩ ቐለዕኪ ደቅሲ። ንሱ ኸኣ እትገብርዮ ኺነግረኪ እዩ። ንሳ ድማ ዝበልክኒ ኹሉ ክገብር እየ በለታ። እቲ ሰብኣይ በሊዑን ሰትዩን ልቡ ምስ ተሓጐሰ፡ ኺድቅስ ከደ። ሽዑ ንሳ ቀስ ኢላ መጸት፡ ብሸንኽ እግሩ ቐለዓ ድማ ደቀሰት። ኩነ ኸኣ፡ ፍርቂ ለይቲ እቲ ሰብኣይ ሰምቢዱ ተገምጠለ፡ እንሃ ድማ ሰበይቲ ኣብ እግሩ ደቂሳ ነበረት።⁸

ሰማዕእንደ ዕንድኩር፡ ሓንቲ ሕቶ ክሓተካ።

“መቸም ንሰኻ ሕቶ ካብ ምሕታት ዓዲ ኣይትውዕን ኢኻ። በል ሕራይ ሕተት።”

ብመልክዕ ውቃቤኣ ንሰብኡት ሃነን እተብል ብኣንደበታ ድማ ልብኻ እተዕርፍ ቀትሪ ዝረኣኻያ ጽብቕቲ ሰበይቲ ኣብ ዓራትካ፡ ብእግርኻ ደቂሳ እንተትረኽባ እንታይ ምገበርኻ፤

“እዚ ደኣ እንታይ መልሲ ደሊኻሉ። ፍሉጥ እንድዩ መልሱ።”

እቲ ንሰኻ ትዛረቦ ምስጢራዊ ዘረባ ስለ ዘይርድኣኒ፡ ቅሉዕ ጌርካ ንገረኒ።”

“ቅሉዕ መልሲ ካብ በልካ፡ ወጋሕታ ናብ መደቀሰዩይ ንዝመጽአት ደኣ ንሕምቶይ ሕቶ። እዚ ደኣ ንካ። ከም ኣመልካ ኣይተረድኣንን ትብል እንተኹንካ ኸኣ፡ እቲ ዘምጽኣ ምኽንያት እህባ ግዲ።”

ትዕግስቲኽ ንተመሳሳሊ ሕቶ ብኸመይ ምመለስኪ፤

“ኣልግሱ፡ ከምኡ ዝበለ ሕቶኽ ይሕተት ድዩ፤” እናበለት ገጸ ብኢዳ ሸፊና ምምላስ ኣብያ።

ኣቐሕት ትሓጽብ ዝነበረት ሃይገት ምስ ሳምናኣ ትቕብል ኣቢላ፡

“ኣነ ምስ ዕንድኩር ኣሎኹ። እንተዘይትደሊ ብለይቲ ናብ መደቀሲ ሰብኣይ ኣይምኽደትን።”

እታ ንምምላስ ሕፍር ዘበለት ትዕግስቲ፡ “በሊ ዘረባኺሰ ሰሚዕናዮ ኣሎና። ሳምናኺ ተንጠባጠቡ ነቲ ምድሪ ኣጨቂኺዮ” ብምባል ንሃይገት ገኒሓታ።

ደቂ ተባዕትዮ ኣንበብቲ ንህይወትና ኣብ ናይ እዚ ሰብኣይ ቦታ ነእትዋ። ዘይተጸበኹዋ ሰበይቲ ኣብ መደቀሲዮይ እንተ ትመጽእ፡ ከም ሓፍተይ ከይተንከፍኩዋ ሰቕ ኢለዶ ምሓደርኩ፡ ወይስ ሰቕ ኢለ ክሓድር ኣይምኽእልኩን፤ ደቂ ኣንስትዮኹ፡ ብወገንክን እንታይ ምበልክን፤ ከቢድ ሕቶ። ንኸትዛረቡሉ ቀሊል እዩ። ንኸትሓልፎ ግና፡ ንገለ ሰብ ቀሊል፡ ንገለ ሰብ ኸኣ፡ ቀሊል ኣይኩነን።

እዚ ሰብኣይ፡ ከም ነሉ ሰብ ካብዘን ክልተ ሓንቲ መልሲ

ወሲዱ። እታ መልሱ ኸኣ፡ ብባህልና ከም ዝግበር ገይረ ብስርዓት ክወርሰኪ እዩ። ቅድም፡ እቲ ኣብ ልምዲ ሃገርና ክግበር ዘለዎ፡

ንዓበይቲ ዓዲ ክፍልጥ። ክሳብ ዝወግሕ ደቅሲ በላ። ክሳብ ዝወግሕ

ድማ ኣብ እግሩ ደቀሰት። ኣንጊሃ ተንሲኣ ድማ ናብ ቤታ

ከደት። እቲ ሰብኣይ፡ ናብ ደገ እታ ኸተማ ደዪቡ ስርዓት ዓዲን

ኣቦታትን ገይሩ፡ ቅድሚ ሓዳር ብንጽህና ማለት፡ ቅድሚ ሓዳር

ብዘይ ገለ ግብረ ስጋ ርክብ ነይሩ፤ ምስ ተፈቕደሉ፡ ሰበይቲ

ኸትከውን ወሲዱ፡ ብዓል ሓዳር ኩይኑ። እዛ ሰበይቲ፡ ሩት እታ

ሞኣባዊት መርዓት፡ እዚ ሰብኣይ ኸኣ፡ ቦኣዝ ይበህሉ። ዝርዝር

ሓበሬታ ኣብ መጽሓፍ ሩት ምዕራፍ ኣርባዕተ ኣሎ። ሩት፡

ንቦኣዝ እዮቤድ ዝለመይዎ ወዲ ወለደትሉ፡ እዮቤድ ኸኣ፡

ንእሰይ ወለደ፡ እሰይ ኸኣ ንንጉስ ዳዊት ወለደ፡ ዳዊት ኸኣ ካብ

ዘርኢ ንዘርኢ ንዮሴፍ ሕጹይ ማርያም ወለደ፡ ካብኣ ድማ እቲ

ክርስቶስ ዚበህል፡ የሱስ ተወልደ።⁹

ኣብዚ መጽሓፍ፡ ሰብ ሓዳር ዘይኩኑ ክበህል እንከሎ፡ ንዓቕሚ

ኣዳምን ሂዋንን ብጽሓት ክነሶም፡ ሓዳር እናደለዩ ሓዳር

ዘይገበሩን ሓዳር ንኺገብሩ ብገንዘብ፤ ብፍርሂ፤ ከምኡውን ልቢ

ኣብ መጻምድቲ ብዘይምዕራፉ ዘይወሰኑን ሰባት የመልክት።

ሓዳር ዘይገበሩ ዝምልከት ክልተ ዓይነት ሰባት ክንርኢ ኢና፡

✦ ሰብኣይ ዘይረኽባ ከምኡውን ሰበይቲ ዘይረኽቡ።
✦ ሰብኣይ ረኺቦን ከምኡውን ሰበይቲ ረኺቦም፡ ክነሶም ንሓዳር ምውሳን ዝሰኣኑን ዝሰኣናን።

ኣብዛ መጽሓፍ፡ ሰብ ሓዳር ዘይኩኑ፡ ክበህል እንከሎ፡ ኣየኖት ሰባት ዘጠቓለለ እዩ፤ ነዛ ሕቶ ቅድሚ ምምላሰና፡ ሓዳር እንታይ ማለት ምፃኑ ምግላጽ ኣድላዪ እዩ።

1.1. ትርጉም ሓዳር

ሓዳር፡ ኣብ ገነት ኤደን፡ እግዚኣብሄር ንኣዳምን ንሄዋንን ከም ኣቦን ከም ካህንን ከውይኑ ዘመርዓዎም፡ “ሰብኣይ በይኑ ኪኸውን ጽቡቕ ኣይከኑን፡ ንእኡ እትበቅዕ ደጋፊት ክገብረሉ እዩ”¹⁰ ኣብ እትብል ቃል እያ ተጀሚራ። ሓዳር ማለት፡ ንዓቕሚ ኣዳም ዝበጽሖ ወዲ ተባዕታይን ንዓቕሚ ሂዋን ዝበጽሖት ዓል ኣንስተይቲን ብመባእታ እምነት፣ ብመንግስቲ፣ ብባህሊ፣ መሰኻኸር ኣብ ዘለውዎ ሰበይቲ ክትከውን፤ ሰብኣይ ክትከውን ተበህሂሎምን ቃል ተኣታትዮምን ሰብኣይን ሰበይትን ከውይኖም ብሓደ ንኸነብሩ ምስምማዕን ቃል ኪዳን ምትእትታውን ማለት እዩ። ካብዚ ዝተጠቐሰ ወጻኢ፡ ምንዋሕ ብሓደ ዝነበርካዮ ዓመታትን ዝወለድካዮም ቁልዑ ብዘየገድሱ፡ ሓዳር ኣይገበሩን የብላካ። እዋእ፡ ዝብሉ ኣንበብቲ ኣይሰኣኑን። ቀጺሉ ዘሎ ንርእ።

1.2. ብዘይ ሓዳር ሓቢርካ ምንባር

ቅድሚ 1970 ዘይተመርዓዉ ሰብኣይን ሰበይትን ብሓደ ክነብሩ ኣብ ኣሜሪካ ዘይፍቀድ ስለ ዝነበረ፡ ሊንዳ ትበህል ምስ ፒተር ብሓደ ኪነብሩ ብ1968 ተረኺቦም። ኣብ ምሉእ ኣሜሪካ ድማ ንመዛረቢ ከውይኖም። ሓዳር ከይገበርካ ብሓደ ምንባር ክሳብ ሕጂ ኣብ ሸዋንተ ስቴታት ናይ ኣሜሪካ ኣይፍቀድን እዩ።¹¹ ክሳብ ዕለት 5/17/2005 ኣብ ሸውዓተ ስቴታት፡ ማለት ፍሎሪዳ፣ ሚጅጋን፣ ሚሲሲፒ፣ ኖርዝ ካሮላይና፣ ኖርዝ ዳኮታ፣ ቨርጂኒያን ዌስት ቨርጂኒያን፡ ሓደ ሚልዮን ዝኣኸሉ ከይተመርዓዉ ሓቢሮም ዝነበሩ፡ ሕጊ ስቴት ኣፍሪሶም ይነብሩ ተባሂሉ ይፍለጥ¹²።

ሓዳር ከይገበሩ ሓቢሮም ዝነበሩ ንሓድሕዶም ሰበይተይ ከምኡውን ሰብኣይ ዘይብህሃሉ፡ እንተ ኹይኖም ንስኻ ኸኣ፡ ብሓደ ስለ ዝነበሩ ሰብኣይኪ ወይ ሰበይትኻ ኢልካ ምስ ተዘራርቦም፡ ሰበይተይ ኣይከኑንን ዓርከይ እያ/እዩ ይብሉ። ናይ ግድን ሰበይትኻ ክትከውን ኣለዋ ኢልካ መርትዖታት ከተምጽእ

ትጽዕር። ሰብኣይ/ ሰበይተይ ዘይመበሊኦም ምኽንያት ንሓቶም ስለ ዝፈልጥዎ፡ ካብ በዓል ቤት ንላዕሊ ጠበቓ ክትከውን ኣይትኸእልን። እሞ፡ ሓዳር ከይገበሩ ሓቢሮም ዝነበሩ ሰባት ደኣ እንታይ ደኣ ይበህሉ፤ መልሱ፡ ሰብ፡ ብመባእታ እምነት፣ ብመንግስቲ፣ ብባህሊ ብሕጋዊ መገዲ ከይተመርዓዉ ምስ ተቓራኒ ጾታ ንነዊሕ ዓመታት ብሓደ እንተ ነይሩ፡ ኮሃቢት cohabit / cohabitation ይበህል። ኮሃቢቲሽን (Cohabitation) ማለት፡ ኸኣ፡ ሓዳር ከይገበርካ ምስ ተቓራኒ ጾታ ሓቢርካ ሰብኣይን ሰበይትን ዝገብርዎ እናገበርካ ምንባር ማለት እዩ።¹³

በዚ ሕጂ ጊዜ ብፍላይ ካብ ኤርትራ ብሓፈሸኡ ካብ ኣፍሪቃ ወጻኢ ሓዳር ከይገበርካ ሓቢርካ ምንባር ከም ሕማቕ ዝርእዮ ሰብ ኣዝዩ ውሑድ እዩ። ካብዚ ዝተላዕለ ድማ፡ ሓዳር ከይገበሩ ብሓደ ይነብሩ ኣለዉ እንተ ተባሂሉ፡ ከም ልሙድ ከውይኑ ይውሰድ ስለ ዘሎ፡ “እሞ እንታይ ሕማቕ ኣለዎ” ዝብል መልሲ ትረክብ። ካብ ኸሉ ዝገርም፡ ካብቶም ዳግም ተወለድና፡ ዚብሉን ከም ሕጊ ኣምላኽ ዘይመላለሱን፡ ኣመንቲ በህልቲ ከይተረፉ፡ ክልተ ወይ ስለስተ ክሳብ ሓሙሽተ ሚእታዊ፡ (ኣብ ኣሜሪካ) ከይተመርዓዉ ሓቢሮም ይነበሩ ተባሂሉ ምፍላጡ እዩ።¹⁴ ኣብ ኣፍሪቃ ግና፡ መብዛሕትኡ ሰብ፡ ሕጊ መባእታ እምነትን፣ ሕብረተሰብን ተኣዚዙን ኣኸቢሩን ፈሪሁን ስለ ዝነበር፡ ይትረፍ ኣመንቲ ዘይኣመንቲውን ብዘይሓዳር ሓቢሮም ዚነበሩ ኣዝዮም ውሑዳት እዮም። ብስርቂ ርክብ ስጋ ዝገብሩ ግን ኣለዉ።

ለቲ ዝበህላ ኣደ፡ ሽም ዓርኪ ናይ ወደን ረቕሓን እንሂለካ እገለ ዓርክኻ ኸኣ ዓርኪ ሓዘሰ ምስ ዓርኩ ይነብር ኣሎ ኢለን ተዛሪበን። ወዲ ኣደይ ለቲ፡ እዚ ምስ ሰምዔ፡ ቦቲ እዋን ብሕፍረት፡ ከም ዘይሰምዔ ኣጽቂጡ፡ ሓንቲ ቃል እኳ ኪምልስ ኣይከኣለን። ብኸምዚ ዝበለ ህይወት ዚመላለሱ ንኣምላኽ ንፈልጥ በህልቲ እሞ ኸኣ ብፍላይ ኣብ መባእታ እምነት ተዋሃእቲ ዝኹኑ ነቶም ብእምነት ዝውለዱ ሓደስቲ ሰባት እሞ ከምዚ እምበኣር ይግበር እዩ ዝብል ሕማቕ ኣርኣያን ዕንቅፋትን ይኹኑ። ዕንቅፋት ንዚኸውን ሰብ ኣመልኪቱ መጽሓፍ ቅዱስ፡

“ካብዞም ብኣይ ዚኣመኑ ናእሽቱ ንኣደ ዜስሕት ግና፡ መጥሓን ኣድጊ ኣብ ክሳዱ ተኣሲሩ ኣብ ዓሚቕ ባሕሪ ኺጥሕል ይሓሾ”¹⁵ ይብል።

ካብቲ ጌጋ ዝገበረ ንላዕሊ ኸኣ፡ ጌጋ ምዃኑ እናፈለጠ ዕርክነት ከይተርፍ፤ ገንዘብ ከይትጎድል፤ ንኺፍተው፤ ብፍርሂ፤ ከይጠፍኡ፤ ከምኡውን ከሉ ሰብ ይገብሮ ኣሎ ብምባል ከይገሰጸ ዚነብሩ መራሕቲ ናይ እምነት መባእታ ኣብ ቅድሚ እምላኽ ተሓተትቲ እዮም። እምላኽ ካብ ገንዘብ ሰብ፡ ህይወት ሰብ እዩ ዚሓሪ። ከይጠፍኡ ብምባል ሰቕ ምባል ኣይግባእን ምኽንያቱ፡ ልክዕ ከምቲ ሓው እቲ ጥፋእ ወዲ¹⁶ ኣብ ቤት እንከለዉ ጥፋኣት እዮም። ስለዚ፡ ኪድለዩን ኪርከቡን ይግባእ።

ገለ ናይ እምነት መባእታታት ብዘይሓዳር ሓቢሮም ዚነብሩን ቅድሚ ሓዳር ግብረ ስጋ ርክብ ዚፍጽሙን ኣባላት ብንሱኣ ናብ ማሕበር ይመልሳ። ገለ ኸኣ ካብ ኣባልነትን ካብ ኣገልግሎትን ኪእግዳ እንከለዋ፤ ገለ ኸኣ ሰቕ ኢሉን ንኹሉ ሓቕፈን ከይገሰጸ ይነብራ። ብእስልምና እምነት ኸኣ፡ ወይ መግረፍቲ ወይ ኸኣ ናይ መቐተልቲ ስጉምቲ ይውሰድ። ጌጋይ ኣይትንገሩኒ ዚብሉ ደረቐኛታት ሰባት ምስ ተገሰጹ ብኡ ገይሮም ካብ እምነት ኪጠፍኡ ይኸእሉ። ተመኺሮም ምምላስ ዝኣበዩ፡ ኣብ ቤት ሕማቕ ኣብነት ኩይኖም ካብ ዚነብሩ እንተ ተኣለዩ ይሓይሽ።¹⁷ እግዚኣብሄር ፍቕሪ እዩ። ፈራዲ ኸኣ እዩ። ከም ዘሎና ምስ ሓጢአትና ምስ ንመጽእ ይቕበለና። እንተኹን ግን ከምቲ ዝመጸእናዮ ክንነብርን ኣብ እምነት ኸኣ እናሓዋወስና ክንመላለስን ኣይደልዩናን። ናይ ምግሳጽ ስጉምቲ ነቲ ተገሳጺ ኣብቲ ናይ ምግሳጽ እዋን ንምስምዑ ደስ ዘየብል እዩ። ንደሓር ግን ይጠቅም እምበር ኣይጎድእን። ካብዚ ዝተላዕለ ድማ እዩ መጽሓፍ ቅዱስ “ካብቲ ብልዙብ ልሳን ዜቀባጥርሲ፡ እቲ ንሰብ ዚግሰጸ ደሓር ዝበለጸ ሞገስ ይረክብ”¹⁸ ዝብል። ምስ እዚ ዚመሳሰል ትእዛዝ፡ ጽሑፍ፡ ኪምዚ ኢሉ ኣሎ።

ነቶም ቀዳሞት፡ ኣይትዘሙ ከም እተባህለሎም፡ ሰሚዕኩም ኣሎኹም። ኣነ ግና፡ ንሰበይቲ ኺብህጋ ዚጥምታ ኹሉ ብልቡ ፈጸሙ ኣብኣ ዘመው፡ እብለኩም ኣሎኹ። የማነይቲ ዓይንኻ እንተ ኣስሐተትካ፡ ካባኻ ጐጥጐጥካ ደርብያ። ብዘሎ ስጋኻ ኣብ ገሃነም ካብ ዚኣቱሱ፡ ሓንቲ ኣካልካ እንተ ጠፍኤት ይሓሸካ። የማነይቲ ኢድካ እንተ ኣስሐተትካውን፡ ካባኻ ቈሪጽካ ደርብያ። ብዘሎ ስጋኻ ኣብ ገሃነም ካብ ዚኣቱ፡ ሓንቲ ኣካልካ እንተ ጠፍኤት ይሓሸካ።¹⁹

ገለ፡ ቁሩብ መንፈሳዊ ተበርሆ ዘለዎም ኸኣ ካልኣይቲ ረኺቦም ኣብ ክንዲ ኣብ ናይ እምነት መባእታ ከይዶም፡ ኣፍሊጦም ሕብረት እምነቶም ዝቐጽሉ፡ ውሽጦም ስለ ዝኸሶም ካብ እምነት ቤት ምርሓቕ ይመርዱ።

ሓዳር ከይገበርካ ሓቢርካ ምንባር ኸሕኳ ሰብ ከም ልሙድ ይውሰዶ እምበር፡ ብባህሊ ብዙሓት እምነታት ኪግበር ዘይግባእ ነውሪን ሓጢአትን እዩ። ካብ ከሉ ዘሕዝን፡ እቶም ኣብ ከምዚ ዓይነት ባህሊ ዝዓብዩን ዝውለዱን ቁልዑ ጽቡቕ ኣርኣዖ ዝኹኖም ስለ ዘየለ፡ ካብ መዕበይቶም ዝገደደ፡ ኣብ ከምዚ ዝበለ ሓጢአት ምእላኽም እዩ።

ሓጢአት፡ ማለት ኸኣ፡ ቅኑዕ ምግባር እናፈለጥካ ዘይምግባር እዩ።

ብ2003 ኣብ Toronto Transit Commission (TTC) ጋዜጣ ናይ ካናዳ፡ ልዕሊ ሰብዓ (70) ዓመታት ብኣደ ድሕሪ ምንባርን፡ ደቐምን ደቂ ደቐምን ድሕሪ ምርኣይ፡ ኣብ 96/94 ዕድሜእም፡ ተመርዕዮም ትብል ጽሑፍ ወጸኣ ነይራ። ክንድዚ ዝኣክል ዓመታት ድኣ እንታይ ተባሂሎም ይነብሩ ነይሮም፤ ዝብል ክህሉ ይኸእል። መልሱ፡ እቲ ሰብ ንዝላ ርእሱ ብዝጽውዓ መጸውዒ እዩ ዝውሰን። ቀጺሉ ዘሎ ምሳሌ ንርኣ።

ብዘይ ሓዳር ሓቢሮም ምስ ዝነብሩ ክትዘራረብ እንክሎኻ፡ ሰብኣዊይ ከምኡውን ሰበይተይ ዘይኩነስ፡ ዓርከይ (my boy friend ከምኡውን my girl friend) እዝን እትን ኢሉ/ኢላ ወይ ገይሩ/ገይራ ኪበህል ይስማዕ።

ብሪ ንትበህል፡ ስምዒ እንዶ፡ ምስ እዚ ሰብ፡ ንትሸዓተ ዓመታት ዝልክል ተቐሚጥኪ፡ ከምኡውን ቁልዑ ወሊድኪ፡ ክነስኽኪ፡ ከመይ ጌርኪ ኢኺ ዓርከይ ትበል፡ ስለምንታይ ሰብኣዊይ ዘይትብሊ፡ ተባሂላ ተሓቲታ። ንሳ ኸኣ፡ “ብሕጋዊ መገዲ ስለ ዘይተመርዓና” ኢና ኢላ መለሳ። ብሕጋዊ መገዲ እሞ ዘይትምርዓዊ፤ ምስ ተባህለት፡ “ምናልባት እንተ ዘይተሰማማዕና ኣብ ሕጊ ኬድና ላዕልን ታሕትን ካብ ምባል፡ ብቐሊሉ ክንፈላለ ክንክእል ካብ ዚብል እዩ” ኢላ መለሳ። ምኽንያቱ፡ ሰብኣይ (ኮሃቢት) ገይሩ እንተ ወሊዱ፡ ፍሉጥን ጽሑፍን ስምምዕ እንተ ዘዩሉ፡ ሕጊ ናይ መዕበዪ ደገፍ ንኪሸፍል ኣየገድዶን እዩ። ብተወሳኺ ኸኣ፡ እንተ ዘይተሰማማዕካ ኣብ ዝደለኻ ጊዜ ብዘይ ሕጊ ክትፈላለ ትክእል²⁰። ኣብ ገለ ሃገራት፡ ካብ ዝተወሰነ ዓመት ንላዕሊ ሓቢርካ እንተ ተቐሚጥካ፡ ብመንግስቲ ከም ሰብኣይን ሰበይትን ኢኻ ትቐጽር።

እንተዘይተሰማማዕና ኢልካ ብተወፋይነት ሓዳር ከይገበርካ ዓመታትካ ካብ ምብኻን፤ ብተወፋይነት ፈቲንካ፡ ፈቲነስ ኣይኩነለይን ምባል ይሓይሽ። ኮሃቢቲሽን ንቁልዑ ከምኡውን ሓቢርካ ድሕሪ ምንባር ዝግበር ሓዳርን ምድቃስን ጽቡቕ ምውሃድ ኣይህብን እዩ ይበህል²¹።

እዚ my boy friend (ዓርከይ) ከምኡውን my girl friend (ዓርከይ) ዝበህል ኣዘራርባ፡ ሓዳር ዘይገበሩ ጥራይ ዘይኩነስ ሰብ ሓዳርውን ካብ ሓዳር ወጻኢ ውሽማ፡ ሰብኣይ ወሰን፡ ሰበይቲ ወሰን (ዓርኪ ከምኡውን ኣዕሩኽ) ሓዘንን ሓዞምን ይነብሩ።

1.3. ሓቢርካ እናነበርካ ዘይምምርዓዉ

ሰባት ምስ ተቐራኒ ጸታ ሓቢሮም (ኮሃቢት ገይሮም) እናነበሩ ካብ ዘይምርዓውለን ምኽንያታት፡

- ጃስቲን ዚበህል ወዲ ስለምንታይ ዘይትምርዖ፤ ተባሂሉ ተሓቲቱ። ንሱ ኸኣ፡ ተመርዒና ካብ ንፋታሕ፡ ቅድሚ መርዓ ከም ንወሃድ ክንርኢ ኢሉ መለሱ።
- ሳሚ ዚበህል ስለ ምንታይ ዘይትምርዖ፤ ተባሂሉ ተሓቲቱ፡ ንበይነይ ናብራ ስለ ዝኸብደኒ፡ ምስ ካልኣይተይ እና ተሓጋገዝኩ ክነብር መሪጸ ኢሉ።
- በይነይ ካብ ምንባር ምስ ዘፍቅራ ምንባር ይምረጽ።
- ዙሉ ሰብ ይገብሮ ስለ ዘሎ፡ ንሕና ኸኣ ብሓደ ንነብር ኣለዎና።
- ምስ ጠዓመና ክንምርዖ²² ኢና።
- ቤተሰብና ካብ ዓዲ ብመርዓ ፈሪምና ከነምጽእ ስለ ንደሊ፡ ከይተፈራረምና ክንጸንሕ ወሲንና። (ንቤተሰብ ምሕላይ ጽቡቕ እዩ። እንተ ኸኡ ካብና ንላዕሊ ዚሓልዩሎም ኣምላኽ ከም ዘሎ ምፍላጥ ኣገዳሲ እዩ)።
- ሰበይተይ፡ ሰብኣይ ዩብላን ተባሂላ ካብ መንግስቲ ሓገዝ ንኸንቅበል።
- እንተ ዘይጠዓመና ብዛዕባ ዕዳን ካልእ ሕጋዊ ክፍሊታትን ነጻ ብምኻን ብቐሊሉ ንምፍልላይ²³።

ብዙሓት ንኸይምርዓዉ እዘን ዝተጠቐሳን ካልኣት ትመሳሰልቲ ምኽንያታትን ድሕሪ ምህብ፡ ወይ ካልእ ዝሓሸት ምስ ዝረኽቡ፡ ወይ ኸኣ ቅቡል ብዝኸነን ብዘይኩነን ምኽንያት ኣይተሰማማዕናን ተበህሊሎም፡ ሓዳር ከይገበሩ ይፈላለዩ።²⁴

ካብቶም ኣቐዲሞም ብሓደ ነይሮም፡ ሕጂ ስለ ዝተወሃድና ክንምርዖ ኢሎም ዝተመራዓዉ፡ 75% ድሕሪ መርዓ ክፋትሑ ከለዉ፤ 50% ዝኣኸሉ ቅድሚ ሓዳር ሓቢሮም ዘይነበሩ ኸኣ ይፋትሑ።²⁵ ተፈታቲንካን ሓቢርካ ድሕሪ ምጽናሕን ኣብ ሓዳር

ምእታው፡ ሕጉስ ንምኽንን ዘተኣማምን ከም ዘይኩነ ኣመልኪቶም መጽናዕቲ ዝገብሩ ከም ዝሰዕብ ይብሉ፤ “ካብቶም ሓቢሮም ይነብሩ ዝነበሩ፡ እሞ ኸኣ ዝተመራዓው፡ ሓቢሮም ዘይነበሩ እሞ ዝተመራዓው ኣብ ሓዳሮም ዝበለጸ ሓጉስን ዕጋበትን ኣለዎም”።²⁶ ብኣንጻሩ ኸኣ፡ ተመራዕዮም ክነሰም፡ ንወረቐት እየ ተጸጊዔ ዘሎኹ እምበር ንቐም ነገር ኣይደልን፡ ዝብላን ዚብሉን ከሓድቲ ከም ዘለዉ ምፍላጥ ኸኣ ኣገዳሲ እዩ።

1.4. ሓቀኛ ፍቕሪ።

ሱር ናይ ሓዳር ፍቕሪ ስለ ዝኹነ፡ ብዛዕባ ፍቕሪ ምዝራብ ኣድላዪ እዩ። ሎሚ ዘመን ብዙሓት ሰባት ፍቕሪ ዝብልዎ፡ ፍቕሪ ዘይኩነስ፡ ንርክብ ስጋ ምብሃግ፡ lust እዩ። ካብዚ እተላዕለ ድማ እዩም ናይ ሓቂ ፍቕሪ ዘይብሎም ሰባት፡ ፍቕሪይ ኣወድእኒ። ከምኡውን ፍቕሩ ኣወድኢዮ ኪብሉ ይሰማዕ። ፍቕርኻ ምስ ወዳእካኽ እንታይ ክትገብር ኢኻ፤ ናብ ካልእ ኬድካ ካልእ ሓድሽ ፍቕሪ ክትጅምር፤ ኩሉ ክቋርጽን ኪውዳእን እታ ናይ ሓቂ “ፍቕሪ ከቶ ኣይተቋርጽን እያ”።²⁷ ፍቕሪ፡ ኣብ ምህብ እምበር ኣብ ምቕባል እተመርኩሰት ኣይኩነትን። ንምህብ ኣመልኪቱ፡ ንኣሚ ካርሚኪኤል ጠቂሱ ደራሲ ከም ዝሰዕብ ይብል፡ “ከዩፍቀርካ ወይ ፍቕሪ ከይሃለወካ ክትህብ ትኽእል፡ ከይህብካ ግን ክተፍቅር ኣይትኽእልን”።²⁸ እታ ዝዓበየት ህያብ ፍቕሪ፡ ንሳ ኣብ ክንዲ ኣባጊዑ።²⁹ ከምኡውን “ሰብ ንህይወቱ ኣብ ክንዲ ኣዕሩኹ በጃ ኼሕልፍ፡ ካብዚ ዚበቢ ፍቕሪ የልቦን”³⁰ ትብል እያ።

ገለ ካብቲ ብፍቕሪ እትህቡ፡ “ፍቕሪ ዓቃል እያ፡ ፍቕሪ ለዋህ እያ፡ ፍቕሪ ኣይትቐንእን፡ ፍቕሪ ኣይትጀህርን፡ ፍቕሪ ኣይትንፋሕን፡ ኣይተስተሓፍርን፡ ናታ ኣይትደልን፡ ኣይትምረርን፡ ኣይትቐየምን፡ ብሓቂ ትሕጉስ እምበር፡ ብዓመጻ ባህ ኣይብላን። ኩሉ ትጸውር፡ ንኩሉ ትኣምን፡ ኩሉ ተስፋ ትገብር፡ ኩሉ ትዕገስ”³¹ እተባህለ የጠቓልል። ከምቲ ዝህብካዮ እንተተቐበልካ ጽቡቕ። እንተዘይተቐበልካ ኸኣ፡ ኣይግረምካ።

ሰባት ነዘን ኣቐዲመን ብዛዕባ ተግባራት ፍቕሪ ተጠቂሰን ዘለዎ ምኽንያታት ብግቡእ ስለ ዘይጥቀሙለን፡ ንዓመታት ብሓደ ድሕሪ ምንባር ኣይተሰማማዕናን ኢሎም ይፈላለዩ። ኣብ ፍቕሪ፡ ንስኻ ፍቕሪ፤ ዓቕሊ፤ ለውሃት፤ ትሕትና፤ ሓልዮት፤ ይቕሬታ፤ ሰላም ትህብ፤ ንሳ ኸኣ ከምኡ ምስ እትህብ፡ ጽቡቕ ምርድዳእ ይፍጠር። ምናልባት ኣነ ጥራይ ድዩ ዝህብ፤ ዚብል ኣይሰኣንን። ፍቕሪ፡ እንታይ ክትቐበል ትጽበ ኣብ ዝብል ዘይኩነስ፡ ክንታይ ክትህብ ትጽበ ኣብ ዝብል ኩሉ ነገር ጠርኒፋ ትርከብ።³² ጽቡቕ ንምግባርን ንምህብን ክንሰልኪ ኣይግባእን። እቲ ጽቡቕ ግብሪን ፍቕሪን ሎሚ እኳ ውጽኢቱ እንተ ዘይረኣና፡ ሓደ መዓልቲ፡ ነታ ፍቕሪን ሓልዮትን ዘይግብኣ ከምኡውን ዘይግብኣ ምህብ ዓቢ ትምህርቲ ኪኸውን ይኽእል።

ሰባት፡ ሓቢሮም ንዓመታት ንብር ነይሮም፡ ኣይተሰማማዕናን ወይ ድማ ኮኸበይ ምስ ኮኸባ ኣይተጋጠመን ኢሎም ካብ ዘይመራዓዉለን ገለ ምኽንያታት ብኣንጻር መልእኽቲ ቈረንቶስ ጌርና ክንርኢ፡

- X ዓቕሊ ስለ ዘይብላ
- X ለውሃት ስለ ዘይብሉ
- X ቀናእ ስለ ዝኹነት
- X ይጀሃርን ይንፋሕን ስለ ዝኹነ
- X ናይ ሰብ ጥራይ ስለ ትደለ
- X ምረት እምበር ምስጋና ስለ ዘይብላ
- X ተቐያማይ ስለ ዝኹነ
- X ሓቂ ስለ ዘይትፈቱ
- X ሓንቲ ክትጸውር ስለ ዘይትኽእል
- X ዘይኣምን ስለ ዝኹነ
- X ተስፋ ስለ ዘይብላ
- X ትዕግስቲ ስለ ዘይብሉ ኣይተሰማማዕናን ይብሉ።

ተፈታቲኖም ክጸዋወሩ ዘይከኣሉ ብምሕንርናኽ ምኽንያት ክፈላለዩ እንከለው፡ ቃል ኪዳን ተኣታትዮም ክጸዋወሩ ፈቓደኛታት ዝኹኑ ኸኣ ነናቶም መደቀሲ ገይሮም ይነብሩ

ይበህል።³³ እዘን ተጠቂሰን ዘለዋ፡ ናይ ፍቕሪ ባህርያት
 ኣገደስቲ እየን። ኩይኑ ግን፡ ፈጣሪ ንነፍሲ ወከፍና ፍሉያት
 ገይሩ ስለ ዝሰርሓና በበቲ ዘሎናዮ ክንቀባበል ይግባእ። ካብ እዘን
 ተጠቂሰን ዘለዋ ባህርያት ዘይብሉ ምስ ዘለዋ፡ ከምኡውን ዘይብላ
 ምስ ዘለዋ ንሓዳር እንተ ተራኽቡ ጽቡቕ ይኸውን። ምኽንያቱ፡
 ክልተ ዓቕሊ ዘይብሎም ብሓደ ኪነብሩ ኣይክእሉን እዮም።
 ዓቕሊ ዘይብላ ነዲራ ክትመጽእ እንክላ፡ ዓቃል የዝሕላ።
 ተቐያማይ ብቂም ተሓሲሩ ኪመጽእ እንክሎ ኸኣ፡ መሓሪት
 ብምሕረት ፈውሲ ከም ዝረክብ ትገብር። ምናልባት ንጉድለቱ
 ክትሸከማ ከምኡውን ንድኻማ ኸተበርትዕ ይኸውን ፈጣሪ
 ዘራኽበኩም።

ገለ ጊዜ ኸኣ፡ እቲ ብሽም ብፍቕሪ እትወሀቡዮ፡ ህያብ ዘይግባእ
 ንኸትገብሪ ዝሓባብል ኪኸውን ስለ ዝኸእል ጥንቃቕ የድሊ።
 ርግቢት ክትሕዝ እንተ ደሊኻ፡ እኸሊ ክሳብ እቲ መፈንጠራ
 ዘለዎ ከተፍሰስ ናይ ግድን እዩ። እተን ዓሸሹ ረጋቢት ክሳብ
 ኣብቲ ማእከል መፈንጠራ ዘለዎ፡ ዘሎ እኸሊ እናለቐማ ይኣትዋ
 እሞ ይተሓዛ። ጐርሓት ረጋቢት ኸኣ፡ ኣብ ደገ ዝፈሰሰ በሊዔን፡
 ኣብታ መፈንጠራ ምስ በጽሓ ኸኣ ክሳደን ኣእትየን ብልዕ
 ኣቢለን ይነፍሩ። ካብዚ፡ ካብ ፍቕሪ ክረኽቦ ዝግባእ ረኽቢ
 ብምባል ሓቀኛ ካብ ዘይኩነ ብህያባት ሓባቢሉ ካብ ዘስሕት
 ፍቕሪ ክንጥንቀቕ ከም ዘሎና ንመሀር።

ፍቕሪ ኣብ ምፍትታን ዘይኩነስ ኣብ እምነት ኪምርኩስ
 ይግባእ። ምኽንያቱ፡ ሰብ፡ ኣይኩነንዶ ንሰብሲ፡ ንገዛእ ርእሱ
 ክዕዘባ እንተ ፈቲኑ ብፍጹም ኪፈልግ ኣይክእልን እዩ።
 ንኸትፈታተን ሓቢርካ እናነበርካ ጊዜ እንተ ወሲድካ፡
 ምፍትታንካ ኣብ መብዛሕትኡ ከም ዝርኣ፡ ፍሪ ከይህልዎ
 ይኸእል። ብእምነት እንተ ኣቲኻ ግን፡ ናተይ ስለ ትብላን ስለ
 ትብሊዮን እናተጸዋወርካን እና ተኸባበርካን ትነበር። እዚ ክበህል
 ከሎ ግን ውሽጥኻ ኩነ መሰኻኸር እዛ ሰብ ንዓኻ ትኸውን
 ኣይኮነንት፡ ከምኡውን ንዓኺ ዝኸውን ኣይኩነን እናተበህልኪ፡

ረገጽኪ፡ ደሓን ይኹን ብምባል፡ ናብ ዝኹነ ዓይነት ናይ ሓዳር
 ተወፋይነት ምእታው ኣይግባእን እዩ።

ኣቐዲሙ ከም እተጠቐሰ፡ ተፋቂርና፤ ተፋቲና፤ ንገንዘብ
 ክሕግዘና፤ ደሓር ክንምርዖ ኢና ኢሎም ጃስቲንን ብሩክን
 ብሓደ ይነብሩ ነይሮም። ኣይተሰማማዕናን ኢሎም ኸኣ
 ተፈላልዮም። ክልቲኦቶም፡ ብዛዕባ እቲ ዝነበሮም ሓቢርካ
 ምንባር ልምምድ ከመይ ከም ዝነበረ ምስ ተሓተቱ፡ ቅድሚ
 መርዓ ሓቢርካ ምንባር ጽቡቕ ከም ዘይኩነን፤ ደጊሞም ከምኡ
 ከም ዘይገብሩን³⁴ ሓቢሮም። ካብ ጌጋ ናይ ካልኦት ተማሂርና
 ዘይንልብም እንተኹንና፡ እቲ ካልኦት እተጋገይዎ ምድጋም ናይ
 ግድን እዩ።

2

ውሳኔ እንታይ ማለት እዩ፤

"You can not escape the responsibility tomorrow by evading today"³⁵

2.1. ትርጉም ውሳኔ

ብባህልና፡ “ተባዕ ኣይሞተ ፈራሕ ኣይሞተ፤ ላንጋላንጋ ሞተ” ዚባህል ኣዘራርባ አሎ። እዚ ኣበህህላ፡ ብዛዕባ ናይ ሓዳር ምውሳኔ ክርእ እንክሎ፡ “ብድፍረት ሓዳር ዝገበረ ኣይተጎድአን፤ ብድፍረት ሓዳር ዘይገበረ ኸእ ኣይተጎድአን። እንታይ ደኣ፤ ሰብ ረኽቦም ክነሶም፡ ሓዳር ንምግባር ኩነ ንዘይምግባር ውሳኔ ዘይገበሩ፡ ላንጋላንጋ ዝኹኑ ደኣ ተጎዲኦም ዝብል ትምህርቲ ይህበና።። ንምጻኑ፡ ውሳኔ እንታይ ማለት እዩ፤ ብማይክሮ ሶፍት (Micro Soft Word) መዝገበ ቃል መሰረት፡ ውሳኔ ክልተ ዓይነት ትርጉም አለዎ፡

- ውሳኔ ማለት፡ ሰብ ዘሎ ኣማራጺታት ርእዩን መርሚሩን ትኹነኒ እያ ናብ ዚበላ ሓሲቡን ብኣእምሮኡ ወሲኑን ዚመርጽ ምርጫ፤
- ውሳኔ ማለት፡ ብንጽርን ቅሉዕን ዝኹነ መገዲ ከይተጠራጠርካን ከይደንጉኻን ሓደ ነገር ምውሳኔ ማለት እያ³⁶።

2.2. ኣጠቓቕማ ውሳኔ

ውሳኔ እትብል ቃል ክንጥቀመላ ንኸእል፡ ዘይንፈልጦ ወይ ዘይሰማዕናዮ ወይ ዘይተነገረና ወይ ብዛዕባ ዘየለ ነገር ዘይኩነስ፤ ብዛዕባ ንፈልጦ፤ ዝሰማዕናዮ፤ እተነገረና፤ ብዛዕባ ኣብ ቅድሚ

ዓይንና ዘሎ፡ ከምኡውን ዝአመንናዮ ነገር እዩ። ውሳኔ ማለት፡ ነቲ ዝቐረበን የዋጽኣንን ዝበልካዮ ኣማራጺ ጊዜ ከይወሰድካን ከይተወላወልካን ሓደ ነገር ምውሳኔን ምሓዝን የመልክት። ምምርዓው ኩነ ዘይምምርዓው ሓጢአት ከም ዘይኩነ ከነስተውዕል ይግባእ። እቲ ሕማቕ ነገር፡ እቲ ኣብ ቅድሚኻ ዘሎ ኣማራጺ ንሓዳር ከም ዘዋጽኣካን ዘየዋጽኣካን እናፈለጥካ፡ ገለ ከይወሰነካ ምንባር እዩ።

ከምርዓዊ በይነይ ክነብር፤ ዝብል ሕቶ፡ እቲ ቀንዲ ንሓዳር ዝምልከት ውሳኔ ክውሰነሉን ከምለስን ዝግብእ ጉዳይ እዩ። እዚ ኸእ ብጸውዒት ናይ ፈጣሪን ብናይ ሰብ ምርጫን እዩ ዝውሰን። ቅዱስ ጽሑፍ እንተ ኣንበብና፡ “ካብ ከርሲ ኣዲኦም ስሉባት ኩይኖም እተወልዱ አለው፡ ሰባት ዝሰለብዎም ስሉባትውን አለው፡ ምእንቲ መንግስተ ሰማያት ባዕሎም እተሰልቡ ስሉባት አለው። ኪቕበሎ ዚኸእል ይቀበሎ”³⁷ የሱስ እዚ ክብል ከሎ፡ በቲ ተዋሂቡና ዘሎ ተውህቦን ክእለትን ክንውስን ከም ዘሎና የመልክት።

2.3. ኣድላዪነት ውሳኔ

“ሰብኣይ ክልተ ናብዚን ናብትን ኪብል ሞተ” ከም ዚባህል፡ ብህይወት ንምንባር የዋጽእ እተባህለ ውሳኔ ምውሳኔን ተጣዒስካ ዘይምለስ ናይ ጊዜን ንብረትን ክሳራ ካብ ምኽሳር የድሕን። ምውሳኔ፡ በቲ ዘሎ ጭቡጥ ነገርን ከንታትን ‘facts’ መሰረት ናይ ግድን ወይ ጽቡቕ ወይ ሕማቕ ውጽኢት አለዎ። በቲ እተወሰነ ወይ ትሕጉስ ወይ ከኣ ትጉሂ። ከይወሰነካ ምንባር ግና ዕቤት ኩነ ትምህርቲ ዘይርከቦ ካብ ከሉ ዝኸፍአ እዩ። ብዘይምውሳኔ ኣብቲ ቅድሚ ብዙሕ ዓመታት ዝነበርካዮ፡ ኣብኡ ብዘይ ገለ ለውጢ ትነብር። ኣንገሶም፡ ደደሕሪ ሰበይቲ ምኽድ አዝዩ ይፈቱ። ኣንስቲ ንቕም ነገር ሓዳር ኪሓታኦ እንክለዎ፡ ወይ ይሕጭጩለን ወይ ከኣ ተተበሊጹ ይገድፈን። ምንኣሱ ዝኹኑ ቤተሰቡ ግና፡ ወሲኖም ሓዳር ገይሮም ክሳብ ዩኒቨርስቲ ዝኸዱ ውሉድ ኣብጺሖም። ንሱ ግና፡ ቕም ነገር ዘለዎ መሲሉውን

ዘዝቐረባኦ ደቂ ኣንስትዮ እናተጸወተ ብዘይ ውሉድ ኣብዝን ኣብትን እናበለ ይነበር።

ንሓዳር ውሳኔ ዝሓዙ ይሕመኛ ይኸፋኝ ኣብ ሓደ መዕለቢ ይዓልቡ። ውሳኔ ዘይብሎም ግና ይጉድኡ። ሓዳር ንምግባር ኩነ ሓዳር ንዘይምግባር ውሳኔ ዘይብሉ ኣሽካዕሊን ሓጫጪን ብህይወት ሰብ ዚጸወትን፡ ወይ ሓዳር ከይገበረ ይነበር ወይ ከኣ ኣብ መወዳእታኡ ኣብ ዘይውዱኹ ትወድቅን ይወድቅን። ብዙሓት ሰባት፡ ብሰብ ሓዳር ናይ ምግባር ውሳኔ ንኸውሱኑ ተለሚኖም ኣብዮምን ኣብዮንን። መገዲ ተኸፊቲ፡ ጊዜኡ እንከሎ እንተ ኣቢኻን እንተ ኣቢኺን ካልኣይን ሳልኣይን ጊዜ ከምኡ ዝበለ ዕድል ከይመጽእ ስለ ዝኸለል፡ ምስትውዓል ዘለዎ ውሳኔ ሎሚ ምውሳኔን ረብሓ ኣለዎ። እንተ ዘይከውን ኸኣ፡ “ንብር ኔርካስ ናብ ሕማቕ ሓዳር” ከም ዝበህል፡ ኣብ ዘይመመጣጥንትኻን ኣብ ዘይትፈትዎን ትዓልብ። ብዙሓት፡ ከምዚ ኪገጥሞም ይረኣዩ።

ኣሽካዕሊን ሓጫጪን ብህይወት ሰብ ዚጸወትን፡ ወይ ሓዳር ከይገበረ ይነበር ወይ ከኣ ኣብ መወዳእታኡ ኣብ ዘይውዱኹ ትወድቅን ይወድቅን።

ኣብ ዘፍጥረት 38 እንተርእና፡ ይሁዳ፡ ወዱ ዔር ምስ ሞተ፡ ኣብ ባህሊ ሃገሮም፡ ሰበይቲ፡ ሰብኣያ እንተ ሞይቱ፡ ፈቓደኛ ዝኹን ኣዉ ወይ ቀረባ ዘመዱ ንኸወርሳ ፍቕድ ስለ ዝኹን፡³⁸ ንኣናንን ወዱ፡ ንሰበይቲ ኣዉ ኣውራሴዎ። ኦናን፡ “ሰብኣይን ደልያን ጭሕሚን ጸሊኣን” ዝበህል ኣዘራርባ ከም ዘሎ፡ ምስ ሰበይቲ ክድቅስ ደልዩ፡ ንኣዉ ዘርኢ ከይህብ ግና ንዘርኡ ኣብ ምድሪ ኸዓም። እቲ ዝገበሮ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ክፉእ ኩነ እሞ ንእኡ ድማ ቀተሎ።

ንዘርኡ ኣብ ምድሪ ኸዓም። እቲ ዝገበሮ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ክፉእ ኩነ እሞ፡ ንእኡ ድማ ቀተሎ።

ይሁዳ፡ ንታማር፡ ወዱ ሼላ ክሳብ ዚዓቢ ኣብ ቤት ኣቦኺ ተቐመጢ ኢሉ ኣፋንዩዎ። ሼላ፡ ዓብዩስ ከውርሶ ይግባእ ክነሱ፡ ከይወሰነ ኣብ ቤት ኣቦኺ ጽንሒ ኢሉ፡ ካብ ዝግባእ ጊዜ ንሓዕሊ ኣጽቂጡ፡ ዓመታታ ኣባኺኑላ። ኣይ ካልእ ሰብኣይ ርኽቢ ኢሉ ኣሰናቢቲዎ።³⁹ ኣይ ንወዱ ኣውራሴዎ⁴⁰ ሰቕ ኢሉ ይነበር ነይሩ። እቲ ክውሰን ዝግብኦ ይሁዳ ስለ ዘይወሰነ፡ ታማር ንኸትውሰን ተገዲዳ።

ሓደ እዋን ሓደ ሰብኣይ ብስራሕ ምስ ፈታዊኡ ናብ ጉደቦ ዓዲ ገሸ። ኣብ መገዲ፡ እንሆ ሰበይቲ ረኣየ። ነቲ ምስኡ ዝነበረ፡ “ዓርከይ፡ ነዛ ሰበይቲ ክኸዳ እየ ንስኻ ኣብዚ ጽናሕ ኢሉ ኸደ”። እንተ ኹነ ግን ኣብ ኢዱ ብጀካ እታ ኣብ ኢዱ ዝሓዛ በትሪ፡ ነታ ዝጠመታ ሰበይቲ ዚኸፈል ገንዘብ ኣይነበሮን። ዝተሓዘ ዘይምሓዘይ ኪኣስረኒ የብሉን ኢሉ ቀሪቡዎ። ሰበይቲ እቐዲማ ተጉዲኣ ስለ ዝነበረት፡ (ከም ክኸንያት ኪጥቀመሉ ይኸእል) ናይ ሰበይቲ ከይገበረ ገለ ጊዜ ስለ ዝጸንሑ፡ ብቃሕታ ተበሊዑ፡ ስምዒቲ ምቁጽጸር ስኢኑ።

በትሩ ሓዙ ከይዱ፡ ኣእጋሩ ሓሊኹ ኣብ ጥቓእ ደው ብምባል ገረሮኡ፡ “እሕሕሕ” ብምባል እጽረየ። ንሳ ኸኣ ናብኣ ምምጽኡ እናፈለጠት ኣጽቅጥ ኣቢላ ትጽብዮ ነይራ። የማነ ጸጋም ግልጽ፡ ግልጽ ኢሉ ሰብ ዘየለ ምዃኑ ርኣዩ፡ ዘረባ ቅብጥር ከየብዝሑ፡ “በጃኺ ናባኺ ኸኣቱ ሕደማኒ በላ።” ንሳ ኸኣ ንኣንቲ ምኸንያት እያ ናብቲ መገሻ ከይዳ። እታ ምኸንያት ከኣ ሰብኣይ ስለ ዝደለየት እዩ። ምላሽ ዝግብኦ ሕቶ ስለ ዝሓተታ፡ “ሕራይ። ግና ናባይ ክትኣቱስ እንታይ እሞ ትህበኒ፤ በለቶ።” ኣብ ኢዱ ገንዘብ ኩነ ካልእ ገለ ዚወሀብ ኸም ዘይብሉ ስለ ዝፈለጠ፡ “ኻብ መጓሰይ ጥበት ማሕበእ እሰደልኪ በላ”። ንሳ ኸኣ፡ ብውሽጣ ካብ ንዓመታ ደርሆ ሎሚ ዘበን እንቋቕሖ ብምባል፡ “ክሳብ እትሰደለይክ ታሕዚዶ ትህበኒ ኢኻ፤ በለቶ። ትሕዝቶኡ ስለ ዝፈለጠ፡

“እንታይ ታሕዞ እሞ ኸህበኪ”፤ ባላ። ንሳ ኸአ ሰበይቲ አዝዩ ኸም ዝደለየ እሞ ንድሕሪት ኸም ዘይብል ስለ ዝፈለጠት፡ “ቀለቤትካን፤ ማዕተብካን፤ እዛ አብ ኢድካ ዘላ ቦትርኻን” ህበኒ በለት። ንሱ ኸአ፡ ብድሕሪኡ ዝመጽእ ሳቦቤን ኪይመርመረ፡ ፈትዩን ረድዩን፡ እቲ ናይ ሰብኣይ ክብረት ዝኹን ቦትሩ፤ እቲ ናይ እምነቱ ምልክት ዝኹን ማዕተብ፤ እቲ ናይ ኪዳን ምልክት ዝኹን ቀለቤቱ ፈትዩን ረድዩን ሂቡዎ። ዋጋ ስለ ዝኸፈለ፡ ብኢዳ ወጢጡ ካብ መገዲ ናብ ውሽጥ ዝበለ አግለሰ። ነቲ አብ ምድሪ ዝነበረ እጾኻትን ዙርኳሕ ዝኹን አእማንን ብእግሩ አልጊሱ፡ ጸሓይ ብርሃና አብሪሃ እናመሰከረት፡ ብቐትሩ፡ አብ ሓመድ፡ ናብአ አተወ። ክልቲአቶም ዘዘደልዩም ስለ ዝረኸቡ ነናብ መገዶም ከዱ። እዚ ሰብኣይ ይሁዳ ይበህል።

ኸምቲ እተሰማምዖ ኸአ፡ ዚተሓዝ አትሒዙ፡ ምናልባት ወይ ስለ ዝሓፈረ፡ ወይ እቲ ፈታዊኡውን ከምቲ ንሱ ዚጠዓሞ ንኺጥዕም ይኸውን፡ ጥቦት ማሕበእ ልኢኹላ። እንተ ኹን ግን አብቲ ዝነበረቶ ቦታ መጺኡ፡ ደልዩ ግን አይረኸባን። ነቶም ሰብ እታ ቦታ ኸአ አብዚ ዝነበረት አመንዝራ አበይ እያ ዘላ፤ ኢሉ ሓተተ። “አብዚ አመንዝራ አይነበረትን” ኢሎም መለሱሉ። እቲ ልኡኽ ስለ ዘይረኸባ ታሕዞ ሓዙ ተመሊሱ፡ ንይሁዳ መለሱሉ። ይሁዳ ኸአ “መላገጺ ከይንኸውንሲ ትውሰዶ በለ።” እንታይ እሞ ኸግበር አይተረኸቡትን። ቀለቤቱን፤ ማዕተቡን፤ ቦትሩን ሓዛ ጠፊአ። እታ እተራኸቡላ መዓልቲ ልምዕቲ ናይ ጥንሲ ጊዜ ስለ ዝነበረት ጠጊሳ። ድሕሪ ስለሰተ አዋርሖ፡ ብዘይ ሓሰቦ፡ ታማር ካብኡ ምጥናሳ ምስ ፈለጠ “ንወደይ ሼላ ኹብ ዘይህብኩዋስ ንሳ ካባይ ትቐንዕ”⁴¹ ብምባል ንዘይምውሳኑ ንርእሱ ወቐሱ። ታማር ከዳን ሓዘና አልጊሳ፡ ጸባቢቻ፡ ገጽ ተሸፊና ንሓሙአ ረኺባቶ። ንሱ ኸአ፡ አመንዝራ መሲላቶ ምስእ ደቂሱ።

ሓንቲ ተሕዝን ዘረባ ብፍላይ ካብ ደቂ አንስትዮ ብተደጋጋሚ ትሰማዕ አላ። ንሳ ኸአ፡ “እገለ ሓቲቱጊሲ እምቢ ኢለዮ” ትብል ቃል እያ። ንሱብ፡ ሕራይ ኩነ እምቢ ኢልኪ ውሳነ ምፍላጥ

ሕማቕ አይኩነን። እቲ ሕማቕ ነገር ግን፡ እምቢ መበሊ ምኽንያት ከይህለወ፡ ተሓቲታስ እምቢ ኢላ ንኸበህላ ጥራይ ከምኡ ምዝራብን እዩ። እዚ ኪበህል ከሎ ኸአ፡ ነንዝመጽ ሕራይ ኢልኪ ወስኒ ማለት ከምዘይኩነ ቅሉዕ ክኸውን ይግባእ።

2.4. ገለ ብማይ፡ ገለ ኸአ ሰንኣን ማይ

“ገለ ብማይ ገለ ኸአ ሰንኣን ማይ” ከም ዝበህል፡ ብዙሓት ሰባት ሰብ ረኺቦምን ረኺቦንን ክነሶም ሓዳር ንምግባር ከይወሰኑ አይ ቈልዓ ብምውላድ አይ ሰብኣይ/ሰበይቲ አላትኒ ኢሎም ብድፍረት ከይተዛረቡ ዓመታቶም ብኸንቱ የሕልፉ። ገለ ሰባት ኸአ፡ ውሳነ ዘይውሰኑ፡ መቋርንቲ ስለ ዘይረኸቡ፡ ወይ ኸአ አብ ምምራጽ ዓይኒ ስለ ዘጋፍሑ ኪኸውን ይኸእል።

ገለ ካብ እቶም ንሓዳር ትኸውን ረኺቦም ክነሶም ዘይውሰኑ ሰባት፡ ልክዕ ከምቲ አንበጣ ዝሓዘ ከልቢ፡ ካልእ አንበጣ ፍር ኪብል ምስ ረአዮ፡ ነቲ ዚሓዞ ገዲፉ ካልእ ዘሳድድ፡ ስለ ዘይውሰኑ፡ ካብታ ዘላቶም ዚሓሸት ክትመጽእ ኸላ፡ ነታ ዚሓዝዋ ገዲፎም ካልእ ንኺሕዙ ይጥምቱ። ንዘዝመጽት ከሳድዱ፡ አብ መወዳእታ፡ ገለ ኸይሓዙ ይነብሩ፡ ወይ አብ ሕማቕ ይወድቁ። ገለ ሰባት ዘይውሰኑ ኸአ፡ ምስ ወሰንኩ እንታይን ከመይን ኪኸውን እዩ ካብ ዝብል ፍርሂ ኪኸውን ይኸእል።

ቅድሚ ገለ ዓመታት ንሓዳር ከይወሰና፡ ምስ አወዳት ዚዞራ ንሳሌምን ኤደንን ምኽሪ ተዋሂቡ። ንሱ ኸአ፡ ቅድሚ ሓዳር ዝኹን ዓይነት ግብረ ሰጋ ርክብ ምግባር ሓጢአት እዩ። ትገብራ እንተ ኼንከን ኸአ፡ ብቐሩጽ ውሳነ ተመርዓዎ። ዘይትምርዓዎ እንተ ኼንከን ንሳቶም ንዓኻትክን ግድፍ አቢሎም ነኣሸቱ ደቂ 14 ዓመት ኪምርዓዉ ይኸእሉ እዮም። ብተወሳኺ ኸአ፡ ምስ አወዳት ትኸዳ ምህላውክን እንተፈሊጠም፡ ካልኣት ንቐም ነገር ሓዳር ኪቐርቡኸን አይክእሉን እዮም ተባሂለን። በቲ ምኽሪ መሰረት፡ ባሌም ብቐሩጽ ውሳነ ሓዳር ገይራ። ስላ እቲ ዝተዋህባ ምኽሪ ሓዳር ከም ዝገበረት ትምሰክር። ኤደን ግና፡ ዓንደ፡ እነ

ክገፍዓ አይደልን። ንመጽንሒ እምበር ንቐም ነገር አይደልን እዩ። ሰብ እንተ ረኽበት ከትከይድ ትኽእል እያ ኢሉ ንዓኣን ንሰባትን ብግልጺ እናተዛረቡ ልቡ እንተ ራሕርሐ ብምባል ከይወሰነት ከም ሰበይቱ ኩይና ትነብር። ካብ ከዩፍለጠ ዚነብር፡ ከም ናይ ዓንደ አፍሊጡ ዚነብር ሰብ ይምረጽ።

መብዛሕትኡ ጊዜ፡ ደቂ ተባዕትዮ እዮም ሓዳር ንምግባር ምውሳን ዘፍርሖም። ንኣልሚ ግን፡ እቲ ምስኣ ዚነብር እዮብን ቤተሰቡን ሓዳር ግበሩ ኢሎም እናለመኑዎ፡ ንዳርጋ ን18 ዓመታት ዝኣክል ብዘይ ሓዳር ምስ ሰብኣይ ትነብር ኣላ። እተገብረ ዝርርብ ቀጺልና ንርኣ፡

- ሕቶ፡** ሓዳር ጌርኪዶ፤
- መልሲ፡** አይገበርኩን ግና ሓደ ሒዘ አሎኹ።
- ሕቶ፡** ክንደይ ጊዜ ዝኣክል ብሓደ ኔርኩም፤
- መልሲ፡** ሕጂ ዳርጋ 17-18 ዓመታት ኩይኑ አሎ።
- ሕቶ፡** ቁልዑኽ አለዉኹምዶ፤
- መልሲ፡** የብልናን።
- ሕቶ፡** ንሓዳር ዝምልከት ኣብ ህይወትኪ እንታይ ዕላማ አሎኪ፤
- መልሲ፡** እዚ ዝብሎ የብለይን፡ ሰቕ ኢሊ እነብር አሎኹ።
- ሕቶ፡** ንሱኽ ብዛዕባ መርዓን ሓዳርን ቁልዑ ምውላድን እንታይ ይብል፤
- መልሲ፡** ቤተ ሰቡን ንሱን ኩሉ ጊዜ መርዓ ንግበር፡ ቁልዑ ንውለድ እዮም ዝብሉኒ። ኣነ ግና አይደለኹን።
- ሕቶ፡** ከምዚ ዓይነት ድሌት ካብ ሃለዎ፡ ወይ ብቤተ ሰቡ ድፍኢት ወይ ብርእሱ፡ ከምቲ ዚደልዮ ዓይነት ድሌት ዘለዎ ረኺቡ ገዲፉኪ ከይዱ ካልእ እንተ ተመርዓወኽ፤
- መልሲ፡** አይገብርን እዩ። እንተገበር ኽኣ ናቱ ጉዳይ።
- ሕቶ፡** እሞ፡ ኣብዚ ከምዚ ዓይነት ኩነታት ንሰኺ ኢኺ እኣ ትጉድኢ። ምኽንያቱ፡ ንሱ ኣብ ዝኹን ጊዜ ከይዱ ሰበይቲ ኪረክብ ይኽእል እዩ። ንሰኺ ግና ክንድዚ ዝኣክል ዓመታት ብዘይ ገለ ውሳኔ ምስ ሰብኣይ ጸኒሕኪ መን እዩ ቁለሕ ዝብለኪ፤

መልሲ፡ መንኮባ ነቕኒቓ አጽቂጣ።
ኣልሚ፡ ሰብኣይሲ ይትረፍ፡ በቲ መጀመርታ እተራኽቡሉ ወሊዳ ነይራ እንተ ትኽውን፡ 2010 ናይ 19 ዓመት ውሉድ ምህለዋ። ዳርጋ ዕስራ ዓመታት ብኸንቱ ሓለፉ። ምናልባት ንል 20 ዓመት ከላ ጀሚራ እንተ ኹይና፡ ሕጂ ንል 40 ዓመት ኩይና ኣላ ማለት እዩ።

ተመሳሳሊ ኽኣ፡ ንቪክቶርያ ትበህል፡ ድሕሪ 15 ዓመታት፡ ምርኽብ፡ ብዛዕባ ፍዮናን ምስ ፊዮና ዚዘውር ዝነበረን ብሩኽን ተሓቲታ።

- ሕቶ፡** ብሩኽን ፊዮናን ክሳብ ሕጂ ብሓደዶ አለዉ፤
- መልሲ፡** እወ።
- ሕቶ፡** ወሊዶምዶኽ፤
- መልሲ፡** አይወለዱን።
- ርእይቶ፡** በቲ መጀመርታ እተራኽቡሉ ወሊዶም እንተ ዚኹኑ፡ ሕጂ ናይ 17 ዓመት ቁልዓ ምህለዎም።
- መልሲ፡** እወ። ግና አይወለዱን።
- ሕቶ፡** ንሰኺኽ ሓዳርዶ ጌርኪ፤
- መልሲ፡** አይገበርኩን ግና፡ ዓሰርተ ዓመት ኣቢሉ ምሳይ ዝገበረ ሓደ ሒዘ አሎኹ።
- ርእይቶ፡** ይኹነኪ እንተኹይኑ በጃኺ ተመርዓዊ ተባሂላ።

ክትካእ ዘይክእል ህይወትን ክንድዚ ዝኣክል ፈራዩ ዕድመ ብዘይ ቁም ነገር ምብኻን፡ ብጣዕሚ የሕዝን።

ብተመሳሳሊ፡ ሓደ እዋን፡ ምስ ዘርኣይ እተባህለ ብዛዕባ ቅሉዕ ዘይኩነ፤ ንልዕሊ ዓሰርተ ዓመታት ሓቢሮም ንዝነበሩ፡ ኣዜብን ማእከለን ንዝራረብ ኔርና። ኣዜብ፡ “ስለምንታይ ዘይትወልዲ፤” ተባሂላ ምስ ትሕተት “ማእከለ ውላድ አይደልን ስለ ዝበለኒ እዩ” ኢላ ትምልስ። ኣዜብ፡ ማእከለ ስለምንታይ ቁልዓ አይደልን ከም ዝበለ ከይገለጸት ሓቂ መሲሉዋ ዓመታታ እናወሰኸት ትነብር ነይራ። ስማዕ ዓርከይ ኢሉ ዘርኣይ ብኣፍንጫኡን ብኣፋን ሽጋራ

ከም ባቡር እናኣትኩኹ፡ “ንኣዜብ፡ እዚ ወዲ ገዲፋዎ ኪኸይድ እዩ። ሕጂ እንተ ዘይወለደት፡

ኣይኩነንዶ ንቡር መርዓ

ምግባርሲ፡ ብሓያም

ዝእርንባውን

ኣይክትረክብን እዮ”

ብምባል ከቢድ ዘረባ ተዛሪቡ።

ከምቲ እተባህለ ድማ፡

ማእከለ ገዲፋዎ ድሕሪ ምኻዱ፡ ኣብ ውሽጢ ቁሩብ መዓልታት ካልእ ጓል ተመርዕዩ። ሰበይቲ፡ ብኡብኡ ጠኒሳሰ ዓመት ኣብ ዘይኣክል ቁልዓ ወለዱ። ዘገርም ነገር። ካብ ልዕሊ ዓሰርተ ዓመት ምስ ዝደቀሰኻዮ ዘይወለድኻሰ፡ ሎሚ ዝተመርዓኻዮ ምውላድ። ካብ ዙሉ ዝገርም ኸኣ፡ ኣዜብ ንማእከለ ትምህርቲ ንኺመህርን ኣብ ጽቡቕ ንኺበጽሕን ዓንዲ ሕቕ ምኻናን፤ ካልእ ሰበይቲ ንኺረክብ ሰበይቲ የብሉን ኢላ ኣብ ቤት ፍርዲ ከይዳ ምፍራማን እዩ። ነፍሲ ወከፎም ቅኑዓት ከም ዝኹኑ ይዛረቡ። መኖም ቅኑዕ ከም ዝኹን እዝግሄር ዋናኡ። ንኣዜብ፡ ኣምላኽ ይዘክራን ዘይሓሰቡዮ ደገ ይኸፈተላን። ሰብ ክርሕርሐኪን ክጥንጥኪን ክገፍዓኪን ከሎ፡ ዝእርንብ ፈጣሪ እንተ ቀሪብኪዮ ዕረፍትን ዕጋበትን ይህበኪ።

ሰብ ክርሕርሐኪን ክጥንጥኪን ክገፍዓኪን ከሎ፡ ዝእርንብ ፈጣሪ እንተ ቀሪብኪዮ ዕረፍትን ዕጋበትን ይህበኪ።

ብኸምዚ ዓይነት ህይወተን እተበላሸወ፤ ሕልናኡንን መንፈሰንን እተሰብረ ክንደይ ኣሓትናን ደቅናን ኣለዋ፤ እተን ብኸምዚ መገዲ እተገፍዓ፡ ኣምላኽ ካልኣይ ዕድል ኪህብ ይኸእል እዩ። እተን ውሳኔ ከይወሰና ዝሓልፋ ዘለዋ፡ ካብዚ እተባህለ ተማሂረን ሰብኣይሲ ይትረፍ፡ ብውሑዱ ውላድ እንተ ረኺበን (ኣብ ብዙሓት ሰባት ከም ዝርእ)፡ ምናልባት፡ እቲ ሰብኣይ ንውላዱ ኪብል ኪውስንን ኣዳር ኪገብርን ይኸእል።

ኣብ ናይ ኣና ኒኮል ስሚዝ፡ ሞዴል ተባሂላ ትፍለጥ ኣሜሪካዊት ከም እተራእየ፡ ወዲ ተባዕታይ፡ ብዓረብያ እምበር ብእግሮም ኪኸዱ ዘይክእሉ ኣቦ፡ ኣብ 89 ዕድሜኡም ብ62 ዓመት ንዝዓብዩዋ፡ ንጓል 27 ከም እተመርዓዉ፡⁴² ኣብ ዝኹን ጊዜ

ሰበይቲ ኪረክብ ይኸእል እዩ። ንደቂ ኣንስትዮ ግና ከምኡ ስለ ዘይከውን፡ ምስ ኣይ ምርዓወክን እየ እንናበለ ጊዜኺ ዜባኸን ሰብኣይ ካብ ምንባር፡

ዘይትምርዓወኒ እንተ ኼንካ ምላኺ፡ ኣንቲ ደቂቕ ክውስኽ ኣይደልን ኢልኪ ናይ ምፍላይ ውሳኔ ምውሳድ፡

“ናይ ሓደ ነገር መወዳእታ፡ ናይ ካልእ ነገር መጀመርታ እዩ”

ብዚርኢ ሰብ፡ ሰብኣይ የብላን ኬብለኪ፡ ንሓዳር ኬሕትተኪን መገዲ ኪኸፈተልኪ ይኸእል። ኸምዚ ዝበለ ቆራጽ ሕቶ ነቶም መናብርተን ምስ ሓተታ ሕራይ እምርዓወኪ እተብህላ ኣለዋ፤ ኣነ ክጸንሕ እየ፤ ክኸይድ እንድሕር ኢልኪ፡ ኪዲ እተብሃላ ኸኣ ኣለዋ። ቦቲ ዝተወሰደ ውሳኔ፡ መሰረት፡ ገሌኣን ንበይነን ድሕሪ ምጽናሕ ካልእ ሰብ ንሓዳር ወሲዱወን፡ ገሌኣን ሰብኣይ ዘይረኸባውን ኣለዋ። ዶክተር ማርክ ሩትላንድ ዚበህል፡ “ናይ ሓደ ነገር መወዳእታ፡ ናይ ካልእ ነገር መጀመርታ እዩ” ይብል። ክውዳእ ዝግብኣ ይወዳእ። ሽዑ ንፈጣሪ ሰብኣይ የብለይን፤ ሀበኒ ሰብኣይ ክትብሊ ይጥዕመኪ።

2.5. ቆራጽ ውሳኔ

ሳቢና ዝሰማ፡ ትሓጽዖ፡ ምስ ቤተሰባ ትነብር ነይራ። ሃብቶም፡ ሕጹዖ፡ ዚርኢን ዚሰምዕን ክሳብ እታይ እዩ ነገሩ መርዓ ዘይግበር ኢሉ ሕቶታት ክሳብ ዚመልኦ፡ ብዛዕባ ሓዳር፡ ኩነ ብዛዕባ መርዓ ከይተዛረበ ሓሙሽተ ዓመታት ኩይኑ። ሓደ እዋን ኣቦ ሳቢና ሓሚሞም፡ ሃብቶም ፈሊጡ ክነሱ ንኺበጽሕ ሆስፒታል ኣይመጸን። ሳቢና፡ ንወለዳ፡ ሃብቶም ኺበጽሕ መጺኡዶ ነይሩ፤ ኢላ ሓቲታቶም። ወለዲ ሳቢና ኸኣ፡ ኣይመጸን ዘይመምጽኢኡ ምኽንያት ገይሹ ይኸውን ኢሎም ክሸፋፍኑ ፈቲኖም። ሳቢና፡ ሓቲታ ሃብቶም ከም ዘይገሸ ፈሊጣ። ተሌፎን ደዋላ፤ “ንስኻ ነቦይ ካብ ዘይትኸውን፡ ንዓይ ኣይትኸውንን ኢኻ። ድሕሪ ሕጂ ሕጽይቲ ኣላትኒ ኢልካ ኣይትሕሰበኒ። ደሓን ኩን” ኢላ ምስ ነገረቶ፡ እቲ ንዓመታት ኣብ ስራሓ ኩነ ኣብ ቤታ መጺኡ ዘይፈልጥ፡ ጢልጢል፡ ኢሉ ናብ ስራሓ መጺኡ፡ በጃኺ እናበለ

ክሳብ ቤታ እትበጽሑ ለማኑዋ። ሳቢና ግና ቆሪጸ ወሲና
ኣብያቶ። ንወለዳ እቲ ውሳኔኣ ምስ ነገረቶም፡ ዝደለኹ ግበሪ
ኢሎም፡ ንውሳኔኣ ኣኸቢሮሙላ።

ዝነበረ ሕጻ ምስ ተሓድጉ፡ ንቐም ነገር ዚደልዩዎ ሰባት ናብ
ወለዳ መጸእም፡ ሳቢና፡ ቅድሚ ሕጂ ተሓጽያ ነይራ። እቲ
ሕጻኣስ ኣበይ በጺሑ፤ ኢሎም ተሓቲቶም። ወለዳ ኸኣ፡ ተሪፉ
እንዲዩ ኢሎም መሊሶም። እቶም ሓተትቲ ብውሽጦም ጥዕይቲ
ጓል ተረኺባ ኢሎም ተሓጽሶም፡ እሞ፡ ከምዚ ዝበለ ሰብ ኣሎ።
እንተ ኣማጸእናላስ ከመይ ይመስለኩም ኢሎም ሓቲቶም። ወለዳ
ኸኣ፡ ሕተቱዋ ኢሎም መሊሶም። ሳቢና፡ ኸኣ፡ ተሓቲታ።
ወለዳይ ዝፈተዉዎ እሰማማዕ ኢላ ተሰማሚዓ። ሳቢና በቲ
ዝወሰነቶ ቆራጽ ውሳኔ፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ ወርሒ ዝኸውን
ብሰበሰብ፡ ዓመታት ዘይኩነስ ኣዋርሕ ዘየቐምጥ ሰብኣይ ረኺባ
ተመርዕያ፤ ሓዳር ገይራ፤ ቁልዑ ወሊዳ ጽቡቕ መነባብሮ ሓዛ
ትርኩብ። ቐም ነገር ከይተገብረ ጸሓይ ከይትፃርብሲ ኪውሰን
ዘለዎ ሎሚ ይወሰን።

3

ምርጫ መጸምድቲ

"I've got to say no to the good so I can say yes to the best"⁴³

ናይ ደቂ ሰብ ህይወት ብምርጫታት ዝመልኦ እዩ። ሰብ
ንዝደለዎ መሪጹ ንኸምርዖ ነጻነት ኣለዎ። ሰብ ንዝፈተዎ/
ንዝፈተወቶ ክትመርጽ/ኪመርጽ፡ ንዝመረጸ/ንዝመረጸቶ
ኸኣ ምፍታው ይግባእ። ኣብቲ ዘሎና ነጻነት እቲ ንዓና ይሓይሽ
ዝበልናዮ ንመርጽ፡ እቲ ዘይከውን ዝመስል ኸኣ ንገድፍ። ኩይኑ
ግን፡ በቲ ዝመረጸናዮ መሰረት ጽቡቕ ወይ ሕማቕ ከም ንረክብ
ክንፈልጥ ኣገዳሲ እዩ። መጽሓፍ ቅዱስ ነዚ ኣመልኪቱ፡ “ኣታ
ወዲ፡ ብንእስነትካ ባህ ይበልካ በዘን መዓልታት ንእስነትካ ልብኻ
የሓጽስካ ብመንገዲ ልብኻን ብምጥማት ኣዲንትኻን ተመላለስ።
ግናኻ ኣምላኽ ብዛዕባዚ ነፉሉ ኣብ ፍርዲ ኸም ዘቐመካ ፍለጥ”⁴⁴
ይብል።

ናይ ሓዳር ምርጫ ንምሉእ ህይወት እዩ። እዚ ማለት ኸኣ፡ ሰብ
በቲ ሎሚ ዚመርጽ ምርጫ ምሉእ ዕድሜኡ ወይ ይሕጽስ ወይ
ኸኣ ይጉሂ። ምርጫና ንምሉእ ዕድሜና ጥራይ ዘይኩነስ፡ ክሳብ
ዝመጽእ ወለዶታት፡ ድሕሪ ሞት ንዘሎ ህይወትውን ጽልዋ
ኣለዎ። ስለዚ፡ ብምስትውዓልን ጥበብን ብምርዳእን እተደገፈ
ኪኸውን ይግባእ። እዚ ዝተረድአት ካሮሊን ጆንስ እተባህለት
ጸሓፊት፡ ናይ ሎሚ ምርጫ ኣብ ዝመጽእ ዓመታት ዘምጽእ
ሳዕቤናት ኣለዎ⁴⁵ ትብል። ዶክተር ብሩስ ዊልኪንሰን ኸኣ “The
long line of your future is ultimately decided and controlled by
little dot called today”⁴⁶ ኢሉ። እዚ፡ መጻኢና፡ በቲ ሎሚ
ንገብሮ ከም ዝውሰን የርኢ። ምርጫና፡ ኣብዛ ምድሪ ጥራይ

ዘይኩነ፡ ምስ ሞትናውን ነቲ ድሕሪ ሞት ዘሎ ህይወት ግደ ከም ዘለዎ ፈሊጥና፡ ምርጫና ብምስትውዓልን ጥበብን እንተ ጌርናዮ ካብ ብዙሕ ጉድኣት ክሕልወና ይኽእል።

እዋኑ ናይ በለጽ ጊዜ ስለ ዝኹነ፡ እሙን ሰብኣይ ዝኸውንን እምንቲ ሰበይቲ ትኸውንን ምርካብ ቀሊል ኣይከኣን፡ ግና ይከኣል እዩ። ጥንቃቄ ዝመልኦ ኣመራርጻ ክንጥቀም ይግባእ። ጐይታ የሱሱ፡ “እንሆ ከም ኣባጊዕ ናብ ማእከል ተኳሉ እሰደኩም ኣለኹ። ደጊም ጠቢባን ከም ተመን ገርህታት ከም ርግቢ ኹኑ”⁴⁷ ከም ዝበሎ፡ ኣባጊዕ መሰልቲ ውሽጢም ግና ተኳሉን ኣትማንን ካብ ዝኹኑ መጻምድትቲ ክንጥንቀቅ ከም ዘሎና ይሕብር። ጥበብን ምስትውዓልን ንዓኻ ካብ ትመስል፡ ምላኽ ግና ካብ ዘይትኸይድ ይሕልዎኻ።

3.1. ንመን ክምርቦ፤

ንመን ክምርቦ፤ ትብል ሕቶ ቅድሚ ምምላሱ፡ ካልእ ተወሳኺት ሕቶ ምሕታት ኣድላዩ እዩ። እግዚኣብሄር፡ እታ ንነፍሲ ወከፍና ትኸውንን ዚኸውን ሰብ ድዩ ናባና ዘምጽእ ወይስ ነቲ ዚመጽን ዝመጽትን ሰብን ኮነታትን ኣብ ጥቕሚ ነውዕለሉ መገዲ፤ መልሱ፡ ሰብን ንጥቀመሉ መገድን ዘምጽእ ኣምላኽ እዩ። ገለ ጊዜ ኸኣ፡ ሰይጣን ከምጽእ ስለ ዝኽእል፡ ንዝመጽ፡ ብመንፈሳዊ እንተ ኣድለዩ ኸኣ ብስጋዊ ዓይኒ ክንመዝኖ ይግባእ።

ንመን ክምርቦ ኣብ ትብል ሕቶ ፍልይቲ ዝኹነት፡ እዚኣ ትብህል መልሲ የላን። ናይ ኹሉ ሰብ ኣመራርጻ መገዲ እተፈላለዩ እዩ። ከዐይኑ ግን፡ ሰለስተ ቀንዲ መንገድታት ኣለዎ። ንሳተን ኸኣ፡

- ✧ ባዕልኻን ባዕልኺን - ከም ኤሳው።⁴⁸
- ✧ ብሰብ - ከም ኣብርሃም ብግዙኡ ንይስሃቅ ዝመጽት ሰበይቲ።⁴⁹
- ✧ ብኣምላኽ - ሄዎን ንኣዳም።⁵⁰

በዘን ተጠቂሰን ዘለዎ ነብጥታት መሰረት፡ ሰብ፡ ባዕሉ፤ ብሰብን ብፍሉይ ዕላማ ኸኣ፡ ብኣምላኽ ንዕኡ ትኹኖ ረኺቡ ከም ዝምርቦ ንመህር።

3.2. ብኸመይ ክመርጽ፤

ሰብ፡ ንኣዳር ዚመርጽሉ ፍሉይ ዝኹነ፡ እዚ ዝበህል መገዲ “formula” ዘሎ ኣይመስልን። እንተ ኹን ግን ምስ እምነትካ፤ ልብኻ፤ ባህልኻ፤ ሕብረተሰብኻ፤ ዕድሜኻን ምስ ብስለት ኣእምሮኻ ትቀራረብ ወይ ንኸትወህሃድ ፈቓደኛ ንዝኹነት ምርካብ ጽቡቕ ውጽኢት የምጽእ። ብኹሉ ነገር ተመሳሳልነት ምስ ዘይብልካ ምውሳብ ብዙሕ ዘይምርድዳእ ከምጽእ ይኽእል። ስለዚ፡ ቀረባኻ ንዝኹነት ምምራጽ፡ ንክልቴኻን ንሕብረተሰብኻን ንውሉድኻን ሰናይ እዩ። ሰብ፡ መጻምድቲ ካብ ዝመርጽሉ ገለ መንገዲታት፡

- ✓ ብቃል ኣምላኽ ቀጥታ ነቲ ብዓል ጉዳይ።
- ✓ ብሰበሰብ - ንዓኻ ትኸውን ኣላ ብዝበለካ።
- ✓ ልብኺ ምስ ልቡ ዝሰማማዕ።
- ✓ ብሃገር፤ ባህሊ፤ እምነት፤ ቋንቋ፤ ዕድመ፤ ርድኢት፤ ብባህርይ ተመሳሳልነትን ተቐባባልነትን ምስ ዘሎካ።
- ✓ ከም ዘላቶ ንትቕበላን ንተፍቅራን።
- ✓ ናይ ይቕሬታ መንፈስ ዘለዎን ዘለዎን።

ብዙሓት ሰባት፡ ብሕልምን ራእይን እዚኣ ንዓኻ ትኸውን እያ ኢሉ ኣምላኽ ኪመርጽሎምን ኪህበምን እናተጸበዩ፡ ነተን ኣብ ከባቢኦም ዘለዎ ደቂ ሄዎን ንኣዳር ስለ ዘይመርጹዎን፡ ካልኣት ሰባት መጺኦም ይወስዱዎን። ንመንን ብኸመይን ከም ትመርጽ ንዝብል ሕቶ፡ ኣእምሮኻን ሰብን ኣምላኽ ኣብ መገድኻ ዘምጽእ ኣጋጣሚ ተጠቀም ዝብል ጽቡቕ መልሲ ክኸውን ይኽእል። ሕልምን ራእይን ትጽብ እንተ ኹንካ፡ ሰበይቲ ናይ ምርካብ ተኽእሎኻ ኣዝዩ ውሑድ እዩ።

ይስሃቅ 40 ዓመታት ምስ ገበረ፡ አቦኡ አብርሃም ሰበይቲ ከምጽአሉ ደልዩ። ነቲ አብ ቤቱ ዝነበረ ግዙኡ አልአዛር/ኤሊኤዘር⁵¹ እዩ ሽሙ ይበህል፡ ሰበይቲ ንኸምጽአሉ ልኢኹዎ። አልአዛር፡ ንይስሃቅ ትኸውን ሰበይቲ ዝመረጸሉ መንገዲ፤ “ማይ አስትይኒ ኢሊያ ስተ፡ ነግማልካ ኸአ ከስትየልካ እየ ትብለኒ ንሳ ንይስሃቅ ዝመደብካያ ትኹን ኢሉ ጸለየ”። ዘረባኡ ኸይወድኤ፡ እንሃ ሓንቲ አዝያ ውቅብቲ፡ ካብቲ ዔላ ዕትሮአ ማይ መሊአ አብ መንኲባ ጸይራ ክትወጽእ ረአየ። እቲ ግዙእ ጉይዩ ተቐባቢሉ፡ “ካብ ዕትሮኹ ኩታ ሓደት ማይ አስትይኒ በለ።” ንሳ ኸአ፡ ንዘይትፈልጦ ሰብአይ፡ “ጉይታይ ስተ፡ ኢላ ቐልጢፋ ዕትሮአ ናብ ኢዳ አውራዳ አስተየቶ። ምስ አስተየቶ ድማ፡ ነግማልካውን ክሳዕ ዚአኸለን ኪሰትያ ክቐድሓለን እየ በለት። ቀልጢፋ ኸአ ዕትሮአ ናብ ጋብላ አዕሪቓ ማይ ክትቀድሕ ናብ መሊሳ ናብ ዔላ ጉየየት፡ ንኹለን አግማሉ ኸአ ቀድሓትለን።” ንሱ ድማ ክሳብ ትውድእ፡ ሰቕ ኢሉ ተኩሩ ይጥምታ ነበረ። እቲ ግዙእ 10 አግማል ነይረናኦ። እዘን ካብ ርሑቕ ሃገር ዝመጽአ አግማል ብዙሕ ማይ ከይሰተያ አይተርፋን። ርብቃ አዝያ ከቢድ ዋጋ ኸፊላ። በዚ መሰረት ድማ መሪጹዎ።

ዝመረጸሉ መንገዲ ቅኑዕ ምዃኑ መረጋገጹ፤

- ✧ ማይ አስትይኒ ኢሊያ ንስኻ ስተ ነግማልካውን ከስትየልካ እየ ዝበለትኒ፡ ንሳ ንይስሃቅ ባርያኻ ዝመደብካያ ትኹን ኢሉ፡ ምጽላዩ (ቁ. 14)።
- ✧ ርብቃ፡ ከምቲ ዝጸለየ፡ ንዕኡ አስቲያ ነግማሉ ኸአ ማይ ምቕዳሓ፡ ብሓፈኸኡ ከምቲ ዝደለየ ተማልእ ሰብ ምዃና (ቁ. 18-20)።
- ✧ ርብቃ ሓዳር ዘይገበረት፡ ሰብአይ ዘይፈለግ ድንግል ምንባራ (ቁ. 16)።
- ✧ ቤተሰብ ርብቃ፡ ዓሌት አብርሃም ምንባርም (ቁ. 15)።
- ✧ ርብቃ ሰበይቲ ይስሃቅ ንኸትከውን፡ ምስ እቲ ግዙእ አብርሃም ንምኻድ ፈቓደኛ ምዃና (ቁ. 58)።

- ✧ ቤተሰባ ድማ ነቲ ሓሳባት ተቐቢሎምዎ እዚ ነገር እዚ ካብ እግዚአብሔር ዝወጸ እዩ ክፉእ ሓደው ጽቡቕ ክንዛረብ ኣይንኸእልን (ቁ. 50) ምባሎምን
- ✧ መሪቕም ምስዳዶምን (ቁ. 60, 61)።

ከም ናይ አልአዛር፡ አብ ልብኻ ዝመጸ ሓሳብ ምግባር ጽቡቕ እዩ። እንተ ኹን ግን፡ ኩሉ አብ ልብኻ ዝመጸ ሓሳባት ናይ ግድን ጽቡቕ እዩ ማለት ኣይኩነን። ስለዚ፡ ንዝመጸ ሓሳብ ካብ አፍካ ቅድሚ ምውጻእ፡ ምምዛን ኣድላዪ እዩ። ምኽንያቱ፡ ገለ ሰባት ብስምዒትን ብሽም ኣምላኽ ኣመኽኒዮም አብ ብዙሕ ጌጋ ውሳኔ ዘውድቑ ስለ ዘለው፡ ኩሉ ሰብ ሓቀኛ ከይከውን ስለ ዝኸእል፡ ንዚመርጽኪ ኩን ንትእመርጹዮ፡ እንታውነት ብምፍላጥ ምጥንቃቕ የድሊ።

3.3. ኣበይ እረክብ፤

ዓሳ ንምርካብ፡ ዓሳ ናብ ዘለዎ ናይ ግድን ክኸየድ ኣለዎ። መጽሓፍ ቅዱስ፡ “አብቲ ገምቢ ዘለዎ፡ ኣሞራታት ኸአ ናብኡ ይእከቡ እዮም”⁵² ከም ዝበሎ፡ አብቲ ሰበይቲ/ሰብአይ ዝርከቦ ቦታ ምኻድ መጻምድቲ የርክብ። ገለ ጊዜ ኸአ፡ ብኸፍካ ሰብ ከምጽአልካ ይርእ። ኣሞራታት ናብቲ ገምብታታ ዘለዎ ከይዶም ማለት ናይ ግድን ዚብላዕ ይረኽቡ ማለት ኣይኩነን። እቲ ሓያል ጥራይ እዩ ከም ዝደለየ ገይሩ ዚእዝዝ። ገለ ድኹማት ኣሞራታት፡ ነቲ ሓያል ኪቃለሱ ስለ ዘይክእሉ፡ ካብቲ ሓያል ስቱኽ ኢሎም ክሳብ ዚረአዩ ይበልዑ እሞ፡ እቲ ሓያል ምስ ረአዮም ኸአ ይህድሙ።

አብ ናይ ሰብ ኸአ፡ አብቲ ሰበይቲ/ሰብአይ ዚርከቦ ምስ ተኸደ፡ ብፍላይ እቶም ክኢላታት ዘረባ፡ ንኹሉ ይዕብልልዎ። እቶም ክእለት ዘይብሎም ኸአ ብሕቡእ እናኸዱ ዚድለ መልእኽቲ የመሓላልፉ። ካብ ከምዚ እተላዕለ፡ ብዙሓት፡ ክኢላታት ዚበህሉ፡ በቶም ስቱኽ ዚብሉ ኪቕደሙ ይረአዩ።

ሓዳር ዘይገበረ(ት) ብፍላይ ካብ አፍሪቃ ናብ ምዕቡላት ሃገራት ምስ ትመጽእ፡ እታ ቤት ብተቓረንቲ ጸታታት ብኡብኡ ክትዕሰል ትርእ። እታ ዝመጽት ጓል እንተኹይና፡ አወዳት በጻሕቲን ዓደምቲን ይበዝሐ፤ ወዲ እንተ መጸኡ ኸኣ፡ አዋልድ በጻሕቲን ዓደምቲን ይበዝሓ። እቲ ቀንዲ ተቓረንቲ ጸታታት ንኺበጽሑ ዚመጽኡሉ ምኽንያት ኸኣ፡ ገለ መቋርንቲ ንምርካብ መገዲ እንተሎ ንምርኣይ እዩ። ብኣንጻሩ፡ ኸኣ፡ ሰብ ሓዳር ዝኹኑ አጋይሽ ምስ ዚመጽኡ፡ ብጀካ ቤተሰቦም ካልእ ዚበጽሑም ዳርጋ የለን። ምኽንያቱ፡ ትሑዛት እዮም። ኣብ ከምዚ ዓይነት፡ ሓቂ ንዚመስል ሕራይ ቅድሚ ምባል ምኽሪ ምሕታትን ምምርማርን አድላዪ እዩ።

ተወሳኺ ሰበይቲ/ሰብኣይ ዚርከቡ ኸኣ፡ ኣብ ማይ ዘለዎ ቦታ እዩ። ማይ፡ ህይወት ይህብ እዩ። ህይወት ዚህብ ኣብ ዘለዎ ቦታ ብምኻድ፡ ናይ ሓዳር መቋርንቲ ምንዳይ ይከኣል። ብዙሓት ሰብኡት ንኣንስቶም ኣብ ማይ ዘለዎ ቦታ ረኺቦምወን። ግዙእ ኣብርሃም ንይስሃቅ ትኸውን ሰበይቲ ኪደሊ ኢሉ፡ ቦታ አዋልድ ማይ ኪቐድሓላ ዚወጻላ ጊዜ፡ ኣብ ጥቓ ዓላ ማይ ከይዱ ንርብቃ ረኸበ።⁵³ ካልኣት ከም ያእቆብ ንራሂል⁵⁴ ከምኡውን ሙሴ ንጸጶራ⁵⁵ ብዘይተጸበይዎ ማይ ኣብ ዘለዎ ረኺቦምወን።

ማይ ካብ ዓላ ኣብ ዚቐድሖ ዓዲን ጊዜን ኣይኩንናን ዘሎና ኪበህል ይከኣል። እቶም ኣብ ከምዚ ዓይነት ዘለዉ ኸኣ፡ መንፈሳዊ ማይ ኣብ ዘለዎ፡ ማለት ኣብ ናይ እምነት መባእታ ብምኻድ ናይ ሓዳር መቋርንቲ ምርካብ ይከኣል። ናይ እምነት መባእታ ንኹሉ ዓይነት ሰብ ሓቕ፡ ስለ ትርከብ፡ ኩሉ ኣብኡ ዚርከብ ናይ ግድን ጥዑይ እዩ ማለት ኣይኩነን። ኩይኑ ግን፡ ዕውልነት ኣብ ዚግበሮ ካብ ዚርከባ፡ ኣብ ናይ እምነት መባእታ ዚርከባ ይሕሻ። ዶራ ናይ እትበህል ልምምድ ንራኡ።

ሊያ ከምቲ ገለ መንእሲያት ብዕሸነት ዚገብርዎ ምስ አወዳት ሓሸውዮ ትጻውት ነይራ። ዘዝሓዙቶም ከምቲ እተጸበዮቶም ዓይነት ሰባት ኣይነበሩን። ቁልዓ ክትወልድን ጽቡቕ ሓዳር ክትምስርትን

ህቀውታ ስለ ዝነበራ፡ ከም ዘላቶ ይቕበሊኒ እረክብ ኣብ ዝበለቶ መገዳ ኣመዓርርያ ናብ ኣምላኽ ተመሊሳ። ኣብ ኣብ ቤተ ክርስትያን ክትመላለስ ጀሚራ፡ ጽንዕቲ ኣማኒት ኩይና። ዳኒኤል ወዲ ፓስተር ሰለሙን ሓዳር ዘይገበረ ወዲ ኣርብዓ ዓመት ኣከባቢ ነይሩ። ፓስተር ሰለሙን ንደቁ ብግብረ ስጋ ኪቐልዱ ከም ዘይብሎም ስለ ዝነግሮም ብጀካ ሓደ ቃሉ ኣኸበሮምሉ።

ፓስተር ሰለሙን፡ ንወዱ ዳንኤል ጥዕይቲ ትመስል ኢሉ ንልያ ኣመርዕዮም። ጽባሕ መርዓ በጻሕቲ መጸእም ንልያ ከመይ ነይሩ ለይቲ ኢሎም ሓቲቶምዋ። ልያ ኸኣ ጽቡቕ ኣይትምልስ፡ ሕማቕ ኣይምልስ። ኣብ ገጸ ሕቶ ከም ዘለዋ ግን ብቐሊሉ ትፍለጥ። እቲ ንኣእምሮኣ ዘኸበደ ሎሚ ጽባሕ ክፍታሕ እዩ እናበለት ኣዋርሕ ሓሊፋ። ኣብ መወዳእታ እቲ ነገር ልዕሊ ዓቕማ ምስ ኩነ፡ ሓደ መፍትሒ ክረኽበሉ ኣሎኒ ብምባል ስለ እቲ ዘሎ ኩነታት ኣማኸርቲ ክትዛረብ ከይዳ።

ከምዚ ዝስዕብ ድማ ኢላ፡ ንብዓት ካብ ኣዲንታ ከም ዝናም እናአፍሰሰት። እንሆ ካብ ዝምርያ ሽዱሽተ ኣዋርሕ ኩይኑ። እንታይ ከም ዝኹነ ኣይፈልጥን ሰብኣዩይ ዋላ ሓንቲ መዓልቲ ደቂሱኒ ኣይፈልጥን። ዘይደልየኒ እንተኹይኑ ስለምታይ ተመርዕየኒ፤ ኣብ ዓራት ቅርብ እንተበልኩዎ ካባይ ይርሕቕ። ኢደይ ኣብ ልዕሊኡ ምስ ዝገብር ንኢደይ የልግሶ። እግረይ ኣብ ልዕሊኡ ምስ ዝገብር ኸኣ ንእግረይ የልግሶ። ኣነስ እንታይ እየ በዲለ፤ ብምባል እቲ ንኣዋርሕ ዝኸበዳ ኣፍሲሳቶ።

እንታውነት ዳንኤል ዚፈልጡ ኣማኸርቲ፡ ዳንኤል ድንግል እዩ። ሰበይቲ ፈቲኑ ኣይፈልጥን። ቅድም ብዛዕባኡ ተዛረብዮ ደሓር ከኣ እንታ ከም ዝግበር ኣርእዪዮ ኢሎምዋ። ልያ ንዳንኤል ከይዳ ክንድዚ ዝኣክል ኣዋርሕ ኣብ ሓደ ዓራት ደቂስና፡ ስለምታይ ኢኻ ዘይደቀስካኒ፤ እንታይ ሕማቕ ኣሎኒ፤ ዘይትገብር እንተኹንካ ስለምንታይ ተመርዲኻኒ፤ ኢላ ምስ ነገረቶ ዳንኤል። ኣነ ዝፈልጦ የብለይን። ባዕልኺ ኣርእይኒ ኢሉዋ።

እሞ ምስ ዝቐርበካ ካባይ ከይትርሕቕ ኢለዮ ትብል። ናይ ዓራት ጊዜ ኣኼሊ እታ ናይ ወዲ ተባዕታዩ ምስ ተንክፍኩዎ ክትንቀሳቐስ ጀሚራ። መመሊሰ በብዝሓዝኩዎ ክትተርር ጀሚራ። እቲ ነገር ምስ በሰለ፡ እቲ ኪገብሮ ዘለዎ ነጊረዮ። መስመር ምስ ኣትሓዝኩዎ እቲ ነገር ኣይጠፍእን። ኣብ ውሽጠይ ምስ ኣተወ፡ ዘርኡ ናባ ኣብ ዝኸዓወሉ እዋን ሰሚዒዮን ርእዮን ዘይፈልጥ ርእዮ። ልክዕ ከም ተዓዘብቲን ተጻወትቲን ከዕሶ ጎል ምስ ኣተወት ዚውጭጭዎ፡ ምውጫጭ፡ ናይ ዘለዎ ሓይሉ ወጪጪ። ኣፋ ብኢደይ ክዓብሶ ግድን ከይኮነ። በታ መጀመርታ እተራኽብናላ መዕልቲ ጥንሲ ሒዘ፡ ወለደ። ኣነ ብዕሽነተይ ላዕልን ታሕትን ክጻፋዕ እንትርፎ ዚብለጽለይ ዘዕርፉኒ ኣይረኽብኩን። ናብ ልበይ ምስ ተመለስኩ ግና እቲ ንዓመታት ብዘይ ፍረ ሸንኩለል ዘበለኒ ኣብቲ ክኅብብሮ ዝግብኣኒ ቦታ ተመሊሰ። ዘይግብኣኒ ክነሰይ ሰብኣይ ሰብኡት ዝኹን ሰብ ረኺበ። ናይ ሓቂ ፍቕሪ ኸኣ፡ ካብቶም ምስ ፈቐዶ ኣንስቲ ዚዕንድሩ ዘይኩነስ ካብ ድንግል ዝኹን ሰብኣይ ረኺበ።

ብስራሕን ብትምህርትን ምኽንያት ጊዜ የብልካን/የብልኪን። ጊዜ ዓዲግካ ናብ ቤት ኣምላኽ ከምኡውን ካልእ ሰብ ኣብ ዝርከቦ ማሕበራዊ ቦታ ብምኽድ፡ መቋርንቲ የርኩበ። ብተወሳኺ ኸኣ፡ 24 ሰዓታት ትሰርሒ፡ ብተሌፎን ብኣካል ኩነ ብምጽሓፍ ምስ ትፈልጢዮም ሰባት ዘይትራኽቢ እንተኹንኪ፡ ሰብኣይ ናይ ምርካብ ተኸእሎ ኣዝዩ ውሑድ እዩ። ኣምላኽ፡ ከም ናይ ኣዳም ብኸፍካ ሰበይቲ/ሰብኣይ ከምጽእ ይኸእል። ገለ ጊዜ ኸኣ ኣእምሮናን ኣእጋርናን ኣዲንትናን ከነስርሖ ይደሊ። ምኽንያቱ ከም ናይ ኣዳም ጊዜ የለናን። ኣምላኽ ንኣዳም ዘምጽአሉ፡ ኣዳም ከምጽእ ዘይክእል ስለ ዝነበረ እዩ።

3.4. ቅድሚ ምርጫ ከንፈልጦ ዘሎና ነገራት

- 1. መስራቲ ቤተሰብ ኣምላኽ እዩ።⁵⁶
- 2. ሰብ፡ በይኑ ኪነበር ጽቡቕ ኣይኩነን። እንተኹን ግን ምምርዓው ኩነ ዘይምምርዓው ሓጢአት ከም ዘይኩነ

- ከነስተውዕል ይግባእ። ሰብ፡ ተመርዕዩ ኩነ ከይተመርዓዎ ንኣምላኽን ንሕብረተሰብን ከገልግል ይኸእል እዩ። መጽሓፍ ቅዱስ እንተረኣና “እንተ ተመርዖኻ ሓጢአት ኣይገበርካን ድንግልውን እንተ ተመርዓወት ሓጢአት ኣይገበረትን”⁵⁷ ይብል።
- 3. ክምርዖዶ በይነይ ክነብር፤ እዚ፡ ናይ ጻውዒትን ክእለትን ጉዳይ እዩ። ቅዱስ ጳውሎስ ኣብ መልእኽቱ፡ “ነፍሲ ወከፍ፡ ከምቲ እግዚኣብሄር ዝዓደሎ፡ ነፍሲ ወከፍውን ከምቲ ኣምላኽ ዝጸውዖ ኩይኑ ይመላለስ። ኣሕዋተዩ፡ ነፍሲ ወከፍ፡ በቲ እተጸውዖ፡ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ብእኡ ይንበር ይብል”።⁵⁸
 - 4. ኣብ ሓዳር፡ ብዙሕ ነፍይ ግሎም ዝነበረ ክቕየርን ክመሓየሽን ከም ዝኸእል ምፍላጥ። ነዚ ኣመልኪቱ ቅዱስ ጽሑፍ፡ “ተማባጺዓ ኸኣ፡ ወይ ብታህዋኽ ካብ ኣፋ ቻል እንተ መለጀ እሞ፡ ብእኡ ነፍሳ ኣሲራ ኸኣ ኣብ ሰብኣይ እንተ ተኣተወት፡ እቲ ሰብኣይ ኸኣ ሰሚዑ፡ በታ ዝሰምዓላ መዓልቲ ስቕ እንተ በለ እቲ መብጽዓኣ ይቐም። እቲ ሰብኣይ በታ ዝሰምዓላ መዓልቲ እንተ ኸልኣ ግና፡ ንሱ ነቲ መብጽዓኣን ነቲ ብእኡ ነፍሳ ዝኣሰረትሉ ብታህዋኽ ካብ ኣፋ ዝመለቐ ቻልን ከንቱ ይገብሮ፡ እግዚኣብሄር ኸኣ፡ ኪሓድግላ እዩ”⁵⁹ ይብል።
 - 5. ንዘደለኹ ክምርዖ ነጻነት ኣሎኒ። በቲ ዝመረጽኩዎ መሰረት ዝመጽእ ጽቡቕ ኩነ ሕማቕ ንምሉእ ዕድመይ ከም ዝኹን ምፍላጥ።
 - 6. ብዛዕባ ዝሓለፈን ዘሎን ህይወትካ ብግልጺ ምዝርራብ። ምኽንያቱ፡ ገለ ሓቢእካ እንተ ኣቲኻ፡ ደሓር ምስ ተገልጸ ስለምንታይ ዘይነገርካኒ ዚብል ከባእስ ስለ ዝኸእል ገና ከሎ፡ በቲ ምይይጥ መሰረት ዚሰማምዓካ እንተኹይኑ ትኣቱ፡ ዘይሰማምዓካ እንተኹይኑ ኸኣ ገና ኸሎ ትገድፍ።

እስቲፋኖስ፡ ዳያና ንትበህል ተሕጽዩ። ንሓዳር ምስ ተድሰማምዑ፡ ሓደ ወጋሕታ እስቲፋኖስ ሕልሚ ርእዩ። ብንግሆኡ ንዳያና

ጸዊዑ፡ (James Kamau) ዚበህል ትፈልጢ፤ እንታዋይ እዩ፤ ብምባል እሕሚሙ ሐቲቱዋ። ዳያና ሽኢ፡ “ምሳይ ብሓደ ይመሀርን ይቀራረብን ዝክበረ እዩ። ግና ዋላ ሓንቲ ርክብ ኣይነበረናን” ኢላ መለሳ። ስለዚ፡ ብዛዕባ ዝሓለፈ ምዝርራብ ካብ ዝመጽእ ወረን ዘይምርድዳእን የድሕን ይኸእል። ምርጫና ንዕድሚና ምሉእን ንዘርእናን ዝትንክፍ ስለ ዝኹን ብጥንቃቄ ክግበር ይግባእ።

3.5. ብዛዕባ ምርጫ መጸምድቲ ንሰባት ምዝራብ

ናይ ሓዳር መደብካን ምርጫኻን ንሰባት ምስ እትነግር፡ ኩሉ ሰብ ሓንጉፋ፣ ብጽቡቕ፣ ጸዕዳ ይጽናሕካ ኢሉ መሪቑ ብሓጐስ ይቕበሎ ማለት ኣይኩነን። ገለ ምጽያቕ ዝኣመሉ፡ ብቑዕ ምኽንያት ከይህለዎ፡ ደቀይ ብኸምዚ ዘይሓለፉ፡ እነ ከምኡ ዘይገበርኩ ንሰኻትኩም ክትገብሩ፡ ብምባል፡ ብቕንኢ፡ ኪኸውን የብሉን ይብል። ገለ ሽኢ ብቑዕ ምኽንያት ሃልዩዎ ኪኸውን የብሉን ይብል። ገለ ሽኢ ከየመዛዘነ፡ ገለ ሽኢ ኣመዛዚኑ ጽቡቕ ሓሳብ ይብል።

ንመምህር ጸዕዱ፡ ወዱ፡ ብዛዕባ እታ ኪምርዓዋ ዚደሊ ምስ ነገር፡ “ዝኢኣ እንተ ተመርዒኻ፡ ኣብ መርዓኻ መዓልቲ ብሸጉጥ ገይረ ንዓኻ ቀቲለ፡ ንርእሰይ ሽኢ ክቐትል እየ” ኢሉዎ። ወዲ መምህር ሽኢ፡ ንሰኻ ካብ ዘይደለኻያ፡ ሕራይ ይትረፍ ኢሉ መደቡ ኣትሪፉዎ።

የኑስ እተባህለ፡ ምስ ማርቸላ ይዘውር ዝነበረ ክርስትያን ኩይኑ። ምስ ኣመኑ፡ ንማርቸላ ከይዱ፡ “እነ ክርስትያን ስለ ዝኹንኩ፡ መጽሓፍ ቅዱስ ቅድሚ ሓዳር ግብረ ስጋ ርክብ ክግበር የብሉን ዚብል ስለ እተመሀርኩ፡ ድሕሪ ሕጂ ክሳብ ንምርያ ከምቲ ቅድሚ ሕጂ ንገብር ዝነበርና ግብረ ስጋ ርክብ ኣይንገብርን ኢና” ኢሉ ነገሩዋ። ማርቸላ ሽኢ፡ ውሳኔኡ ኣኸቢራ ተቐቢላቶ። ማርቸላ፡ ንቤተሰባ የኑስ ሒዛ ከም ዘላ ምስ ነገረቶም፤ የኑስ ወዲ ዓድኺ ስለ ዘይኩን ብፍጹም ኪኸውን የብሉን ብምባል ደፋፊኦም

ኣእሚኖምዋ። ንየኑስ ንገሪዮ ተባሂላ፡ እቲ ምሳኻ ዝነበረኒ ርክብ ገዲፊዮ እየ። ንዓይ ኣይትጸበየኒ ኢላ ምስ ነገረቶ፡ የኑስ ግደፊ ከምኡ ኣይትበሊ ከይጸልኣኪ ኢሉ ለሚኑዋ። ማርቸላ ሽኢ፡ “ንኸትጸልኣኒ ኢላ እየ ከምዚ ዝብለካ ዘለኹ” ብምባል ምስማዕ ኣብያቶ ተጋዲፎም። የኑስ፡ እቲ ቀንዲ መለመንየይ፡ “ድንግልናኣ እነ ስለ ዝወሰድኩኣ ከይትጉዳእ ኢላ እየ” ይብል። ዝኹን ኩይኑ፡ ማርቸላ ንሰባት ብምንጋር፡ ብዘይ ብቑዕ ምኽንያት ከምልግ ዘይግባእ ወዲ ኣምሊጡዋ፡ ካልእ ተመርዕያ።

ብኸምዚ ዝመሰለ ብዙሕ ክግበር ዝግባእ መርዓን ሓዳርን ተጂሊፉ። ካብ ኩሉ ዝገርም ሽኢ፡ ምስ እታ/እቲ ሰብ ንዓመታት ክትዘውርን፡ ገለ ሽኢ (ሐቢርካ) ክትነበርን ከሎኻ ገለ ዘይበሉስ፡ ንሓዳር ምስ መደብካ ጫውጫው ምባሎም እዩ። እዋ፡ ኩሉ ሰብ፡ ገለ ጽቡቕ፡ ገለ ሕማቕ ሓሳብ ምስ ዝብለካ፡ ናይ መን ትቕበል፤ ናይ ሰብ ሓሳብዶ ወይስ ናትካ ሓሳብ፤ ብቑዕን ሃናጺን ዝኹን ናይ ሰብ ሓሳብን ምኽሪን ምቕባል ኣድላዪ ክኒሱ፡ ደምዳሚ ውሳኔ ናይ በዓል ጉዳይ እዩ።

ናይ ሓዳር መደብና ንመራሕቲ ቤተ ክርስትያን ምስ ነገርና፡ ሓደ ካብቶም መራሕቲ፡ “እዚ ቀጺሉ ንዛረበኩም ዘረባ ወይ ካብ ቅንኣት ወይ ካብ ሓልዮት እተላዕለ እዩ። ብዝመስለኩም ውሰድዎ” ኢሉ ተዛሪቡና። ስለዚ፡ ሰባት ዝዛረብዎ ዘረባ ወይ ካብ ቅንኣት ወይ ካብ ሓልዮት እተላዕለ ምጂኑ ፈሊጥና፡ ምቕባሉ ዘድሊ ምቕባል፡ ምቕባሉ ዘየድሊ ሽኢ ዘይምቕባል ይግባእ። እቶም ሓሳባቶም ዘይተቐበልኩዎም (ብፍላይ ካብ ቅንኣት እተላዕለ እተዛረቡ)፡ ዋላ ደሓር ሓዳር ምስ ገበርካ ስለ ዘይድቅሱ፡ ካብእቶም ክትጥንቀቕ ይግባእ። ምኽንያቱ ምኽርም ስለ ዘይሰለጠ ኣላሊሞም ከፋትሑኻ ኪፍትኑ ናይ ግድን እዩ።

መን ይሕተት፡ ንሳ ወይ ንሱ፤

"Ability can take you to the top, but it takes character to keep you there"⁶⁰

ጌል ሰብ ንኸትረክብ ምሕታት ናይ ግድን እዩ። እሞ፡ ሰበይቲ ንሓዳር ዚኹና ሰብኣይ ክትሓትት ወይስ ሰብኣይ ንሓዳር ትኹኖ ሰበይቲ ኪሓትት ኣየናይ እዩ ዝሓሸ፤ ሰብ ነዚ ጽሑፍ ኣንቢቡ እቲ ንዓይ ይኹነኒ እዩ ዝበሎ (ትብሎ) ኣማራጺ ንኺወሰድ፡ እቲ ኣይኩነንን ዚብሎ ድማ ንኺገድፍ ብትሕትና ይሕተትን ትሕተትን። ልዕሊ ዙሉ፡ ኣምላኽ ንሰብ ናብ ሰብ ልቢ ከም ዘምጽእን ከም ዘዩምጽእን ምፍላጥ ኸእ ኣገዳሲ እዩ። ብኣንጻሩ ኸኣ፡ ንሓዳር ዝምልከት፡ ከይሓተተን ከይተሓተተን ጽግዕ ኢሉ ምስ ሰበይቲ ዝነበር ብዙሕ ሰብ ከም ዘሎ ክንዝንግዕ የብልናን።

ዶክተር ጆን ሃጊ፡ ክንሓትት ከም ዘሎና ኣመልኪቱ፡ ብዛዕባ ንዜፍቅራ ንል ዘይሓተተ መንእሰይ ከም ዝሰዕብ ኢሉ ተዛሪቡ። እዚ መንእሰይ፡ ንሓንቲ ንል ብጣዕሚ ፈትዩዋ። ከም ዚፈትዋ ግና ኣይነገራን። ካልእ ሰብ ነዛ ንል ንሓዳር ሓቲቱዋ፡ ሕራይ ኢላ፡ መዓልቲ መርዓ በጺሑ። እቲ ዘይሓተተ ኣብቲ መርዓ ምስ ከደ፡ ምኽኣል ሰኢኑ እቲ ሰባኺ ክሳብ ዚሰምዖ በኽዩ። ስን ሰርዓት ቃል ኪዳን ምስ ተፈጸመ፡ እቲ ኣገልጋሊ መጺኡ ስለምንታይ ከም ዝበኸየ ሓቲቱዋ። እቲ መንእሰይ ኸኣ፡ እዛ መርዓት ንዓይ ክትከውን ዝግብኣ ካልእ ሰብ ቀዲሙኒ ኢላ እየ ኢሉ መሊሱ። ከም ተፍቅራ ነገርካያዶ ትፈልጥ፤ ኣይፈልጥን። ንኸልእት ሰባት ግና ነገረ። ብሓደ ንኸትዞሩ ሓቲትካያዶ ትፈልጥ፤ ኣይፈልጥን። እሞ፡ ስለ ዘይሓተትካ ኣይተወሀበትካን። ሕተት ንኸወሀበካ ኢሉ ነገር ደምዲሙዎ።

4.1. ደላዪን ተደላዪትን ምርኻብ

ንሰብ፡ ካብ ብዙሕ ድኻምን ላዕልን ታሕትን ተዕርፎ ኣላ። ንሳ ኸኣ፡ ደላዪን ተደላዪን ብሓፈሻኡ፡ ክልተ ዝተፈላለዩ ሰባት ኣብ ሓደ ሓሳብን ኣብ ሓደ እዋንን ኣብ ሓደ ቦታን ክራኽቡ እንክለዉ እዩ። ብእንግሊዝ፡ juxtaposition (ጃክስታፖዚሽን) ትብህል። ጃክስታፖዚሽን፡ ክልተ ነገራት ኣብ ሓደ ኪራኽቡ ከለዉ ተመልክት።

ጃክስታፖዚሽን፡ መን ይሕተት ብዚበህል ክርእ እንክሎ፡ ሰበይቲ ዚደሊን፡ ሰብኣይ ትደሊን ኣብ ሓደ ሓሳብን ኣብ ሓደ እዋንን ኣብ ሓደ ቦታን ኪራኽቡ ኸለዉ ተመልክት። ንኣብነት፡ ንሰኻ ሰበይቲ ትደሊ ኣሎኻ፡ መብዛሕትኣን ዚረኽብካየን፡ ደቂ ኣንስትዮ፡ ሰብ ሓደር እየን። እተን ሰብ ሓዳር ዘይኩና ኸኣ፡ ገሊኣተን ትምህርቲ ቅድም ክውድእ፤ ንሰኻ መመጣጥንተይ ኣይኩንካን፤ ጸሊምካ፤ ቀዪሕካ፤ ቀጢንካ፤ ረጉድካ፤ ሓጸርካ፤ ነዊሕካ፤ ደኺኻ፤ ሃብቲምካ፤ ከምዝን ካልእ ዝተፈላለየ ቅቡልን ዘይ ቅቡልን ምኽንያታት ዚህባ ክኹና ይኸእላ። እዚ ምስ ዝገጥመካ እንታይ ምገበርካ፤ ዘዝሓተትካየን ሕራይ ዘይበላኻ እታ ትኹነካ ሰብ ስለ ዘይረኽብካ እምበር ካልእ ምኽንያት ኣይኩነን።

ንሰኺውን እንተኹንኪ ዘዝቐረብኪዮም ብናትኪ ኣረኣእዶ፡ ሰብ ሓዳር እዩም። እቶም ሰብ ሓዳር ዘይኩኑ ኸኣ፡ ክንድዚ ዝኣክል ጊዜ ምስኣቶም ተቐራራብኪ ዋላ ሓንቲ መዓልቲ ንሓዳር ዝምልከት ተዛሪቦምኺ ኣይፈልጡን። ወረ እገለስ ንብዙሕ ዓመታት ምሳኺ ብሓደ ተቐሚጡስ ሰበይቲ ኩንኒ ኢሉ

ንሱ ዘይዛረብ ካብ ኩነ፡ ባዕልኺ ወይ ብሰብዶ ተመርዓወኒ ኢልኪ ክትሓቲዮ፤

ሓቲቱ ኣይፈልጥን። ዕድሜኺ ይኸይድ ምህላዉ ምስ ርኢኺ፡ ብሓቂዶ እዚ ሰብ ኪሓተኒ እዩ ኢልኪ ኣብ ጥርጥር ትሓትዊ። እዚ ሰብ ንዓኺ ንሓዳር ዝኸውን ከም ዝኸነ ወይ ከም ዘይኩነ ብዙሕ ክትዛረብሉ ትኸእሊ ነገራት ኣሎ። እንታይ እሞ ይገበር፤ ሓዲኡ ከዩፍልጥ ኣፉ ተለጉሙ። ኣብ ባህልና ልሙድ ኣይኩነን

እምበር፡ ንሱ ዘይዛረብ ካብ ኩነ፡ ባዕልኺ ወይ ብሰብዶ ተመርፃወኒ ኢልኪ ክትሓቲዮ፤ መን እንተ ሓተተ እዩ ጽቡቕ፤ ንሰኺዶ ወይስ ንሱ፤ ሓታቲ መን ምዃኑ ዘየገድሱ፡ ደላዪን ተደላዪትን ኣብ ሓደ ሓሳብን ኣብ ሓደ እዋንን ኣብ ሓደ ቦታን ክራኸቡ ከለዉ እዩ ጽቡቕ ፍሪ ዚርከብ። ምኽንያቱ ሰብ ብግዲ ንሰብ ኣብ ሓዳር ከንብር ኣሸጋሪ እዩ።

4.2. ቅድሚ ምሕታት ክርእ ዘለዎ፡

ሰብ፡ ንሓዳር ትኹኖ ረኺቡ ቅድሚ ምሕታቱ ወይ ረኺባ ቅድሚ ምሕታታ፡ ንምምራጽን ንዘይምምራጽን ገለ ወሰንቲ ካብ ዝኹኖ ክንርኢ። መጀመርታ፡ እታ ንል ኣንስተይቲ ወይ ድማ እቲ ወዲ ተባዕታይ ዘይትሑዝን ዘይትሓዝቲ ምዃን ምፍላጥ። ምኽንያቱ፡

ንእተታሕዘት እናፈለጥካ
ምምንጣል ጽቡቕ እይኩነን።
ንሰኻ እንተ ድኣ መንጢልካ፡
ካልእ ካብኻ ዝሓይሽ ድማ
ንዓኻ ከም ዝምንጥለካ፡
ፍለጥ።

ንዘተታሕዘት እንተ ድኣ
መንጢልካ ካልእ ካብኻ
ዝሓይሽ ድማ ንዓኻ ከም
ዝምንጥለካ ፍለጥ።

ገለ ኣንስቲ ኹኣ፡ ሰብ ትሑዝ ምዃኑ እናፈለጣ፡ ንኺጽይቅ ይኣትዎ። ሰራዊት ትበህል፡ “ኤልያስ በዓል ኪዳን እዩ። ናብኡ ክትኣትዊ ትደልዩ ዲኺ ተባሂላ ተሓቲታ፡ ሰራዊት ኹኣ፡ እወ እፈልጥ ኣሎኹ። ግና ካብ ዘሎኹዎ ኣይከፍኣንን እዩ” ኢላ ከም ዘይተቋርጽ ተዛሪባ። ዓመት ዝኣክል ምስ ተጠቀመት ከምቲ እተጸበየቶ ሰለ ዘይኩነ ካብቲ ኣተኣታትዋኣ፡ ኣወጻጽኣኣ ብዚኸፍእ መገዲ ኣይደልየክን ተባሂላ ተሰጉጓ።

ተኣምራት ዚበህል ጸሊም ሰብኣይ፡ ንኤልሳ፡ ኣምላኽ ንዓኺ ንሓዳር ሂቢኒ ኢሉዎ። ኤልሳ ኹኣ፡ ጽቡቕ ኢላቶ። እሞ ገዛኺዶ ክመጽእ፤ እወ ምጻእ። ተኣምራት ናብ ገዝኣ ምስ ከደ፡ ምስ ካልእ ኣብ ቤት ዝነበረ፡ ጸዊዓ ንዓ ነዚ ጋሻ ተፋለጠ ኢላ፡ በዓልቲ ሰብኣይ ከም ዝኹነት ኣመልኪታ ንተኣምራት ምስ ሰብኣይ

ኣፋሊጣቶ። ካብዚ፡ ብሽም ኣምላኽ ከነመኻኒ ከም ዘይብልና ንመሀር።

ብተወሳኺ ኹኣ፡ ብፍላይ ኣብ ከባቢኺ ሕልኽልኽ ዝብል ኣይሓትት ኣየሕትት ዝኹነ (ሓው ወይ ዘመድ) ክህሉ ይኸእል። ካብ ርሑቕ ዝርኢ ሰብ፡ ሰብኣይ ኣለዎ፡ ሰበይቲ ኣላቶ ዝብል ትርጉም ስለ ዚህብ፡ ብዝተኻእለ መጠን ገለ ገደብ ምግባርን፡ ነጻ ምዃንኪን ምዃንካን ብግልጺ ንሰባት ምዝራብን ንቀረባኺ(ኻ) ዝኹነ፡ ሰበይቲ / ሰብኣይ ከም ትደሊ ብግልጺ ምንጋር።

ናይ ሓዳር ሰብ ንምርካብ ኣገደስቲ ካብ ዝኹኖ ነጥብታት፡

- እምነት፡ ኣማኒ ወይስ ዘይኣማኒ፤ ሓደ እምነት ወይ እተፈላለየ፤
- ምስትውዓልን ርድኢትን ርድእትን መስተውዓሊትን ወይስ ዘይርድእን ዘይተስተውዕልን።
- ቁመና / ቅርጺ ኣካላት፡ ቀጢን - ረጉድ፣ ነዊሕ - ሓጺር ኣከዳድና፡ ቅጭን ወይስ ኣከዳድና ዘይክእል።
- ፍቕሪ፡ ኣብ ሓቂ ወይስ ኣብ ጥቕሚ እተመርኩስ፤ ነቲ ሰብዶ ወይስ ንትሕዝቶ ናይ እቲ ሰብ፤
- ሐባራዊ ድሌትን ተበርሆን፡ ገደባይ ምዃን ወይስ ኣብ ቤትካ ኮፍ ኢልካ ጊዜ ምሕላፍ፤ ቁልዑ፡ 1, 2, 3, 16 ምውላድ ወይስ ዘይምውላድ፤
- ትምህርቲ ደረጃ፡ ምሁር ወይስ ኪመህር ዘይደሊ፤
- ገንዘብ፡ ጽቡቕ ኣታዊ ዘለዎ ወይስ ኣታዊ ዘይብሉ፤
- ሰብኣዊነት፡ (ኩለንትና ናይ ሰብ)፡ ዘብህግ ወይስ ዘየብህግ፤
- ጠባይ፡ ዕግስቲ ወይስ ሓራቕ⁶¹
- ዓሌት፡ ከም ናተይ ወይስ ካብ ናተይ ወጻኢ፤

ሰብ፡ ነዘን ኣቐዲመን እተጠቐሳ ከም መመርኩሲ ገይሩ፡ ብኣኣተን መሰረት፡ ኪመርጽን ክምረጽን፡ ከምኡውን ኪኣብይን

ክእበን ይኸእል። ገለ ከይረአኻ፡ ተረኽበ(ት) ብምባል ምእታው ኣብቲ ዝምስረት ሓዳር ብዙሕ ዘይምርድዳእ ጸገም ይምጽእ።

4.3. ሰብኣይ ንሰበይቲ ንሓዳር ኪሓትት

ሰብኣይ ኪሓትት ክበህል እንከሎ፡ ሰብኣይ ባዕሉ ብቐጥታ ንሓዳር ኪሓታ፡ ከምኡውን መማጽእቲ ንሰብኣይ ከምዚ ዝበለት ኣላ እሞ ከነማጽኣልካ ወይ እንካ ንዓኻ ኢሎም ዘማጽኡሉ ዘጠቓለለ እዩ። ሰብኣይ ኪሓትት ብዝተባህለ መሰረት፡ እግዚኣብሄር ንኣዳም ምስ ፈጠሮ፡ ንሄዋን ሰሪሖ “ናብቲ ሰብኣይ ኣምጽኡ። እቲ ሰብኣይ ኸኣ፡ እዚኣ ዓጽሚ ኻብ ኣዕጽምተይ፡ ስጋ ኸኣ ካብ ስጋይ እያ፡ ካብ ሰብኣይ ተወሲዳ እያ እሞ ሰበይቲ ትብህል በለ”።⁶² ካብዚ፡ ሂዋን ብፈጣሪ ምስ መጽት ዘረባን ምስያምን ምቕባልን ውሳድን ካብ ኣዳም ከም ዝነበረ ንርኢ።

ሰብኣይ ኪሓትት ቀሊል ኣይከኣን። እቲ ኣዝዩ ኣሽጋሪ ዝገብር ኸኣ፡ ብፍላይ፡ ነታ ንል ብቐረባ ዚፈልግ እንተኹይን፡ ከመይ ዝበለ መልሲ ክትህበኒ፡ ብፍላይ እምቢ እንተ በለትከ ካብ ዚብል ፍርሂ፡ ንምሕታት ይጽግሞ። ካብ ከምዚ ዝተላዕለ፡ ገለ ሰብኣይት ኣብ ክንዲ ብቐጥታ ከይዶም ዚሓቱዋ፡ ብዛዕባይ ከመይ ዝበለ ርእይቶ ኣለዋ ኢሎም ብሰብ ኪስልዩ ይመርጹ።

ንበዓልቲ ቤተይ ንሓዳር ክሓታ እንከለኹ፡ ከም ሓወይ እናረኣኹኻስ ከመይ ኢልካ ንሓዳር ትሓተኒ፤ ክትብል እያ ዚብል ፍርሂ ነይሩኒ። ምኽንያቱ፡ ጻርጋ ኣርባዕተ ዓመታት ብሓደ ኣብ ኣገልግሎት ቤተ ክርስቲያን ተመላሊሰና ከምኡ ዝበለ ተዘራሪብና ኣይንፈልጥን። ብኣይ ወገን ንሓዳር ጊዜኡ እዩ ኢሉ፡ ዋላ ኣይደልን ትበል፡ ሓንቲ ዕድል ክህባ እዩ። ወይ ኣይደልን እንተ በለት ወይ ቀልዓለም እንተ ገበረት ድሕሪኡ ብዛዕባኡ ኣይዛረባን እዩ ኢሉ። ከይደ ምስ ተዛረብኩዋ፡ ከምቲ እተጸበኹም ዘይከኣኒ፡ “ጽቡቕ ሓሳብ። ግና ንሕሰበሉን ንጸልየሉን” ኢላ መሊሳተለይ። ከይደ ብምዝራብ ልበይ ቀሲኑ። ምናልባት፡ እዛ ኣብ ጥቓኻ ዘላ ሂዋን ንኸትሓታ ትጽቢት ክህልዋ ይኸእል፡ ወይ ኸኣ ከም ሓዋ ስለ ትርእዩካ ንኻልእ ሰብ

ተማዕዱ ትህሉ። ኣብ ውሽጥኻ ንምሕታት ዝምልከት ዝመላለስ እንተ ሃልዩ ንቅርርብኩም ስለ ዘርጉዶ ጊዜ ከይወሰድካ ምሕታት ሕማቕ ኣይከኣንን። ምናልባት ብሰራሕ ኩነ ብጉርብትና ከምኡውን ብኣገልግሎትን ብትምህርቲን ካብ ብዙሕ ምቅርራብኩም ሰበይትኻ ንኸትከውን ዘይትሓሰባን ዘይትግምታን ምላኽ ዘላ ሂዋን ከየማዕደኻ ናትካን ንዓኻ ክትከውን ትኸእል።

ጳውሎስ፡ ንሓዳር ትኹነኒ ዝበላ ንሰላም ምስ ረኽበ፡ ንሓዳር ሓቲቱዋ። ሰላም ኸኣ ሕራይ ወይ እምቢ ከይበለት ሰቕ ኢላ ትስሕቕ። እቲ ዘሎ ምስ ተፈልጠ፡ ገለ ምኽሪ ንምህብ ሰባት ተላዒሎም። ብዛዕባ እቲ ነገር ንሰላም ከዘራርብዋ ከለዉ ሰቕ ኢላ ትስሕቕ። “ኣይሰሓቕን እዩ። ይኹነኒ እዩ ትብሊ እንተ ኾንኪ ጊዜ ከይወሰድኪ ሕራይ በሊዮ፤” ምስ ተባህለት፡ “ዋላ ሕራይ ዝብሎ እኳ እንተ ኹንኪ ስለ ዘሕፍረኒ ንዕኡ ኣብ ኣፋ ሕራይ ኣይብሎን እዩ፤” ኢላ መሊላ ሰሓቕ። “ኣይትሰሓቕ እዚ ዘስሕቕ ጉዳይ ኣይከኣንን እንተ ተባህለት” መሊላ ሰሓቕ። “እሞ እንታይ ደኣ ትገብሪ?” “ንሰብ እዩ ሕራይ ኢላ ኢልኩም ንገርዎ እብሎም እምበር ንዕኡስ ኣብ ኣፋ ሕራይ ኣይብሎን እዩ” ኢላ መሊላ ሰሓቕ። ከምዚ ዓይነት መልሲ፡ ሰብ ወይ ብሕፍረት ወይ ኸኣ እእምሮ ንሓዳር እተዳለወ ከም ዘይከኣ ዮርኢ።

ኣብ መጽሓፍ ቅዱስ ኣብ ብዙሕ ክፍልታት፡ ሰብኣይ ወይ ባዕሉ ወይ ኸኣ ብተዘዋዋሪ መገዲ ንዕኡ ትኹኖ ሰበይቲ ይሓሪ። ናይ ይስሃቕ ታሪኽ እንተ ኣንበብና፡ ይስሃቕ ሰበይቲ ንምርካብ ብእተጸሕፈ መሰረት፡ ዝሓተታ ንል ዩላን። ምስ ናትና ባህሊ ዝመሳሰል፡ መብዛሕትኦም ወለድና ከም እተመርዓውዎ መገዲ፡ ካብ መጀመርታ ክሳብ መወዳእታ ኹሉ ብኣቦኡ ኣብርሃምን ብግዙኡን እዩ ነይሩ። ንግዙኡ ክልእኮ እንከሎ ድማ፡ ኣብርሃም፡ ናብ ሃገሪይን ናብ ዓሌተይን ኬድካ ንወደይ ሰበይቲ ኣምጽኡሉ ምስ በሎ፡⁶³ ግዙኡ ድማ ተኣዚዙ ኸደ። በቲ ዝተኣዘዙ መሰረት ድማ ኣብ ክንዲ ይስሃቕን ወለዱን ኩይት ተዛሪቡ፡ ሰበይቲ ረኺቡ ንይስሃቕ ኣምጺኡሉ “ይስሃቕ ኸኣ፡ ናብ ድንኳን ኣዲኡ ሳራ ኣእተዋ። ንርብቃ ድማ ወሰዳ እሞ ሰበይቱ ኹነት፡ ፈተዋውን። ይስሃቕ ኸኣ ድሕሪ ሞት ኣዲኡ ተደበሰ”።⁶⁴

ከመይ ገይሩ ንዘይፈልገኩም ይምርቦ፤ ቅድም ከም ዝወሃዱን ከም ዘይወሃዱን ንምፍላጥ ቁሩብ ጊዜ ሓቢሮም ከጸንሑ ነይሩዎም ዝብል ኣዘራርባ ክህሉ ይኸእል። እንተ ኹነ፡ ሓቢርካ ምጽናሕ ነቲ ኣብ ሓዳር ዝርከብ ምውሃድ ውሕሰነት ኣይህብን። ምኽንያቱ፡ ሰብ፡ እቲ ዝደልዮ ክሳብ ዝረከብ ብዘሕ ዝሓብእ ነገራት ኣሎ። እቲ ዚደልዮ ምስ ረኽበ ግና፡ ናይ ብሓቂ ባህርይ ይወጽእ። ነዚ ኣመልኪታ ብርሃን ትበህል ሰበይቲ፡ ከይተመርፃና ከሎና፡ ኣወዳት “ማይ ሀባና ብዝበሉና፡ ይእዘዛ ንኸንበህል፡ ዝሓል መስተ ዝእና ነምጽኣሎም” ኔርና። ሕጂ ግና ተመርፃና ኣብ ኢድና ስለ ዘእቶናዮም “ማይ ሃባና ምስ ዚበሉ፡ ኪድ ባዕልኻ ስተ ንብሎም” ትብል። መብዛሕትኦም ወለድታትናን ገሌናን ብሰብኣይ ወገን ብዝመጸ ምሕታት ተመርፃና ጽቡቕ ሓዳር ኣሎና። ብኣንጻሩ፡ ሕማቕ ሓዳር ዘሕልፉ ኸኣ ኣለዉ። ካብ ከምዚ ዝተላዕለ እዮም ጽቡቕ ዝሓልፉልና መዓድቲ፡ ብፍላይ ግደፍ እናተብህልካ ምስማዕ ኣቢኻ ናብ ሕማቕ ሓዳር እንተ ኣቲኻ፤ ባዕልኻ ኣቲኻይ፡ ባዕልኻ ውጽኢያ ዝብሉ።

ካብዚ ኣቐዲሙ ብካልኣይን ሳልሳይን ኣካል ዝመጸ ምሕታት ፍልይ ዝበሉ፡ ያእቆብ ንዕኡ ትኹኖ ሰበይቲ፡ ንራሄል ባዕሉ ከም ዝረኽበን ምስ ኣበኣ ከም እተወዓለን ነንብብ።⁶⁵

ብዙሓት ሓፋራት ኣወዳት፡ ኣነሲ ንጌል ከይደ ብፍጹም ተመርፃውኒ ኢላ ኣይሓትትን እዩ። እንተ ደልዮ ባዕላ መጸኣ ትሓተተኒ ክብሉ ብተደጋጋሚ ተሰሚዖም። እታ ዝደልዩዋ ምስ ረኽቡ ግና ሕፍረት ቀንጢጦም ከይዶም ኪሓቱ ይረኣዩ። ኤርምያስ፡ ዝሰሙ፡ “ኣፋር ኢኻ ካብ ዝብል ከይተመርፃኻ ክትነበር ኢኻ እናተብህልካስ ከመይ ጌርካ ሰበይቲ ረኺብካ?” ተባሂሉ ተሓቲቱ። ንሱ ኸኣ፡ ዘመዓ ሰብ ከምዚ ጥዕይቲ ንል ኣላ እሞ ከምጽኣልካ ኢላትኒ። ኣነ ኸኣ ምስ መጸት ወሲደያ። ብምባል ብሰብ፡ ሰበይቲ ከም ዝረኽበ ሓቢሩ። ሓደ ዓርከይ ኸኣ ሕጽይቲ ከም ዝረኽበ ተዛሪቡ። ሓፋር ስለ ዝኹነ፤ “ንሰኻ ዲኻ ሓቲትካ ወይስ ንሳ?” ተባሂሉ ተሓቲቱ። ንሱ ኸኣ፡ “ዚ ደኣ እንታይ ምሕታት ኣድልዩ፤ ጊዜኡ ስለ ዘይኹነ ብዛዕባኡ ኣይተዘራረብናን እምበር፡ ንብዙሕ ዓመታት ንፋለጥን ንቀራረብን ነይርና።” ንዘኣ መስ ኦኸል ኸኣ፡ እነ ባዕለይ ንሓዳር ሓተተያ

ኢሉ መሊሱ።” ሰብኣይ ናይ ብሓቂ ዚደልዮ ሰብ እንተ ሃልያን ጊዜኡ እንተ ኣኺሉን፡ ሓፋር ምጃኑ ዘየገድስ ናይ ግድን ባዕሉ ይሓትት እምበር ሰቕ ኢሉ ኣየሕልፋን።

4.4. ሳዕቤን ሰብኣይ ንሰበይቲ ንሓዳር ኪሓትት

ሳዕቤን፡ ብእንግሊዝ (ኩንሲኩንስ) consequence ትበህል። ትርጉማ ኸኣ፡ ኣብ ዝተወሰነ ድንጋጌ፡ ውጽኢት፤ ተግባር፤ ስራሕን ባህርይን ናይ ሰብ ተመልክት።⁶⁶ ሳዕቤን ኪበህል እንክሎ፡ ንጽቡቕ ኩነ ንሕማቕ ሓደ ነገር ብምግባርካ ወይ ዘይምግባርካ እትረኽቦ ውጽኢት የመልክት። መብዛሕትኡ ሳዕቤን ንሕማቕ ነገር እዩ ሰብ ዚጥቀመላ። ሰብኣይ ካብ መጀመርታኡ፡ ከም ካህንን ሹምን ናይ ቤት እዩ። እዚ ማለት፡ ንዝኹነ ነገር፡ ቀዳማይ ተሓታቲ ኣብ ቤት፡ ሰብኣይ እዩ። ሳዕቤን፡ ሓዳር ምስ ተገብረ እምበር፡ ሓዳር ከይተገብረ ኣይፍለጥን እዩ። ናይ ኣዳም ምሳሌ እንተ ርኣና ኣዳም ትእዛዝ ኣምላኽ ምስ ኣፍረሰ፡ እግዚኣብሂር፡ “ኣዳም ኣበይ ኣሎኻ?”⁶⁷ ዝበሎ ተሓታትነት ናይ ሰብኣይ የመልክት። ተወሰኽቲ ተሓታትነት፡

- ነቲ ቤት ብመሪሕነት፡ ዝብላዕን ዝስተን ኣብ ቤት ናይ ምምጸእ ሓላፍነት ምፍላጥ።
- እታ ሰበይቲ ንሰኻ ኢኻ መጸእካኒ እምበር ኣነ ኣይመጸእኩኻን ክትብል ትኸእል።
- እቲ ዘድልየኒ ዮሱ ክትገብረለይ ኣሎካ ክትብል።
- ነገራት ጽቡቕ ወይ ሕማቕ እንተ ኸይዶም፡ ተጸዋፂ ሰብኣይ እዩ።
- ዮሱ ነገር ባዕሉ ክገብር ስለ ዝፍትን ብዘይ ሓጋዚቱ፡ ሰብኣይ ይጉዳእ።

እዚ ኪበህል እንክሎ፡ ከምቲ ልሙድ፡ ብናይ ሰብኣይ ምልዕዓል ኣብ ሓዳር ዝኣተዋ ዮሳተን ሕማቕ ወይ ድኹም ርድኢት ኣለወን ማለት ኣይኩነን። ከምቲ ግቡእ ሕግን ባህልን ስርዓትን ዝመላለሳ ብዙሓት ኣንስቲ ኣለዋ። ንሰኻን ወይ ብሰንክኻን እኳ እዩ እዚ ኩይነ ዝብል ክሲታት ምስ ዝመጽእ ክኢልካን ተጸሚምካን ከም ዘይሰማዕካን ኪንካ ምሕላፍ የድሊ።

4.5. ሰበይቲ ንሰብኣይ ንሓዳር ክትሓትት

ሰበይቲ (ጓል) ክትሓትት ኪበህል እንክሎ፡ እታ ጓል ብቐጥታ፣ ብቤተሰብ፣ ብኣዕሩኽን መሓዞትን ንሓዳር ዝኹና ሰብ ምርካብ የጠቓልል። ሚሸል ምኪኒይ ሃሞንድ (Michelle McKinney Hammond) እተባህለት ደራሲት፡ ሓዳር ዘይገበራ ደቂ ኣንስቲዮ ዝገብርእን ዓሰርተ ጌጋታት (THE 10 MISTAKES SINGLE WOMEN MAKE)፡ ኣብ ትብል መጽሓፋ፡ ብዛዕባ ምሕታትን ምምራጽን ኣመልኪታ፡ ምሕታትን ምድላይን ንሰብኣይ ሕደጋሉ። ሰብኡት ብጻዕሪ ዝደልዩ ዓይነት ኩይኖም እዮም ተፈጢርዎም። ደቂ ኣንስትዮ ኸኣ፡ ብኣኸብሮት፣ ብጥንቃቄን፣ ብፍቕሪን ክተሓዛ ዘለወን ዕንቁ፡ ኪንና ኢና ተፈጢርና። ምንዳይን ምሕታትን ደቂ ኣንስትዮ እንተ ጌርናዮ፡ ኣብ ቅድሚ ዓይኒ ደቂ ተባዕትዮ ክብረትን ዋጋን ንሰእን⁶⁸። ሰበይቲ ከም ዕምበባ ብዘድሊ ነገር ከም ብጠባይ፣ ብውሕልነት፣ ብኣከዳድና፣ ንሰብ ብምኽባር፣ ብማሕበራዊን ካልእ ኣድላዪ ነገርን ተሸላሊማ ትቕረብ ኩይና ክትቀርብ ኣለዋ። እቲ ኩሉ ንሰብኣይ ዝስሕብ ጽቡቕ ነገራት ምስ ተራእያ፡ ሰብኣይ ከይፈተወ ብኹለንትናኣ ተሳቲቡ ልክዕ ከም ንዕምበባ ክወስዳን ክንከባኸባን ኣብ ጽቡቕ ከቐምጣን ናይ ግድን እዩ።⁶⁹

ቴሪ ኢርዊን ሰበይቲ ናይ እቲ ሃዳናይ ሓርገጽ ተባሂሉ ዚፍለጥ ኣውስትራልያዊ፡ ስቲቭ ኢርዊን፡ ሓዳር ቅድሚ ምግባራ፡ ንሳን ካልኣት 15 ዝኹኑን ንዙረት ካብ ኣሜሪካ ናብ ኣውስትራልያ ተመን፣ ጠበቕን ካልእ ሓደሰቲ እንሰሳታት ንኸትርኢ ከይዳ። ኣብኡ ብዛዕባ ሓርገጽ መግለጺ ዚህብ ዝነበረ ካኪ እተኸድን ወዲ ተፋሊጣ። ድሕሪ እቲ ቀዳማይ ርክበም ኣብ ኣሜሪካ ኩነ ኣብ ኣውስትራልያ ብሓደ ከም ዝሰርሐት ትዛረብ። ስቲቭ፡ ናይ ሓዳር ምልክት ካቲም ከም ዘይብሉ ርእያ።⁷⁰

ኣብ ኣውስትራልያ ተዛዊራ ናብ ዓዳ ምስ ተመልሰት፡ ነቲ ብዛዕባ ሓርገጽ መግለጺ ዝህብ ዝነበረ ፈትያቶ ነይራ። ይደልዩኒ እንተ ኹይኑ፡ ባዕሉ ይደውለለይ ኢላ ተሌፎን ንኸድውለላ ብሃንቀውታ ትጽባኦ ነይራ። ዳርጋ ድሕሪ ክልተ ኣዋርሕ ተሌፎን ደዊሉ ነቲ

ነገሩዋ።⁷¹ ናይ ስቲቭ ተሌፎን ምድዋል ርክበም ንምሕያልን ድሕሪ ተወሰኽቲ ኣዋርሕ ብዛዕባ ሓዳር ንኺዘራረቡ ምኽንያት ኩይኑ።

ኣብዚኣ ሓንቲ ትመጽእ ሕቶ ኣላ ንሳ ኸኣ፡ እቲ ወዲ ንኺዛረብን ንኺሓትትን ሓፋር እንተ ኩይኑኽ፡ ሰበይቲ እንተ ሓተተቶ እንታይ ሕማቕ ኣለዎ፤ ሕማቕ ኣይበህልን ይኸውን፡ ግና፡ ሕማቕ ሳዕቤን ከህልዎ ይኸእል። ሚሸል (Michelle) ብወገና ተመሳሳሊ ሕቶ ተሓቲታ ነይራ። እቲ ሰብኣይ፡ ወይ ሓፋር ብምጃኑ ወይ ቅድሚ ሕጂ ብዝነበሮ ዝምድና ስለ እተሃሰየ ንኺዛረብ ቁሩብ ሓገዝ ዚደሊ እንተ ኹይኑ ቁሩብ ሓገዝ እንተ ሀብናዮ እንታይ ሕማቕ ኣለዎ⁷² ኢለን ሓተተንኣ። ሚሸል ዝሀበቶ መልሲ ኸኣ፡ “መልሲ ናተይ ኩሉ ጊዜ ሓንቲ እያ። ደድሕሪ እታ ዚደልያ ንምኽድ ዚሓፍር ሰብኣይ የለን።”⁷³ ንሰኺ ትቕረቢ ኩኒ፡ እቲ ንምቕራብ ዝምልከት ግና ባዕልኺ ኣይትግበሪ። ናትኪ ግደ ትቕረቢ ምጃን፡ ናቱ ስራሕ ኸኣ ምድላይን ንምርካብ ዝምልከት ምግባር እዩ።⁷⁴ እዚ እተባህለ ገለ ሓቅነት ኣለዎ። ምኽንያቱ፡ ብዙሓት ባዕላ ትሓተተኒ እምበር ኣነሰ ንጓል ኣይሓትትን እየ ዝበሉ፡ ንነፍሲ ወከፎም እትኸውን ሰበይቲ ምስ ረኽቡ፡ ሰማይን ባሕሪን ሰንጢቕም ናብቲ ኣላቶ ዝበህል ቦታ ከይዶም፡ ሕፍረት ቀንጢጦም ሰበይቲ ኪሓቱን ኪረኽቡን ይረኣዩ።

ቴሪ፡ ንስቲቭ፡ ንሓዳር ደልያቶ ነይራ። ኣብ ኢዱ ቀለቤት ከም ዘይብሉ ርእያ፡ ብቐጥታ ስለ ናይ ሓዳር ተወፋይነቱ ክትሓቶ ግን ኣይደፈረትን። ስለዚ ድማ ብዛዕባ ቤተ ሰብካን ኣዝማድካን ብተደጋጋሚ ንገረኒ ትብሎ። ንሱ ኸኣ፡ ኣብ ከምቲ ንሳ ትሓስቦ ዓለም ስለ ዘየለ፡ ወለደይ፣ ሓወይ፣ ሓፍተይ እናበለ ጥራይ ብተደጋጋሚ የዕልል። ንሳ ግን ብዛዕባ ቀረብኡ ዝኹነት ጓል ኣንስተይቲ ከዕልላ እያ ትጽባኦ ነይራ። ኣብ መወዳእታኡ፡ ምስ ጩነቻን ብዛዕባ ካልእ ጓል ኣብ ህይወቱ ዘይዛረብ ምጃኑ ምስ ረኣየትን፡ ዓርኪ (girl friend) ኣላትካይ፤ ኢላ ሓቲታቶ። ንሱ ኸኣ እወ ኣላትኒ ምስ በላ፤ ተስፋ ቆሪጾ፡ “መሬት ክትውሕጠኒ ለይምጽላእኩን” ኢላ። ከፋልጠኪ ትደልዩ ዲኺ፤ ኢሉ ሓቲቱዋ። ቴሪ ኸኣ፡ ዓርኪ እንድሕር ኣላታካ ደኣ ምፍላጠይ እንታይ ዋጋ

አለዎ ኢላ፡ ካብ ልቢ ብዘይነቐለ፡ “ሕራይ ኢላቶ”። ሱ፡ ኢሉ ሽም ጽውዕ ምስ አበሉ፡ እታ ዓርከይ ዝበላ መጺኣ። እንተ ርኣየትሲ፡ ከልቢ። ቱራ፡ ዓርከይ ዝበላ ከልቢ ምዃና ምስ ረኣየት፡ ተሓጉላ ንሓዳር ንኺሓታ ባይታ ኣንጸፋ፡ ትቐረብ ኩይና ብተሰፋ ትጽበዮ ነይራ። ኣብቲ ልክዕ እዋን ንሓዳር ሓቲቱዋ ተመርዕዮም ቁልዑ ኸኣ ወሊዶም።⁷⁵

4.6. ሳዕቤን ሰበይቲ ንሰብኣይ ንሓዳር ምሕታት

ብዙሕ ብናይ ሰበይቲ ተበግሶ ዝመጽእ ሓዳር፡ ብፍላይ፡ እቲ ሰብኣይ ንሓዳር ጊዜኡ ከም ዝኹነ ፈለጡ፡ አእምሮኡ ንሓዳር ዘይተዳለወ ኣብ ዝኹነ ብፍላይ ኸኣ፡ ከይተዳለወ ጥንሲ ኣብ ዝተረኸበ ቤት፡ እዞን ዝሰዕባ ጸጋማት ክህልዋ ይኸእላ።

- ንሳ ኣሰሓታትኒ ክብል ይኸእል።
- ❖ ሰብኣይ ምሉእ ሓይሉን ክእለቱን ኣብቲ ሓዳር ኣይገብርን። ምኽንያቱ ንሳ እምበር ኣነስ ኣይደለኹዋን ኢሉ ኪዛረብን ብእኡ መሰረት ኪመላለስን ይኸእል።
- ኩሉ ጊዜ፡ እዚ እባ ግበር ተባሂሉ ተወጢጡን ተደፊኡን እምበር፡ ባዕሉ ቐም ነገር ኣይገብርን። በዚ መሰረት፡ እታ ቤት ቦታ ሰበይቲ እምበር ቦቲ ሰብኣይ ኣይትምራሕን። ግበር ኢለካ፡ ኣይገበርካን ብዝብል ምጭቕጫቕ ኣብቲ ቤት ዘይምርድዳእ የምጽእ።
- ❖ ሰብኣይ ብዙሕ ጊዜ፡ ናይ ሰነ ኣእምሮኣዊ ማእሰርቲ ስለ ዘለዎ ተፈቲሖ ኣይዛረብን፤ ኣየዕልልን፤ ነቲ ቤት ዝኸውን ሃናጺ ሓሳባት ኣየበርክትን። ኩሉ ጊዜ ካብኣ ክሃድም ጥራይ እዩ ዚደሊ።
- ኣእምሮኡ ዘይተዳለወ ስለ ዝኹነ፡ ቁልዑ ኪወልድ ዘይደሊ ኪኸውን ይኸእል። ዋላ እንተ ወለደ ኸኣ፡ እቶም ቁልዑ ከም ደቅኺ ጥራይ እምበር ከም ደቄ ኣይርእየምን። ጥንሲ ምስ ዝርከብ ኣብ ክንዲ ዚሕጉስ፡ ይሓዝን። ቁልዑ ክወልድ ዘይደሊ፡ ኩሉ ናይ ግድን ብሰበይቲ ምልዕዓል ናብ ሓዳር ኣትዩ ማለት ኣይከዕንን። ብዙሕ ተገዳስነት ኣብ ውሉዱ ኣይህልዎን። ገለ ጊዜ ኸኣ፡

ይርኣ። ካብኺ ንኪህድም ነቶም ደቄ ከም ምኽንያት ተጠቂሙ፡ ምስ ደቄ ጥራይ እሱር ኪኸውን ኸኣ ይኸእል።

- ❖ ሰበይቲ እንተ ሓቲታ፡ እቲ ሰብኣይ፡ ንሱ ዚፈትዋ ዘለዋ ምስ ረኸበ፡ ቦታ ዚፈትዋ ኪትክኣኪ ይኸእል። ኣብ ኣእምሮኡ፡ ንሰኺ መሪጽኪዮ እምበር ንሱ ኣይመረጸክን። ስለዚ፡ እቲ ንሱ ዚደልዮ ዘለዋ ምስ ረኸበ፡ ንዝመረጽኪዮ ገዲፋ፡ ናብ ዝመረጸ ይኸይድ።⁷⁶
- ኣብቲ ቤት ንጥዕና ቁልዑ ወይ እታ ሰበይቲ ዝምልከት፡ ሕማቕ ነገር ብዘጋጥም፡ ብዝኹነን ብዘይኹነን ምኽንያት “ብሰንክኺ እኳ እዩ እዚን እቲን ኩይኑ” ኢሉ ይነቅፍ። መመልከቲቶ ንሰኺ ወይ ብሰንክኺ እኳ እዩ እዚ ኩይኑ ክትብል ከላ፡ እተን ዝበዝሓ ኣጸብዕ ድማ፡ ተዓጺፈን ነቲ ሰብኣይ ብሰንክኺ እምበር ኢለን ናብቲ ሰብኣይ የመልክታ።

እንተኹነ ግን፡ ኩሉ ብሰበይቲ ምልዕዓል ዝመጽ ሓዳር፡ ናይ ግድን ከምዚ እተባህለ ሕማቕ እዩ ማለት ኣይከዕንን። ይኹነኒ እዩ ትብሊዮ እንተተረኸበ፡ እሞ ኸኣ ወይ እንታይ ክትብላኒ እያ ብዝብል ብፍርሂ ወይ ብሕፍረት ወይ ብኻልእ ምኽንያታት ዘይሓትት እሞ ኸኣ ከምቲ ንሰኺ እትደልዩዮ ዓይነት ሰብ እንተ ረኺብኪ፡ ብጥበብ ምሕታት ሕማቕ ኩይኑ ኣይረኣየንን። እዚ ናይ ደራሲ ርእይቶ ኩይኑ፡ ብሓፈሽኡ ምሕታትን ዘይምሕታትን በዚ ተዋሂቡ ዘሎ ኣማራጺ መሰረት፡ ንዓኺ እግደፍ። ካብኺ ዝድለ፡ ፍቕሪ፤ ሓልዮት፤ ትሕትናን ካልእ ኣድላዪን ኣይፈለኺ። ምናልባት ሓቲትኪ ከምቲ እተጸበኺዮ ሕራይ እንተበለ እሞ ደሓር ኣብ ሓዳር “ንሰኺን ብሰንክኺን እኳ እዩ እዚ ኩይኑ” ዝብል ክሲታት ምስ ዚመጽእ፡ ክኢልኪን ተጸሚምኪን ከም ዘይሰማዕኪ ኳንኪ ምሕላፍ እዩ ፈውሱ።

ሓንቲ ክትሕለፍ ዘይብላ ኸኣ፡ ኩለን ደቄ ኣንስትዮ ብፈጣሪ ንሓዳር ጽወዓት እየን ማለት ኣይከዕንን። ተመሪጽኪ ኩነ መሪጽኪ ሓዳር እንተ ገበርኪ ጽቡቕ። እንተ ዘይከዕን ኸኣ፡ እቲ ክኸውን ክሳብ ዝኸውን ብዘለኺዮ ዕግብቲ ኳንኪ ሰራሕኪ

ሰርሒ፣ ትምህርትኪ ተምህሪ፣ ገዛ ግዝኢ፣ ኩሉ እቲ ዘድሊ እናገበርኪ ንበሪ።

ልክዕ እዩ፡ ብዙሓት ሰብኡት ብኣታዊን ብትምህርትን ካብኣቶም ትትሕት እዮም ክረኽቡ ዚደልዩ። እዚ ኣበህህላ ብኹሉ ካብ ምብልጻግ ኪኣስረኪ ኣይግባእን። ብትሕዝቶ ኩነ ብኣታዊ ካባኺ ዝበልጽ እንተ ተረኽበ፡ ጽቡቕ። ካባኺ ዝትሕት እንተ ኩይኑ ኽኣ፡ ርእሰኺ ኣትሒትኪ ከም ኣብ መጽሓፍ ቅዱስ ተጽሒፋ ዘለ መስፍን ዴቦራ፡ ንዝመጽእ ሰብኣይ ኣኽቢርኪ እንተ ተመላሊስኪ፡ በቲ ዝምስረት ሓዳር ትጥቀሚ እምበር ኣይትገድኢን ኢኺ። ኣምላኹ፡ እቲ ኣብ ህይወትኪ ዚበሎ ክሳብ ዚፍጽሞ፡ ዚድለ ኩሉ ወራሲትን ሰዓሪትን ኩኒ።

ምናልባት፡ ኣካለ ሰንክልቲ እዩ መን ክጥምተኒ ትብሊ ክትህልዊ ትኽእሊ። ጆኣን ትበህል ደራሲት፡ ካብ ሰንክልናኣ እተላዕለ ባዕላ 70% ዝኣክል ዘድልዩ ክትገብር ንዘይትኽእል ንሓዳር ተሓቲታ። ነቲ ዝሓተታ፡ ንዓይ እንተ ተመርፂኻ፡ ሓፍ ኣቢልካ ሽንቲ ቤት ክትወስደኒ፣ ዓረቢያይ ኩሉ ጊዜ ክትደፍእ፣ ዘድልየኒ ኩሉ ንስኻ ኢኻ ትገብረለይ ኢላ ምስ ነገረቶ፡ እቲ ሰብኣይ ኽኣ ኩነታትኪ ኩሉ እፈልጦ ኣለኹ። ብዛዕባኡ ኣይትንገርኒ ብምባል ንሰንክልቲ ተመርዕዩ። ቁልዑውን ወሊዶም። እተን ናይ መጀመርታ ሓደት ዓመታት ኣሸገርቲ ከም ዝነበራ፡ እዚ ፈሊጥካ እንዲኻ ኣቲኻ። ስለምንታይ እዝን እትን ኢልካ ተጉረምርም ብምባል ዘይምርድዳእ ነይሩዎም። ደሓር ግና ተወህሂዶም።

ንሰበይቲ ዶክተር ማርቲን ሉተር ኪንግ፡ ብከመይ ተራኺብኩም ኢሎም ምስ ሓተቱዎ፡ መጀመርታ ክርእዮ ከለኹ፡ “ኣጺርን ንእሽቶ ዕድሜኡን ከሎ ከመይ ኢሉ መኪና ይዝውር፤ እዚ በሊሕ ክኸውን ኣለም” ዝብል ኣብ ልበይ ሓዲሩ ኢላ መልሲ ሂባ። ብደገ፡ ሰባት ብዝርእይዎ ዘይመስል፣ ሰራሕ ዘይብሉ፣ ገንዘብ ዘይብሉ፣ መልክዕ ዘይብሉ፣ ኣካለ ሰንኩል ካልእ ሕማች ነገራትን ክበህል ይከኣል። ጊዜኡ ከም ዝኹን ውሽጣዊ ምስክርነት እንተ ሃለወ፡ ናይ ሰባት ጫውጫውታ ብዘየገድስ ሓዳር ንምግባር ንቕድሚት ምቕጻል። እዚ ኪበህል እንከሎ ኽኣ፡ መኻሪ መቐበል ኣዮላዊ ኦይኮኒን ማለት ኦይኮኒን።

ትጽቢያ ዓይነት ሰበይቲ/ሰብኣይ

"It is important to put your time and energy into those relationships that raise you up and glorify the Lord"⁷⁷

ትጽቢት ማለት፡ ገና ዘይተፈጸመ ነገር፡ መወዳእታኡ ንምርኣይ ብሃንቀውታ ትጽቢዮ የመልክት። ነገራት ጽቡቕ እናተጸበኻ ሕማች ኪኹኑ፡ ከምኡውን ሕማች እናተጸበኻ ጽቡቕ ኪኹኑ ይኽእሉ እዮም።

መጀመርታ፡ ክልተ ንምስማዕንን ንምርካብንን ደስ ዘዮብላ ሕቶታት ንመልስ። ክንመርጽ ናይ ግድን እንተ ኩይኑ ኣየነይቲ ምመረጽና፤

5.1. ሕቶ ንደቂ ኣንስትዮ

- ብመልክዕ ሕማች ዘይወጸ፡ ኣዝዩ መልክዒኛ፣ ጽቡቕ፣ ውቁብ፣ ግና ቐም ነገርን ብስለትን ዘይብሉ ካብ ምምርዓውን፡
- ብኹሉ ደጋዊ ትርኢቱ፡ ዘይጽቡቕ፡ ቐም ነገርን ብስለትን ግና ኩሉ እተዓደሎ ካብ ምምርዓውን። ኣየነይቲ ምመረጽኪ፤

እዘን ሕቶ ዝቐረባለን ንሓዳር ብጹሓት ዝኹና ደቂ ኣንስቲዮ ኽብ እተረኽበ መልሲ መልሲ፡

- ✦ መልክዒኛ ሰብኣይ ይሕሸኒ።
- ✦ ቁም ነገረኛ ጥራይ ይኹነለይ እምበር መልክዑ እንታይ ይገብረለይ። ኣይበልዖ ኣይሰትዮ።

✦ ካብ መልክዔኛን ዘይረብሕን፡ ዘይጽቡቕን ብኹለንትናኡ ጥዑይን እመርጽ።

5.2. ሕቶ ንደቂ ተባዕትዮ

- ብመልክዕ ገለ ዝወጸ ዘይብላ ኣዝያ መልክዔኛ፣ ጽብቕቲ፣ ውቕብቲ፣ ቐም ነገርን ብሰለትን ግና ዘይብላ ካብ ምምርዓውን፡
- ብኹሉ ደጋዊ ትርኢታ፡ ዘይጽብቕቲ፡ ቁም ነገርን ብሰለትን ግና ኹሉ ዝተዓደላ ምምርዓውን። ኣየነይቲ ምመረጽካ፤

ገለ ካብቲ እዘን ሕቶ ዝቐረባሎም ደቂ ተባዕትዮ ኻብ እተረኽቡ መልሲ፡

- ✦ ካብዘን ክልተ ካብ ምምራጽሲ፡ ከይተመርዓኹ ምንባር ይሕሸኒ።
- ✦ ኣሸጋሪ ሕቶ! ክምልስ ኣይክእልን።
- ✦ ከም ንግስቲ ኣብ ቤት ኮፍ ኣቢላ ኸንብራ ጽብቕቲ ሰበይቲ ምመረጽኩ።
- ✦ ቐም ነገረኛ ሰበይቲ ምመረጽኩ።

ምናልባት፡ ገለ ኣንብብቲን ሰማዕቲንውን ካብዚ እተጠቐሰ ወጻኢ መልሲ ኪህልወኩም ይክእል። እተን ቀሪባን ዘለዋ ምርጫ ኸልተ ስለ ዝኹና ኣብእተን ጥራይ ርግኡ። ነዘን ሕቶታት መልስኹም ሓዘወን፡ በዘን ቀጸለን ዘለዋ ጽሑፋት መሰረት ፍረዱወን እዋ፡ በቲ ዝፈረድኩም መሰረት ድማ ሰጉምቲ ንኸትወስዱ ይጥዕመኩም።

ከምዘን ኣቐዲመንን እተሓተታ፡ ኩሉ ሰብ ናብ ሓዳር ቅድሚ ምእታዉ፡ እታ ኪምርዓዋ ዚደሊያን ክትምርዓዎ እትደልዮን ዓይነት፡ ኩለንትና ኣብ ኣእምሮ ሰኡል እዩ። እዚ ስእላዊ ሰብ ኣብ ብክልተ ወገን ይርእ። ንሳተን ኸኣ፡ ደጋዊን ውሽጣዊን ሰብ ዝብላ እየን።

5.3. ደጋዊ ሰብ

ደጋዊ ወይ ግዳማዊ ሰብ ኪበህል እንክሎ፡ ብደጊኡ ብዓይኒ ምስ ዝርእ ከማልእን ከተማልእ ዘለዋ የጠቓልል። ግዳማዊ ሰብ ብዘይ ውሽጣዊ ሰብ ከንቱ ከም ዝኹን ኣመልኪቱ መጽሓፍ ቅዱስ፡ “መልክዔኛ ሰበይቲ ብዘይ ኣእምሮስ፡ ከም ኣብ ኣፍንጫ ሓሰማ እተሰቑረ ቐለቤት ወርቂ እያ”⁷⁸ ይብል። ብኣንጻሩ ኸኣ፡ ጽባቕ ደጋዊ ሰብ ኣመልኪቱ ብዛዕባ ብዙሓት ደቂ ኣንስትዮ ገሊጹ ንርኢ። ንምሳሌ፡ መጽሓፍ መሃልዩ መሃልይ፡ ኣብዘን ሸሞንተ ምዕራፋት፡ ብዛዕባ ደጋዊ ጽባቕ፡ ልዕሊ 30 ጊዜ ተጻሒፉ ይርከብ።

እዚ ቀጸሉ ዝበህል ብናይ ሰብ ኣዘራርባን ኣስኣእላን እምበር፡ ብዓይኒ ፈጣሪ፡ ሓደ ደጋዊ ሰብ ካብ ካልእ ደጋዊ ካብ ብሉጽ ወይ ኸኣ ምሩጽ ማለት ኣይኩነን። ገለ ካብቲ ሰብ ኣብ ኣእምሮኡ ዝሰእሎ ደጋዊ ትጽቢታት ክንርኢ፡

- ✓ ቅይሒ - ጽልሚ።
- ✓ ንውሒ - ሕጽሪ።
- ✓ ርጉዲ - ቅጥኒ።
- ✓ ጨጉሪ ርእሲ፡ ምቕርጫጭ - ምንዋሕ።
- ✓ ኣዲንቲ፡ ጨምጫም - ፍሩይ ብሩህ።
- ✓ ኣጠማምታ፡ ብሩህ ገጽ - ጸዋግ።
- ✓ ኣካይዳ፡ ዓንዳፍ - ጥንቁቕ።
- ✓ ኣባላልዓ፡ ሃርጋፍ ብሓሙሽተ ኣጸብዕ - ቁንጡጥ ብሰለስተ ኣጸብዕ።
- ✓ ሕውስቲ ምስ ኩሉ ሰብ - ንጽልቲ ካብ ኩሉ ሰብ።
- ✓ ዘረባ፡ ለፍላፊ - ዘይዛረብ። ከምኡውን ክኢላ ናይ ዘረባ - ተዛረቡ ዘይክእል።
- ✓ ኣካለ፡ ምሉእ - ኣካለ ስንኩል።
- ✓ ሸም፡ ዘመናዊ - ናይ ጥንቲ ማለት ናይ ቀደም።
- ✓ ሃብቲ፣ ንብረት፣ ወርቅን ጨርቅን ምሉእ - ድኻ ስኡን።

እዚኤን፡ ገለ ካብቲ ሰብ ብደጋዊ ትጽቢት ዝገብረለን ነገራት እየን። ያእቆብ ብሓሙኡ ዓሰቡ እንታይ ከም ዝኸውን ምስ

ተሐተተ፡ ብደጋዊ ብዘርኤ ነገር ርእዩ መሪሖ። ነዚ አመልኪቱ ድማ መጽሓፍ ቅዱስ፡ “ላባን ኸአ ኸልተ አዋልድ ነበራ፡ ሰም እታ ዓባይ ልያ፡ ሰም እታ ንእሽቶ ኸአ ራሄል ነበረ። አዲነቲ ልያ ጨምጫማት ነበራ፡ ራሄል ግና መልክዔኛ ትርኢታውን ውቅብቲ ነበረት። ያእቆብ ድማ ንራሄል ፈተሞ”⁷⁹ ካብዚ ዘንበብናዮ፡ ያእቆብ ንራሄል ዝፈተሞ፡ ብደጋዊ መልክዕን ጽባቕን ምዃኑ ንርዳእ።

ብዙሕ ጊዜ፡ እቲ ንደልዮን ንጽቡዮን ዓይነት ሰብ ብደጊኡ ምስ ረኣና፡ እዚ ንዓይ ኪኸውን እዚአ ንዓይ ክትከውን አለዋ ኢልና፤ ንኣምላኽን ንሰብን ከይሓተትና ንኸንምርዮ ንውሰን እሞ ንምርዮ። ብዙሓት ሰባት

በቲ ብደገ ዝርኢ መልክዕ ተታለሎም፡ ግደፉ አይትደልዩን ተባሂሎም እናተለመኑ ምስማዕ አብዮም ሓዳር ገይሮም፡ ዘይተጸበይዎ ሕማቕ ኪረኽቡ ተራእዮም።

ብዙሓት ሰባት በቲ ብደገ ዝርኢ መልክዕ ተታለሎም፡ ግደፉ አይትደልዩን ተባሂሎም እናተለመኑ ምስማዕ አብዮም ሓዳር ገይሮም፡ ዘይተጸበይዎ ሕማቕ ኪረኽቡ ተራእዮም።

ነብዪ ሳሙኤል ንገዛእ ርእሱ፡ አብ አገልግሎቱ ብኸምዚ ዓይነት፡ ብሰጋዊ አርአእያ ተወሲዱ ነይሩ። እግዚአብሄር ንሓደ ካብ ደቂ እሳይ ንንግስነት ንኪቐብእ ምስ ለኣኹ፡ ናብ ቤት እሳይ አትዩ፡ ደቂ እሳይ ምስ መጹ፡ ንኤልያብ ብሰጋዊ ዓይነት ጽባቕ መልክዑን ቁመቱን ርእዩ፤ እቲ ጽቡቕ እግዚአብሄር ብርግጽ አብ ቅድሚኡ አሎ በለ። እግዚአብሄር፡ ነቲ ብደጋዊን ብሰጋዊን አረኣእያ ዝመጸ መቐባእቲ አይተቐበሎን። ስለ ዘይተቐበሎ፡ ንሳሙኤል ኣነ ንዲቐዮ እየ እሞ፡ አብ ትርኢቱ አይትጠምት። እግዚአብሄርሲ ሰብ ከም ዚርእዮ አይርእይን፡ ሰብ ነቲ አብ ቅድሚ ዓይነ ዘሎ ይርኢ፡ እግዚአብሄር ግና ልቢ እዩ ዝርኢ⁸⁰ ብምባል ጌጋ ሰብ ካብ ምቕባእ ክልኪሉዎ።

ወዲ ተባዕታይ ልክዕ ከም ደቂ እዮብ፡ ከምአተን አብ እታ ሃገር መልክዔኛታት ዘዮላ፤⁸¹ ጽብቕቲ “ማርያም ትመስል” እዩ ኪምርዮ ዘዮላ። ጌጋ ኣንዳተይቲ ኸኣ፡ ልክዕ ከምተ ናይ ወዲ ተባዕታይ፡

ብባህልና አዘራርባ “ቅዱስ ሚካኤል ዝመስል” ወዲ እያ ክትምርዮ ትደሊ። ንሓዳር እትኸውን ሰበይቲ ኩነ፡ ንሓዳር ንዘይትኸውን፡ ደጋዊ ቆላሕታ ክንገብር ከም ዘይብልና አመልኪቱ መጽሓፍ ቅዱስ፡ “ብሰሪ አመንዝራ ሰበይቲ ሓንቲ እንጌራ ኸሳዕ እትተርፎ ይኸውን፡ ዘማዊት ኸአ ክብርቲ ነፍሲ እያ እትህድን እሞ፡ ንጽባቕኣ ብልብኻ አይትመነዮ፡ ብቐላሕታአውን አይትዘርፍካ”⁸² ከም ዝበሎ፡ ብደጋዊ መልክዕ ተዘሪፍካ አብ ዘይግብኣካ ዘይምኻድ።

ገለ ጊዜ ኸኣ፡ ግዳማዊ ሰብ ብዝማርኽ ቃላት ተሰንዩ ከጋጊ ከም ዝኸእል፤ ካብኡ ጥንቃቕ ከም ዘድሊ አመልኪቱ ንጉስ ሰሎሞን፡

ካብ ሰበይቲ እማትካ፡ ካብታ ልዙብ ቃላት እትዛረብ ዓና ሰበይቲ ምእንቲ ኺባልሃካሲ፡ ንጥብብ፡ ሓብተይ ኢኹ፡ በላ፡ ነእምሮ ኸአ አማኒተይ ኢልካ ስመያ። አብ ማእከል እቶም መንእሰይ ልቢ ዜብሉ ጐብዝ ርኤኹ። እንሆ ኸኣ፡ ሰበይቲ ኸትቀባበሎ ወጸት፡ ክዳን ምንዝርና እተኸድነት፡ ልባ ተንኩለኛ፡ ንሳ ህውከተኛን ቀላልን እያ፡ ሕዞቶ ሰዓመቶውን ዓይነ ዓይነ እናጠመተት ኸአ በለቶ፤ ክቐበለካን ገጽካ ኸደልን መጻእኩ እሞ ረኽብኩኻ። ንዓ ክሳዕ ዚወግሕ ብፍትወት ንርወ፡ ብናይ ፍትወት ምትሕቑጃፍ ባህ ይበለና። ብብዙሕ ጥበራ አስሓተቶ፡ ብልዙብ ከናፍር ሰሐብቶ። ከምቲ ናብ ማሕረዲ ዚኹብከብ ብራራይ፡ ከምቲ ዓሻ፡ ፍላጻ ንኸብዱ ኸሳዕ ዚሰንጥቑ፡ ብቐጽዓት ዚእሰር፡ ከምቲ ንጥፍአት ነፍሱ ምዃኑ ኸይፈለጠ፡ ናብ መጻወድያ ዚሸብብ ዑፍ ብኡብኡ ሰዓባ። ንሳ ንብዙሓት ወጊኣ አውዲቓቶም፡ ዝቐተለቶም ኸአ መሊእም እዮም፡ ቤታ ናብ ውሻጠ ሞት ዜውርድ፡ መገዲ ሲኣል እዩ እሞ፡ ንልብኻ ናብ ጐደናኣ አቢልካ አይተዘምብሎ፡ ብመገዳ አይትስሓት ይብል።⁸³

ብኸምዚ ዓይነት፡ ብዙሓት ሰብኡትን ኣንስትን አብ ሕማቕ ወዲቆም። ገላ፡ ኪምለሱ እንክለወ፡ ገለ ኸአ ብኡ ገይሮም ይጠፍኡ። ዓይነ ሰዉር ንዝኹነ ሰብ፡ ብደጋዊ ዓይነ ሰብ ስለ

ዘይርኢ፡ መልክዕ ትርጉም ዝህበ ኣይመስልን። እታ ቀንዲ ቆላሕታ ናይ ዓይነ ስዉራት፡ ውሽጣዊ ሰብ እያ።

5.4. ውሽጣዊ ሰብ

መጽሓፍ ቅዱስ፡ ከምቲ ብዛዕባ ደጋዊ ሰብ፡ ብዛዕባ ውሽጣዊ ሰብ ኸኣ ይምህር እዩ። እቲ ቀንዲ ቆላሕታ ዚገብረሉ እኳ ደኣ ብዛዕባ ውሽጣዊ ሰብ እዩ። ነዚ ኣመልኪቱ ድማ፡ “ስልማትክን እቲ ብሕቡእ ናይ ልቢ ሰብን ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ክቡር ዝኹን ለዋህን ህዱእን መንፈስ ይኹን እምበር፡ እቲ ናይ ሰፍሕ ርእሰን፡ ናይ ስልማት ወርቂ ምእሳርን ናይ ዘጌጸ ኸዳውንቲ ምኽዳንን ኣፍኣዊ ነገር ኣይኹን”⁸⁴ ኢሉ ይምህር። ሰብ፡ ውሽጣዊ ሰብ ጥራይ ክርኢ ይግባእ ክነሱ፡ ብዙሕ ሰብ ውሽጣዊ ሰብ ኣይርኢን እዩ።

ብዙሕ ጊዜ ንቅይሒ ከም ጽባቕ ንርእዮ። ብኣንጻሩ፡ ንጽልሚ ኸኣ ከም ዘይጽባቕ። ብጽልማ እትኹርዕ ሓንቲ ኣፍቃሪት ንጽልማ ኣመልኪታ፡ ከምዚ ዚሰዕብ ትብል፡ “ኣትን ኣዋልድ የሩሳሌም፡ ኣነስ ጸላም እዩ፡ ግናኽ ከም ድንኳውንቲ ቂዳር፡ ከም መጋረጃታት ሰሎሞን ጽብቕቲ እዮ”⁸⁵ ትብል።

እዮብ ዝበህል ጸሊም ወዲ፡ ነቲ ደጋዊ ቈርብቲ ርኢኻ ጸሊም፡ ሓርፋፍ እንተ በልካዮ፡ ኣይኮርይን እዩ። ዝህበካ መልሲ ኸኣ፡ “መልክዕ ሰብኣይ ኣእምሮኡ እዩ” ብምባል ተገዳስነቱ ኣብ ውሽጣዊ ሰብ እምበር ኣብ ደጋዊ ከም ዘይኹን ኣመልኪቱ ጸባ ዝመስል ኣስናኑ እናኣርኣየ ብፍሽኽታ ይምልሰልካ። ብተወሳኺ ኸኣ፡ ካብ ጽልሙ እተላዕለ “ንዓኻስ መን ክትመጽኣካ እያ፤ እንተበልካዮ “መን ይመጽኣ፡ መን ትመጽኣ፡ ይመጽኣ” ይብል። ንብእምነት ኸኣ፡ ጸሊም እንተ በልካዮ፤ “ኣፍሪቃዊ ብምጃኑይ ጽልመይ የኸርዓኒ እዩ” ይብልካ። ከምዞም ኣቕዲሞም እተጠቐሱ ሰባት፡ ኩሉ ሰብ በቲ እተዓደሎ ምስ ዚዓግብ ሰላም ኣእምሮ ይሓድሮ። እቲ ቀንዲ ቆላሕታ ናይ ሓዳር መጸምድቲ ንምርካብ ንጽቢያን ንጽቢዮን ንውሽጣዊ ሰብ ትምልክት እያ።

መጀመርታ ግን ገለ ካብቲ ብደገ ዘይርኣ ውሽጣዊ ሰብ ዝሓዞ ነገራት ክንርኢ፡

- ✓ መስተውዓሊ።
- ✓ ለባም።
- ✓ ፈቃር።
- ✓ ብሱል ኣእምሮ።
- ✓ ክኢላ።
- ✓ ብቀሊሉ ዘይሓርቕ፡ ዓቃል።
- ✓ መንፈሳዊ (ኣምላኻዊ) ተብህኑ ዘርኢ።
- ✓ ጽኑዕ ሰብ። መምስ ዝመጽኣን ብብዝመጽኣ ነገርን ኩነትን ዘይገላበጥ።

ከምዚ ዝበለ ጽቡቕ ባህርያት ምህላው ጽቡቕ እዩ። እዚ ማለት ግና፡ ኩሉ ሰብ ከምቲ ሓዳር ቅድሚ ምግባሩ ዝነበሮ ይነብር ማለት ኣይኩነን። ገለ ጽቡቕ ኩነ ሕማቕ ውሽጣዊን ደጋዊን ለውጥታት ሓዳር ምስ ተገብረ ኪመጽእ ስለ ዝኸእል፡ ገና ኸሎ ምድላው ኣድላዩ እዩ። ደራሲን ዘማሪን ዳንኤል ተስፋይ፡ ነገርን ሰብን ሓዳር ምስ ተገብረ ክለዋወጥ ከም ዝኸእል ኣመልኪቱ ኣብ መጽሓፉ፡ “እቲ ምስታ ዘፍቅራ ብሓጐስ ኪነብር ደልዩ ሓዳር ዝመስረተ፡ ኣብ ቤቱ ሰላም ብምስኣኑ ዓቢ ሰቓይ ይኹኖ”⁸⁶ ይብል።

መልክዒኛ ሰብኣይ፡ መልክዒኛ ሰበይቲ እንተ ተረኽበት ጽቡቕ። እንተ ዘይተረኽበት ኸኣ፡ ጽብቕቲን ጽቡቕን ስለ ዘይረኽብኩ ሓዳር ይትረፈኒ ካብ ምባል ንጠንቀቕ። ምኽንያቱ፡ ገለ ነገር ምሓዝ ካብ ፈጸምካ ዘይምሓዝ ይበልጽ። ምስዚ ዝመሳሰል፡ ጸሓፊት ሚሽል፡ ከም ዝሰዕብ ትብል፡ “ብጣዕሚ እዩ ዘደንቕ፡ ከም ንደልዮ ዓይነት ሰብ ንኸንደሊ ነጥፍኣ ጊዜን ሓይሊን። እንተኹን፡ ብጣዕሚ ውሑዳት እዮም ከምቲ ዝደልዩዎ ዓይነት

ፈላጥ ኣምላኽ ግና፡ ብዙሕ ጊዜ ዋላ ብዕሽነት እኳ እንተ መረጽና፡ ንሓራቕ - ዕግስቲ፣ ንላፍላፊ - ዕቅብቲ፣ ንዝሮምሮ - ቆጣቢት ብምህብ ንጥራሕ ወክፍና መምስ ዝኸውንን ትኸውንን የጽርናና።

ዝምርዓዉ። መብዛሕትኡ እቲ ንደልዮ ዓይነት ሰብ፡ ንዓና ዝኸውን ኣይኩነን።⁸⁷ እዚ ኣበህህላ ሓቅነት ዘለዎ ይመስል።

ንኣብነት፡ ምስ ሓረቕ በትሪ፣ ሽጉጥ፣ ካራን ካልእ ሕማቕ ነገራትን ገይሩ ዝዋቓዕ ሰብኣይ ምስ ከምኡ ዓይነት ሰበይቲ እንተ ተመርዕዩ፡ እየርኢኻ እዩ። ፈላጥ ኣምላኽ ግና፡ ብዙሕ ጊዜ ዋላ ብስጋና እኳ እንተ መረጽና፡ ንሓራቕ - ዕግስቲ፣ ንለፍላፊ - ዕቅብቲ፣ ንዝሮምሮ - ቆጣቢት ብምህብ ንነፍሲ ወከፍና መምስ ዝኸውንን ትኸውን የቋርነና።

ናይ ብዙሓት ሰባት ህይወት እንተ ተመልከትና፡ መልክዕን ቐም ነገርን ዝዕደሉ ብጣዕሚ ውሑዳት እዮም። እቶም ብቐም ነገር ዝዕደሉ፡ መብዛሕትኦም ዘይማርኽ መልክዕ ኣለዎም። መብዛሕትኦን ዘይጽቡቓት ኸኣ ብቐም ነገር ኣዝዮን ሕሉፋት እየን። ገለ ጊዜ ሰባት፡ እገለሱ፡ መልክዑን ግብሩን ክፋእ፣ ገለ ሰባት ኸኣ፡ እገለት ካብታ ግብራ መልክዓ ትኸፍእ፣ ገለ ሰብ ኸኣ፡ እገለ ብመልክዕን ብግብርን ተበዲሉ፣ ገለ ሰብ ኸኣ፡ እገለ ብመልክዕን ብግብርን ተዓዲሉ ክብሉ ብተደጋጋሚ ይስማዕ።

እቲ ቐንዲ ቆላሕታ ክንገብረሉ ዘሎና ንውሽጣዊ ሰብ ድዩ ወይስ ንደጋዊ ሰብ፤ መጽሓፍ ቅዱስ “ጽባቕ መልክዕ ጠባሪ እዩ፡ ውቃብ ኸኣ ከንቱ እዩ፡ ንእግዚኣብሄር እትፈርህ ሰበይቲ ግና ትንኣድ”⁸⁸ ከም ዝበሎ፡ ቆላሕታ ክግበረሉ ዘለዎ ውሽጣዊ ሰብ ከም ዝኹነ ንርዳእ። መልክዕ ብዘይ ቐም ነገር ዋጋ የብሉን። ነቶም ብደጋዊ ትርኢትን ግብርን ጽቡቓት ዝመስሉ፤ ውሽጦም ግና ዓመጸን ክፍኣትን ዝመልኡ፡ የሱስ፡ ልቕሉቓት መቓብር⁸⁹ ይብሎም።

ሓደ ወዲ ይበህል፡ ናብ ፈላሲ ከይዱ፡ ብዛዕባ እታ ኪምርዓዎ ዚደሊ ዓይነት ሰብ ከምዝን ከምትን ዝበለት ክትከውን ኣለዎ ኢሉ፡ ከሉ ኣሎ ዝበህል ጽባቕን መልክዕን ዘርዚሩሎም። እቶም ፈላሲ ኸኣ፡ “እታ ወደይ፡ ከምኣ ዝበለት እንተ ንረክብ ደኣ ንሕናስ ኣበይ ምፈለስና?” ኢሎምዎ ይበህል። ንምዃኑ፡ ሰብ ፈላሲ ዚኸውን፡ ንኸምኡ ጸውዒት ስለ ዘለዎ እምበር ጽብቕቲ ስለ ዝሰኣነ ኣይኩነን።

ልዕሊ ከሉ ክንርእዮ ዘሎና ኣምላኽ፡ ምስ ልብና ዘቀራርባን ዘቀራርቦን ሰብ ምጥማት እምበር፡ ደጋዊ ቆላሕታ ጥራይ ክንገብር የብልናን። ኣብዚ ዘሎናዮ ስጋዊ ዓለም፡ ብዙሓት ደቂ ተባዕትዮ፡ ነቲ ብደገ ዝርኣ መልክዕ ብሂኝም ብዕድመ ኩነ ብብስለት መመጣጥንቶም ዘይኩና፡ መልክዒኛታት ይምርዓዉ። እቲ ናይ ብስለትን ዕድመን ፍልልይ ዝተፈላለየ ተበርህታት ስለ ዘምጽኣሎም ብዙሕ ዘይምርድዳእ ዝሓዘ ጸገማት ኣብ ቤት ይርኣ። ኣብዚ ክፍለጥ ዘለዎ፤ ውሽጣዊ ሰብ ጽባቕ እምበር፡ ደጋዊ ሰብ ውቃብን፡ ጽባቕን፡ ሓዳር ነባሪ ኩይኑ ናይ ምጽናሕ ውሕስነት ኣይህብን።⁹⁰ ብተወሳኺ ኸኣ፡ ገለ ሰባት ጽብቕቲ እንተ ተመርዒኻ ምሕላዎ እዩ ዝኸፍኣካ ክብሉ ይስማዕ።

5.5. ከምቲ እተጸበኹዎ እንተ ዘይኩነኽ፤

ብዙሓት ሰባት፡ እቲ እተጸበይዎ ደጋዊ ኩነ ውሽጣዊ ሰብ፡ ቐም ነገር፤ መልክዕ፤ ጪጉሪ ርእሲ፤ ሓዳር ምስ ገበሩ ከምቲ እተተሰፈዩዎ ኣይጸንሑምን ወይ ኣይነብርን። ምኽንያቱ፡

- ✦ ካብ ርሑቕ ትርእዮን ካብ ቀረባ ትርእዮን ኣዝዩ ዝተፈላለየ እዩ።
- ✦ ብኸነታትን ብጊዜን ምኽንያት እቲ ጽቡቕ ክበላሾን ክልወጥን ይኽእል።

ንሰኺ ኩነ ንሰኺ፡ ከምቲ እተጸበኹዎ ማለት፡ እያ ኢልካ ዝኣተኹዎ ኩይና እንተ ዘይረኽብካዎ እንታይ ምገበርካ፤ ንሰኺኽ ምዚ እንተ ዝገጥመኪ እንታይ ምገበርኪ፤ ቀጺልና፡ ገለ ሰባት ምቲ እተጸበይዎ ዘይረኽቡ፡ ብኸመይ ዝበለ ህይወት ከም ኣለፉ ክንርኢ ኢና። እዚ ቀጺሉ ዝበህል፡ ሓዳር ምስ ተገብረ፡ ልቓሚ እዩ።

እቆብ ምእንቲ እታ ብመልክዓ ዝማረኽቶ ውቅብትን መልክዒኛን ራሄል ንሾብዓተ ዓመት ንኺግዛእ ምስ ኣቦኣ፡ ኣኮሉ ብን ተወዓዲሉ። እተን ዓመታት ምስ ኣኸላ፡ ያእቆብ ንላባን፡ ተን ዓመታት ኣኺለን እየን እሞ፡ ከእትዋ ሰበይተይ ሀበኒ ሎ። ላባን ቃል ኣትዩ ስለ ዝነበረ እቲ ቃሉ ንኺፍጽም

ተላላዊ። “ሽዑ ላባን ንኸሎም ሰብ እታ ቦታ አኪቡ ምሳሕ ገበረ። ምሽት ምስ ኩነ ድማ ልያ ንሉ ወሲዱ ናብኡ አእተዋ፡ ንሉ ኸአ ናብአ አተወ። ኩነ ድማ ንጽብሒቱ እንሃ ልያ ነበረት”።⁹¹ ያእቆብ ለይቲ ምሉእ ምስኡ ሓዲራ ልያ ምኃና አይፈለጠን።

ምናልባት ያእቆብ ከመይ ገይሩ ልያ ምኃና ዘይፈለገ ዚብል ኪህሉ ይኸእል። እቲ ቀንዲ ምኽንያት፡

- ✓ እታ መርዓት ገጸ ተሸፊና እያ ትመጽእ።
- ✓ ቀደም ጊዜ ኹነ ሎሚ፡ አብ ብዙሕ ሃገራት፡ ከም ዝርእ፡ ምስ ተመርዓት፡ እቲ ናይ መርዓ መዓልቲ ኩነ ድሕራኡ ዝግበር ምድቃስ፡ ሽምዓ፣ ፋኑስ፣ ብሓፊሽኡ ዮሉ መብራህቲ አጥፊእካን ስለ ዝግበር፡ ኪፈልግ አይከአለን።
- ✓ ብተወሳኺ፡ ብልያ ወገና ኸአ እንታውነታ ንምሕባእ ተንኩል ስለ ዝነበረ፡ እንታውነት አይገለጽትን።
- ✓ ምናልባት ኸአ፡ መስተ ሰትዩ ምልላይ ስኢኑ ኪኸውን ይኸእል።

እቲ ብላባን ዝተገብረ ሰርሒት ዕዉት ነይሩ። ብርሃን ምስ መጸ ግና፡ እቲ እተሓብኡ ተቐሊዑ። ልያ ምኃና ተፈሊጡ። ያእቆብ ብኸምዚ፡ ነታ ምእንቲ እታ ሾብዓተ ዓመት ዚለፍዓላ ዘይኩነስ፡ ገና ቅድሚ ሾብዓተ ዓመት ንዘይደለያን ዘይተጸበያን ረኺቡ። እዚ ምስ ፈለጠ፡ ከይዱ፡ ነቲ ነዚ ዮሉ ሰርሒት አማሚ ንዝኸነ ንላባን፡ “እንታይ እዩ ዝገበርካኒ፤ ምእንቲ ራሄልዶ አይኩንኩን እተዛእኩኻ፤ ስለምንታይ ደአ ጠበርካኒ፤” ምስ በሎ፡ “ሌባስ እንተ ዘይረአኻዮ፡ ይሰርቕ እንተ ርአኻዮ ኸአ ይሰሕቕ” ዝብል አዘራርባ ከም ዘሎ፡ “አብ ሃገርና ንእሽቶ ቅድሚ እታ በኸራ ምህብ ከምኡ አይግበርን እዩ”⁹² ዚብል ምኽንያት አቕሪቡ። አብ ሃገሮም፡ ንእሽቶ ቅድሚ ዓባይ ከም ዘይትወሀብ እናፈለጠ፡ ስለምንታይ ደአ ካብ መጀመርታኡ ነታ ንእሽቶ ንሉ ንኺህብ ቃል አትዩ፤ ዝብል ሕቶ ይለዓል። መልሱ፡ ምናልባት፡ ዒራ ዘመደይ እዩ፡ አበይ ከይበጽሕ ዝህብኩዎ ኪቕበል እዩ፤ ምናልባት ኸአ እታ ዓባይ አብ ውሽጢ ሾብዓተ ዓመት ዚጠልባ (ዘመልዩ) ዕለታዊ ርኽቦት፡ ዓሉ ክትጥቀም ይልዩ። ዝኹነ ኩይነ፡

ያእቆብ ናይ ሓቂ ተቃላባይ ስለ ዝነበረ፡ በታ አብ ኢዱ ዝነበረት ልያ አይዓገበን። ነታ ዚደልያ ራሄል ክሳብ ዚረከብ ኪቃለስ ናይ ግድን ነይሩ። በዚ መሰረት ድማ፡ ምእንቲ ራሄል ንካልአይ ጊዜ ሾብዓተ ዓመታት ንኺግዛእ፡ ተሰማምዑ፡ ረኽባውን።⁹³

ራሄል፡ ከምቲ ሰብ ሓዳር ምስ ገበረ ዚጽበዩ፡ ወላድ አይነበረትን። ልያውን፡ ከምቲ ዝገመታን እተጸበያን አይነበረትን። ማለት፡ መልክዓ እኳ ትማርኽ አይትኹን፡ ማሕጸና ፈራዩ ነይሩ። ልያ፡ ካብ ቅድሚ ሸውዓተ ዓመታት ንዘይደለያ ሰብአይ ነፍሳ ወፍያ ትነብር ነይራ። ንዘይፈትወኪን አይደልዩኪን ንዝበለኪን ሰብአይ አይኩነንዶ ነፍሰኺ ወፊኺ ምስኡ ምንባርሲ፡ ገጹ ምርአይውን ቀለል አይኩነን። ልያ፡ ናይ አደ ልቢ ዘለዋ፡ ክኢላ፡ ብሰብአያ ከም ዘይትፍቶን ከም ዘይትድለን ትፈልጥ ከም ዝነበረት፡ ምስ ወለደት ንክትፍቶ ትጽቢት ከም ዘለዋ አመልኪታ ከም ዝሰዕብ ትብል፡

- ✦ ልያ ድማ ጠነሰት ወዲውን ወለደት። እግዚአብሄር መከራይ ርእዩ እሞ። ሕጅስ ሰብአዩይ ኪፈትወኒ እዩ ኢላ ርቤል ከም ዝሰመዩቶ።⁹⁴
- ✦ ካልአይ ጊዜ ጠኒሳ ምስ ወለደት ኸአ፡ እግዚአብሄር ከም እተጸላእኩ ሰሚዑ እዩ እሞ፡ እዚ ድማ ሀበኒ ኢላ ስምኡን ከም ዝሰመዩቶ።⁹⁵
- ✦ ልያ ሳድሳይ ወዲ ምስ ወለደት፡ ሕጂ ሹዱሽተ ወዲ ወለደሉ እዩ እሞ፡ ደጊም ሰብአዩይ ምሳይ ኪነብር እዩ⁹⁶ ብምባል ንክትፍቶ ትጽቢት ከም ዘለዋ ትገልጽ።

ምናልባት፡ ከም ናይ ልያ፡ ቅድሚ ሓዳር ኩነ ድሕሪ ሓዳር ብደጌኺ ብዝርእ ዘይትፍተዊ ክትኩኒ፡ ዘይትፍቶ ክትከውን ይከአል። ከምዚ ዝበለ ምስ ዘጋጥም፡ ቀለል አይኩነ። እዚ ተስፋ አቕሪጹ አብ ሕማቕ ከውድቕ ይብሉን።

በዓይኒ ሓደ ሞገስ አይረኽብኩን ማለት፡ በዓይኒ ካልኣት ሞገስ አይትረኽብን ማለት፡ አይኩነን። እቶም ከመርጹኺ ዝግብእም እንተ ዘይመረጹኺ፤ እምላኽ ንዓኺ ዝመደበ፤ ዝመርጸኪ ሞራዊ ስለ ዘለዎ ባህ ይበልኪ።

ብፍላይ እተን ሓዳር ዘይገበርኩን ብዓይኒ ሓደ ሞገስ
 ኣይረኽብኩን ማለት፡ ብዓይኒ ካልኣት ሞገስ ኣይትረኽብን ማለት
 ኣይከውነን። እቶም ኪመርጹኪ ዚግብኣም ኹህንን ሌዋዊን እኳ
 እንተ ዘይመረጹኪ፤ ኣምላኽ ንዓኺ ዝመደበ፤ ዝመርጸኪ
 ሳምራዊ⁹⁷ ስለ ዘለዎ ባህ ይበልኪ። ሓዳር ምስ ተገብረ፡ ዝደቀሰ
 ፈተነታት እንተ መጸ፡ ኸኣ፡ ልያ ክኢላን ተጸሚማን ከም
 ዝሓለፈት ክኢልኪን ተጸሚምኪን ምሕላፍ የድሊ። ብተወላኺ
 ኸኣ፡ ክንጥምቶ ዘሎና፡ እቲ ንሓልሞ ዓይነት ሰብ ዘይከውነስ፡
 ነባሪን ዘተኣማምንን ሓዳር ንምግባር ተኸእሎን ባህርያትን
 ዘማልእ ዓይነት ሰብ እዩ ኪድለ ዝግባእ⁹⁸።

ካብዚ ኣበህህላ፡ ቀንዲ ቁላሕታ ከግበረሉ ዘለዎ፡ ውሽጣዊ ጽባቕን
 ቐም ነገርን እምበር፡ ናይ ደጋዊ ጽባቕ ጥራይ ከም ዘይከውነ
 ንርኢ። ብዝተረፈ፡ ኣምላኽ ከምቲ ንሰኺን ንሰኻን ትደልዮ
 ዓይነት ሰብ እንተ ሀበ ጽቡቕ። እንተ ዘይሀበ ኸኣ ብዕላማ
 ምኻኑ ፈሊጥና፡ ነታ / ነቲ ዝመጸ ምንጻፍ ግቡእ ኣይከውነን።
 ኣምላኽ ብርታዔኻን ድኻምኻን ስለ ዚፈልጥ ንዓኺን ንዓኻን
 ንዓይን ምስ ትኸውን ሰብ እዩ ዘጋጥም። ብዝተረፈ ኣምላኽ
 ጽቡቕት እንተ ሀበ ጽቡቕ፡ ክፋኣት እንተ ሀበ ኸኣ ጽቡቕ። ካብ
 ኩሉ ዘገርም ግና፡ እቲ ክፋእ ሰብ ጽብቕቲ፡ እታ ክፍእቲ ሰብ
 ኸኣ ጽቡቕ ምድላይ እዩ። ኣምላኽ ንህዝቡ ድሌት ልቡ ከም
 ፍቓዱ ይሀብ።

ምኽሪ ምድላይ

“Plans fail for lack of counsel, but with many advisers they succeed”⁹⁹

ምኽሪ ምድላይን ምርካብን ኣብ ህይወት ሰብ ጽቡቕ
 ውጽኢት የምጽእ። ዘማራይ ዳዊት ምኽሪ
 እግዚአብሄር ከንደይ ዝኣክል ኣብ ህይወቱ ኣድላዩ
 ምኻኑ ተረዲኡ፡ “ነቲ ዚምዕደኒ እግዚአብሄር እባርኹ ኣሎኹ”¹⁰⁰
 ኢሉ ዘሚሩ። ዳዊት ብእግዚአብሄር ንንግስነት ዝተቐብኤ፡ ምዕዶ
 እግዚአብሄር ኣብ ህይወቱ ካብ ደለዩ፡ ንሕና ኸኣ ካብ ዳዊት
 ብዝበለጸ ምዕዶ እግዚአብሄርን ምዕዶ ፈተውትናን የድልየና።
 “እግዚአብሄር ምኽሩ ዘገርም፡ ጥበቡውን ዓብዪ እዩ”¹⁰¹ እሞ
 ምኽሪ እግዚአብሄር ኣብ ዕለታዊ መንግሥቲና ምርካብ ነቲ
 ክንጅምሮ ንደልን ነቲ ሒዝናዮ ዘሎናን የጸብቕ እምበር
 ኣየኸፍእን።

ንምኽሪ፡ ኣዝያ ትመሳሰላ ቃል ኣላ። ንሳ ኸኣ፡ ምዕዶ ትብል
 ቃል እያ። ብባህልና፡ “ማይ ንዝጸምኡ፡ ምኽሪ ንዝሰምዑ” ዝበህል
 ኣዘራርብ ከም ዘሎ፡ ምኽሪ ተመኽሩ ኩሉ ሰብ ናይ ግድን
 ይሰምዕ ማለት ኣይከውነን። ገለ ሰብ፡ ተማዲዱ፡ ነቲ እተመዓዶ
 ኣብ ግብሪ የውዕሎ፤ ገለ ሰብ ኸኣ፡ ተማዲዱ፡ ክነሱ ከም
 ዘይተማዕደ ከይኑ ይመላለስ።

ብዙሓት ሰባት፡ ንሓዳር ዝምልከት ምኽሪ ንኪረኽቡ ብዙሕ
 ገንዘብ ይኸፍሉ። እግዚአብሄር፡ ገንዘብ ከዮኸፈሉ ቅድሚ ሓዳር
 ኩነ ኣብ ሓዳር ዝድለ ምኽሪ፤ ምዕዶን ኣገልግሎትን
 ብዘይክፍሉት ዝህቡና ሰባት ስለ ዘለዉ ንጠቀመሎም። ምኽሪ
 ምሕታትን ነቲ እተመኽርናዮ ኣብ ቁም ነገር ብምውዓል
 ንጥቀም ደኣ እምበር ኣይንጉዳእን። ሰብ ምኽሪ ሓቲቱ ማለት
 ድኹም እዩ ማለት ዘይከውነስ፡ ጥበበኛ ምኻኑ እዩ ዘርኢ።